

N° 12 DETSEMBER 2014 hind 2.50 €

muusika

Rahvusklassika
olemusest ja staatusest
Sibelius ja Tubin

**Gennadi
Roždestvenski**
peagi Tallinnas

“Ooperifantoom”
Vanemuises

**Millised
on eesti
interpreetid?**
Interpretide
Liidu kontserdid

“Klaver 2014”
Küsimused ja
vastused

**Kadri
Leivategija**

90 Eesti Heliloojate Liit
juubeliaasta avakontsert

7. detsember kell 19.00 / Tallinna Metodisti kirik

PÄRT / 4. sümfoonia

SUMIERA / Symphōnē

TULEV / Sümfoonia (esiettekanne)

Tallinna Kammerorkester
Dirigent Risto Joost

Kontserdile eelneb Mihhail Lotmani loeng algusega 18.10.

Piletid 15/10 € müügil Piletilevis ja enne algust kohapeal. / www.helilooja.ee

12/2014

Saabuv 2015 aasta on meie mitme suure helilooja juubeli-aasta. Oma 80. sünnipäeva tähistab Arvo Pärt, Veljo Tormisel on 85. tähtpäev. 2015. aastal möödub ka 110 aastat Eduard Tubina sünnist; naabrid soomlased tähistavad suurejooneliselt oma suurmehe Jean Sibeliuse 150. sünniaastapäeva.

Nii Tubin kui Sibelius on meie ja Soome muusikakultuuris rahvusklassikud. Rahvusklassikuks olemine tähistab helilooja suurust, tähendust ja kaalukust, kuid sisaldab lähemal vaatlemisel veel mitmeid keerukaid aspekte, ajaloolisi situatsioone ja hinnanguid. Soome muusikateadlane Veijo Murtomäki avab oma artiklis põhjalikumalt rahvusklassika ja rahvusklassikuks olemise olemust, vaeb eri ajaloolisi situatsioone ning hinnanguid Soomes ja Eestis. Mõtlemapanev lugemine, mille muudab huvitavaks Veijo Murtomäki väliseksperdi pilk sellele nii meie kui soomlaste jaoks olemuslikule küsimusele.

Ia Rimmel

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Virge Joamets** virgejoamets@gmail.com
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Reklaam **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Ande Kaalep** ande.kaalep@gmail.com
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegjum: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Voorimehe 9, Tallinn 10146
Toimetuse telefon **6 833 107**
Kodulehekülj: **www.ajakirimuusika.ee**
Trükitud **Pajo trükikojas**
Pärnu mnt. 58, Sindi linn, 86703 Pärnumaa
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Peterburi tee 34-5,
Tallinn 11415
Tel 617 7717, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679
E-arve püsimumbriga **1,60** eurot number
Aastatellimus **23** eurot
**Muusikaõpetajatele ja
-õpilastele aastatellimuse
soodushind 19 eurot.**
Soodushind kehtib ka pensionil
olevatele muusikaõpetajatele.
Tellimine: ia@ema.edu.ee,
Online-tellimus: **www.fingler.com.**

FOTO LAURI KULPSOO

KAVA

- 2** Ia Rimmel. Hinnata väärtusi ja säilitada järjepidevust. Intervjuu Kadri Leivategijaga

- 7** Nele-Eva Steinfeld. Muusikauudiseid maailmast

- 10** Europe Jazz Media soovitab

- 11** Toomas Velmet. Maestro Gennadi Rozdestvenski

- 14** Veijo Murtomäki. Jean Sibeliuse rahvuslikust tähendusest ja Eduard Tubina saatusest

- 18** Toomas Velmet. Kuus kontserti kuus

- 21** Kai Taal. Kellele on vaja klaverimuuksikat ehk pidu tühjas saalis. Festival "Klaver 2014"

- 24** Hele-Mai Poobus. Muusika pimeduse varjus. "Ooperifantoom" Vanemuises

- 26** Elina Seegel. Ise tehtud, hästi tehtud. TMKK ooperilavastus "Bastien ja Bastienne"

- 27** Ada Kuuseoks. Eesti Interpreetide Liidu 13. hooaeg

- 31** Joosep Sang, Sander Udikas. Kolm kildu "Sügisjazzilt"

- 32** Käbi Laretei (1922–2014)

- 33** Otsa kool 95. juubeliaastal

- 34** Muusikauudiseid Eestist

- 38** Heliplaadide tutvustus

- 40** Jazzisessioon nr 9

muusika

Isa Aho Russakuga.
FOTO ERAKOGUST

Hinnata väärtusi ja säilitada järjepidevust

Intervjuu Kadri Leivategijaga

IA REMMEL

Tartu Elleri muusikakooli sisenedes tajun alati selle koha ajaloolist vaimset pagasit, samas tekib kohe elev tunne, nähes siin praegu toimuvaid protsesse, uuendusi, põnevaid algatusi, asjade paremaks muutumist. Nii kooli välise ja sisemise muutumise kui ka rohkete põnevate sündmuste – erinevatele muusikastiilidele ja maadele pühendatud pidunädalad, pidulikud kontserdid ja esinemised kooli sümfooniorkestriga, ooperite, operettide, muusikalide lavastused (“Figaro pulm”, “Silva”, “Suur maalritöö”), eelmisel aastal toimunud sügismuusika festival “Päris” – taga on kooli direktor Kadri Leivategija. Kadril on visioone ja ideid. Need ei jää aga üksnes ideedeks, need teostuvad. Üheks suureks teostunud unistuseks on kooli juubeliaastaks valminud kaunis uus juurdeehitus koos 230-kohalise Tubina saaliga, kust avaneb maaliline vaade Toomemäe nõlvale. Vestleme Kadri Leivategijaga novembrikuus, aastale tagasi vaadates.

Alustame Elleri kooliga. See on tähtis osa sinu elust, oled selle kooli direktor. Tartu Kõrgema Muusikakooli õigusjärglasena on ta üks vanimaid ja traditsiooniderohkemaid koole. Võiks öelda, et just siin on Eesti muusikakoolide hääl. Tõepoolest, see kool on meie kultuuriruumis väga olulisel kohal. Tartu Kõrgem Muusikakool alustas tegevust 1919. aasta septembris. Samal aastal algas Tartu Ülikoolis eestikeelne õpe ja avati muusikakõrgkool ka Tallinnas.

Olen põline tartlane, siin õppinud ja ka minu elutöö on seotud selle kooliga. Olen siin ringi liikunud juba väikesest peale, kuna mu isa Ago Russak oli selle kooli pikaajaline direktor. Ma tunnen kohustust ja vajadust siinseid väärtusi ja järjepidevust säilitada, jäädvustada ja edasi arendada.

Palju aega minu teadlikust koolis olemisest ja õppimisest on seotud vanema generatsiooni auväärsete õpetajatega nagu Aare Allikvee, Heino Kostabi, Johannes Bleive, Alma Kurtna, Roland Laasmäe, Richard Ritsing, Peeter Lokk jt. Aare Allikvee on ka meie tänaseni lauldava kooli laulu autor.

50. sünnipäevaks kingiti koolile lipp, mida tänaseni pidulikel sündmustel austusega saali toome. 1971. aastal sai kool Heino Elleri nime.

Ago Russak oli kooli direktorina väga austatud ja armastatud ning tema ootamatu lahkumine 1991. aastal mõjus kooliperele väga rusuvalt.

Sel aastal said valmis usumatuga: ajaloolise koolimaja kõrval kõrgub nüüd kauni projektiga uus hoone. Meedias on sellest suurepärasest ehitisest juba palju räägitud, aga vaatame veelkord kõik need etapid üle. Millal tuli idee see maja ehitada ja kuidas jõudsid ideest teostuseni?

2001. aastal kui direktorina tööle asusin, vajasis kõigepealt korrastamist meie ajalooline hoone ja pillipark. Jaapani riigi toetusena saime koolile soetada 5 miljoni krooni eest korralikke Yamaha instrumente, klavereid ja tehnikat. 2007. aastal avanes Euroopa Regionaalarengu Fond kutsehariduse infrastruktuuri kaasajastamiseks, kust Elleri kool taotles toetust kahele projektile: vana maja renoveerimine ning instrumentarium ja uus hoone. Meie kõrvalhoone ehituse tegi hästi komplitseerituks muinsuskaitseala, millel meie hooned asu-

vad. 14.–15. sajandil oli see osa Tartus asula, kus nüüd võeti ette põhjalikud arheoloogilised kaevamised. Ja tõesti oli hea meel tõdeda, et see Toomemäe nõlv sisaldabki väga huvitavat materjali Tartu ajaloo kohta. Meie ehitusalas oli 14. sajandi linna-ruum oma hoonestusega, mis väljakaevamistel avanes. Uus hoone on täpselt nende müüride peal ja nurgakiviks on seitsmesaja aasta vanune kivi maapõue sügavustest.

Nii mahukad arheoloogilised tööd tekitasid kahjuks aga olulise finantsilise puudujäägi järgnevat ehitustöödes, sest kogu arheoloogia oli koolil endal vaja kinni maksta. Vahepeal tekkis kartus, kas me saamegi oma koolimaja täies ulatuses välja ehitada ja sisustada. Igal juhul pidime loobuma Tubina saali planeeritud korralikust kontsertklaverist, milleks raha lihtsalt enam ei jätkunud.

Uues kaasaegse disainiga õppehoones on kontserdisaali kõrval veel ka kaksteist õppeklassi ning liikumisstudiot ja helisalvestusstudiot. Õppehoone läks maksma 2,5 miljonit eurot.

Majal on ka põnev ja kunstiliselt kaunis projekt.

Me arutasime väga detailselt läbi kogu lähteülesande, mis pidi rahuldama rütmimuusika ning puhk- ja löökpilliosakonna õppetöö vajadusi. Saali, mis kannab nüüd Tubina nime, soovisime kindlasti Toomemäe poolsesse vaiksesse tsooni. Meile sobivad ruumilahendused olid sama tähtsad kui ilus ja efektne arhitektuur. Ma usun, et sellise väärrika, tagasihoidliku ja Toomemäe nõlvaga sobituvat koolimaja me saamegi.

Omaette vaatamist vääriv on Tubina saal oma kauni suure aknaga, mis avaneb Toomemäe pargi atmosfääri kõikidest

KADRI LEIVATEGIJA

1968–1975 õpingud Tartu lastemuusikakoolis

Aleksandra Semm-Sarve klaveriklassis

1976–1980 õpingud Heino Elleri nimelises Tartu

Muusikakoolis Ago Russaku klaveriklassis

1980–1985 õpingud Tallinna Riiklikus

Konservatooriumis (praegune EMTA) professor

Bruno Luki klaveriklassis

1993–1997 EMTA magistratuur kammeransambli erialal

1985. aastast Heino Elleri nimelises Tartu Muusikakoolis klaveri- ja kammeransambli õppejõud.

1998. aastast EMTA Tartu filiaali juhataja ja õppejõud

2001. aastast Heino Elleri nimelise Tartu Muusikakooli direktor

2010 Ettevõtlike Daamide Assotsiatsiooni tunnustus "Tartu Edukas Daam"

2014. aastast Eesti Muusikakoolide Liidu esimees

2014 Tartu aasta õpetaja

Korraldanud produtsendina kontserte ja festivale. Asutanud Ago Russaku sihtkapitali stipendiumi noortele pianistidele.

aastaaegadest tulenevates värvingutes. Meie jaoks on siin olulisim väga hea akustika. Nüüd on Tubina saal muusika ja muusikute teenistuses. Ja soovijaid on tõesti palju.

Sel aastal valiti sind Eesti Muusikakoolide Liidu juhatuse esimeheks. Milline tähtsus on sellel organisatsioonil?

Liit, mis hõlmab 85 Eesti muusikakooli on meie muusika alushariduses kahtlemata üks kõige olulisemaid institutsioone. Koolid ju oma pedagoogidega üldse loovadki võimaluse, et meil muusikahariduse järjepidevus kehtestaks.

Enamik muusikakoole kuulub omavalitsuste alla. Nad peavad oma olemasolu eest seisma, sest omavalitsused on erinevate rahaliste võimaluste ja hoiakutega, kus tuleb kogu aeg tõestada, et olakse vajalik ja väärtuslik. Muusikakoolide Liit saab muusikakoolide sõnumit omavalitsustesse edasi anda, samuti aida

ta koolidel taset hoida, pakkuda koolitusi ja uusi õppematerjale. Meie korraldada on ka erialakonkursid kõigile akadeemilistele pillidele, mida muusikakoolides õpetatakse.

Selle konkursi reglemendiga on proovitud nii ja naa, küsimusi on tekitanud lindivoor ja see, et osalejad väikestest muusikakoolidest ei suuda suurtega võistelda ja sageli ei saa lõppvooru. Sellega jäävad nad aga ilma olulisest kogemusest ja arenguvõimalusest. Kuidas te nendes küsimustes olete uue juhatusega lahendusi otsinud ja leidnud?

Selliste mastaapsete konkursside korraldamine ongi väga keeruline. Näiteks puhkpilli erialal on väga palju erinevaid inst-

rumente, nende õppeaeg ja ka õppimise algusaeg on sageli väga erinev. Neid kõiki vanuseastmeti mõõta on samuti probleemne. Keelpillimängijad ja pianistid alustavad pilliõpet väga vara, mistõttu on võimalik ka suhteliselt nõudliku repertuaari omandamine konkursiks. Samas oboe- ja fagotimängijad ning mõned teisedki puhkpillid ei alusta üldjuhul õpinguid nii noorelt. Oleme sellel aastal pöördunud otseselt erialaliitude poole, et nad aitaksid konkursside kavade sellistena kokku panna, et need rahuldaksid vastava pillirühma taseme ootusi. Seetõttu tulevad selle aasta konkursid puhkpillimängijatele ja pianistidele suhteliselt erinevad. Kui pianistid saavad juba päris noorelt edukalt hakkama mahuka ja ajaliselt pikema repertuaariga, siis selliseid nõudmisi ei saa ju panna puhkpillimängijatele. Ja metsasarvemängijad on otsustanud nii kokku tulla, et kõik pedagoogid hindavad kõiki ja toimub ühine metoodiline konkurssifestival.

Klaveri, flöödi ja plokkflöödi puhul on töötatud välja nõuded põhi- ja vabakategoorias. Tartusse lõppvooru tulevad põhikategoorias regioonidest välja valitud õpilased. Vabakategooria annab aga paljudele noortele esinemisvõimaluse, kes vabariiklikuks konkursiks veel valmis pole. Esmakordselt toimub ka klavessiinikonkurss.

Kuna sellel aastal korraldame konkursse pisut erinevalt võrreldes eelmiste aastatega, siis ei saa ka praegu kindlalt väita, et see on paremini toimiv valik, kui traditsiooniline lindivooruga konkurss. Igal juhul on oluliselt rohkem kaasatud erialaliidud ja on antud võimalus oma eriala arengu eest rohkem sõna sekka öelda. Kuna lindivooru ei toimu, siis võime loota, et igast regioonist osutuvad edukamad muusikud väljavalituks vabariiklikule konkursile, kuhu üldse võiks jõuda palju rohkem noori õppureid erinevatest Eestimaa muusikakoolidest.

Mis teil liidu juhatusega veel kavas on?

Praegu kaardistame erinevate koolituste vajadusi. Oluline on, et inimesed saaksid oma kodukoolist välja tulla, avarama pilguga ringi vaadata ja kolleegidega arutada. Kindlasti tahame hakata tegema koostööd Interpreetide Liiduga. Meil on palju suurepäraseid interpreete ja 85 muusikakooli üle Eesti, kes on ju tänuväärne publik!

Eesti Muusikakoolide Liit on läbi aegade olnud ühte hoiudev ja tugev katusorganisatsioon, kelle üheks kohustuseks on olnud läbirääkimised Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Kultuuriministeeriumiga. Igal juhul peaks muusikaharidus kuuluma mõlema ministeeriumi huviorbiiti. Erinevad juhatused on muusika alushariduse teemadega kogu aeg tegelema; kuivõrd meid üldse kuulda võetakse või tahetakse võtta, see on hoopis teine küsimus! Igal juhul tuleb seda tööd jätkuvalt teha. Praegu käib Haridus- ja Teadusministeeriumis koos päris suur töögrupp, kus kaardistatakse huvitegevuse, huvihariduse ja noorsootöö vajadusi. Oleme EMLi poolt sellele ümarlaule ka palju ettepanekuid teinud, mis väärtustaks rohkem muusikalist alusharidust. Kindlasti on kõigi ümarlauast osavõtjate otsene huvi leida võimalused riiklikuks baasfinantseerimiseks. Ka Kultuuriministeeriumi arengukavas aastaks 2020

Tubina saali avamine ja lipu sissetoomine.

on sees muusikahariduse arengu teema.

Meil on ka päris hea ja aktuaalsete teemadega sisustatud kodulehekül, mis Mirje Mändla valvsa pilgu all kogu aeg uueneb vastavalt liikmete ootustele ja tähelepanekutele.

Pilliõpe on individuaal-õpe, kus kõige määravam roll on õpetajal. Erialaõpetajast algab kõik või ka lõpeb igasugune huvi pillimängu õppida.

Kuidas hindad täna meie muusikakoolides antavat haridust? On see piisav, et jätkata muusikaõpinguid järgmistes astmetes?

Eesti muusikakoolides õpib kokku üle kümne tuhande õpilase. Neist pisut üle viiesaja rütmi- ja pärimusmuusika erialadel. Minu arvates on muusikakoolide võrgustik piisav, et anda kõigile noortele võimalus muusikaga tegeleda. Igal juhul on garanteeritud korralik alusharidus,

sest kõik koolid töötavad kinnitatud õppekavade alusel. Samas, kõik noored ei soovigi õppekavajärgset haridust omandada, vaid muusikat ja pillimängu oma hobiks õppida. Nii ongi tänapäeva muusikakoolid väga paindlikud, et vastavalt noore vajadusele ja ootusele muusikaharidust ja oskust anda.

Tugevalt on juurdunud hoiak, et korraliku muusikahariduse saab vaid Tallinna muusikakeskkoolist. Igal juhul on Tallinna muusikakeskkool meie andekate noorte muusikute kasvulava. Samas pole eriti tahetud süveneda sellesse, kui paljud noored muusikud asuvad sinna õppima pärast erinevates Eesti muusikakoolides omandatud väga korralikku alusharidust. Toon näiteks mõni nädal tagasi lõppenud Eesti noorte keelpillimängijate konkursi, kus osales kokku 63 õpilast alates VII klassist kuni gümnaasiumi või Elleri ja Otsa kooli lõpuni. Tunnustamiseni jõudis neist 18 noort keelpillimängijat, kellest 12 õpib praegu Tallinna muusikakeskkoolis. Samas oli nendest vaid kolm õppinud seal alates I klassist.

Meil tuleb endale tunnistada, et jätkusuutliku muusikahariduse alus on muusikakoolide võrgustiku hea toimimine ja hakkamasaamine, sest seal saab tänapäeva noor külge muusikavaimustuse ja pillimängu oskuse.

Aga millised raskused koolidel on?

Eelkõige finantsprobleemid. Omavalitsused on ju väga erinevate võimalustega, sellest lähtuvalt on palgavahed suured.

Klaverikonkursil "Eesti kõla". Paremalt TMKK klaveriõpetaja Jekaterina Rostovtseva.

FOTO IA REMMEL

Vahel tundub, et õpetajad teevad tööd praktiliselt missiooni-tundest. Väga tõsine teema on õpetajate vähesus, uue põlvkonna õpetajate puudus väiksemates kohtades.

Ma ei taju meie riigis siiski piisavalt õpetajatöö väärtustamist. Võiksime sellest oma valdkonnas rohkem rääkida. Väga paljudest muusikakõrgkooli lõpetanud noortest saavad ju eelkõige pedagoogid-orkestrandid. Interpreedi elukutsest üksi ei piisa igapäevaeluga toime tulemiseks. Ma leian, et kõik, kes EMTAs instrumendi erialal lõpetavad, peaksid saama ka korraliku ettevalmistuse pedagoogitööks. Aluspedagoogika on väga keeruline eriala. Võib ju tunduda, et mis see väike laps siis õpetada on, aga ilma korraliku teadmiste pagasita ei saa seda hästi teha.

Reformid seisavad ees ka meie keskastme muusikaõppe, eelkõige Elleri ja Otsa koolil. Endise nelja-aastase õppe vahetab välja kolmeaastane õpe pluss üks jätkuaasta. Mida see sinu hinnangul kaasa toob?

Muutused õppekavades peavad olema väga põhjendatud. Meid kistakse kaasa igasuguste uute reformidega ning nõutakse aina muutmist ja muutumist: paradigma muutus, fookuse muutus, mõõdikud ees ja taga. Õppekava tuleks sõna otseses mõttes pahupidi pöörata, et rahuldada reformijate ootusi. Samas ei too see meie valdkonnas kaasa mingit uut kvaliteeti ega arenguhüpet, vaid rõõvib arutult palju energiat ja aega.

Pilliõpe on väga pikk, keeruline ja aeganõudev protsess. Siin saab tulemusi mõõta alles pärast 10–15 aastast tööd. Muusika on interpretatsioonikunst, mis vajab väga teadlikku õpet ja arendamist. Seda ei saa panna kokku tavalise kutseõppega, kus suhteliselt lühikese ajaga omandatakse teatud oskused, mida järgnevatel osakustega täiendatakse. Väga vähe leidub haridusametnike hulgas inimesi, kellega meie valdkonna arengu teemadel konstruktiivselt arutleda. Eks me ju parajad "friigid" olemegi, kellel on oma nõudmised ja vajadus, et nendega arvestatakse.

Pilliõpe on individuaalõpe, kus kõige määravam roll on õpetajal. Erudeeritud ja andekas õpetaja ongi kogu õppeprotsessi alustala. Kõik muu võib olla või tulla pisut hiljem. Erialaõpetajast algab kõik või ka lõpeb igasugune huvi pillimängu õppida. Muusika ei ole lihtsalt üks käsitööoskus,

muusika on teadus. Iga aine õppekavas on põhjendatud. Ja kui on vaja uuendatud oskusi, siis vaatame õppekavad lähtuvalt sellest vajadusest ümber.

Õppekava vähenemine toob ju kaasa ka üldainete vähenemise! Missugust mõju võib see muusikat õppivatele noortele avaldada elukutse valikul?

Meie kooli astuvad sisse väga kõrge õppeedukusega noored, kelle keskmine hinne eelneva haridusastme lõpetamisel on 4,5 – 4,8. Nende ootused heale ja valikuid võimaldavale haridusele on kõrged. Nad soovivad muusikaõppe kõrvale ka korralikku üldharidust, ilma milleta on teiste valikute tegemine mõeldamatu. Kui gümnaasiumides on kohustuslik õppekava minimaalselt 63 õppenädalat ning igasugused löimitud ja valikained peale selle, siis kutsehariduses on uutes, 2015. aastal avatavates õppekavades see vaid 20 õppenädalat. Loomulikult on siin väga mahukas erialavaldkonna õppekava, aga nii napp gümnaasiumiharidus ei vasta igal juhul tänapäeva noore vajadustele. Siit ka meie suurema osa õpilaste valik õppida kahes koolis korraga, kasvõi oma tervist ohtu seades.

Olen tõesti püüdnud jätkuvalt palju kaitsta nelja-aastast õppekava, kus saaks hoida ka gümnaasiumiainete mahtu ja oleks korralikult aega harjutamiseks, aga see võitlus on olnud täiesti tulutu – olgu olla ja kõik!

Kui kerge või raske on tänapäeva noorel töö- ja muusikullu sulanduda?

Meie õppija näeb muidugi pärast keskustel selgesti, et tema haridustee peab jätkuma kõrgastmes. Üle 80 protsendi lõpetanutest õpib edasi erinevates kõrgkoolides. Juba praegusel ajal on näha, et meil hakkab kujunema tööpuuduse asemel tööjõupuudus. Palju noori andekaid muusikuid on praegu Eestist ära ja see tendents ei hakka ilmselt niipea vaibuma. Noored on oma valikutest teadlikud ja sihikindlad. Odavaks tööjõuks ei soovi nad kindlasti hakata. Omandatud oskuste ja teadmistega on nad konkurentsivõimelised kõikjal Euroopas.

Muusika õppimine teeb inimese intelligentseks ja harituks igas valdkonnas, kus ta lõpuks endale elukutse valib. Ja meie asi on neid noori andekaid inimesi väärilt kohelda, et nad pärast hariduse omandamist valiksid oma töö- ja elukohaks Eesti.

Direktori ameti kõrval töötab Kadri Leivategija ka klaveriõpilastega.
FOTO SCANPIX / LAURI KULPSOO

NELE-EVA STEINFELD
muusikaajakirjanik

Franco Zeffirelli tülis La Scalaga

Tuntud itaalia filmi-, televisiooni- ja ooperilavastaja Franco Zeffirelli on asunud võitlusse Milano La Scalaga. Tüli põhjuseks on Zeffirelli 2006. aastal Milanos lavastatud Verdi ooper "Aida", mille lavastamisõigused müüdi hiljuti Kasahstani Astana ooperile ja mille esietendus toimus tänavu 19. novembril. La Scala müüs õigused ilma Zeffirelliga arutamata ning nüüd ähvardab too La Scalat kohtuga. Zeffirelli on seisukohal, et toimunu on ülimalt ebaetiline ning pisendab tema panust La Scalas ooperite lavaletoomisel. La Scala omakorda on sügavas hämmelduses Zeffirelli avalduse üle. Teatri esindaja sõnul kuuluvad Zeffirelli lavastuse õigused saajaprotsendiliselt La Scalale ning seega peaks teatril olema vaba voli otsustada, mil moel oma omandit kasutada. Lisaks pakuti üheksakümne ühe aastasele Zeffirellile võimalust sõita koos assistendiga Kasahstani ja osaleda "Aida" lavaletoomises. Zeffirelli toetajad on aga seisukohal, et teater oleks pidanud palju aupaklikumalt käituma oma veteranlavastajaga, kelle käe all on La Scala lavale jõudnud 21 lavastust.

Eivind Gullberg Jensen, norralane Rooma ooperiorkestri ees.
FOTO DEWEZET.DE

Rooma ooperi peadirigendiks sai Eivind Gullberg Jensen

Rooma ooperimaja andis teada, et hiljuti ootamatult ametist lahkunud muusikajuhi Riccardo Muti asemele on leitud

Ooperimaailma prima diva Cecilia Bartoli.
FOTO ALETHEIA-NOCTURNE.NET

norralane Eivind Gullberg Jensen. Hooaja avaetendusena on kavast maha võetud Verdi "Aida" ja asemele on pandud Dvořaki "Russalka". Riccardo Muti lahkumise põhjuseks olid streigid ja majandamisprobleemid. Hiljuti vallandas Rooma ooperimaja ka oma orkestri ja koori ning muusikutele pakuti asenduseks vabakutselise lepingut.

Ka Montpellier' ooperimaja Prantsusmaal on sulgemisohus. Ooperimajal on 700 000 eurot võlgu ning regionaalset rahastusest, mis pidi olema neli miljonit, jäädi ilma. Montpellier' ooperi aastaelarve on 22 miljonit eurot ning seal on palgal 242 inimest.

Berliini Filharmoonikud uut peadirigenti valimas

Berliini Filharmoonikud on hakanud tõsisemalt mõtlema uue peadirigendi valimise peale. Tema nimi plaanitakse avalikustada tuleva aasta mais. Praegune peadirigent Sir Simon Rattle, kes asus ametisse 2002. aastal, jätkab 2018. aasta suveni. Dirigendid, keda orkester tahaks palgata, on aga enamjaolt hõivatud. Favoriidid, kellest võiks saada Berliini Filharmoonikute uus peadirigent, on Andris Nelsons, Riccardo Chailly, Yannick Nezet-Seguin, Kirill Petrenko, Christian Thielemann, Semyon Bychkov, Ivan Fischer, Paavo Järvi ja Gustavo

Dudamel. Berliini Filharmoonikud asutati 1882. aastal ning orkestri peadirigentide seas on olnud näiteks Hans von Bülow, Arthur Nikisch, Wilhelm Furtwängler, Herbert von Karajan ja Claudio Abbado. Orkester on esinenud 1899. aastal Tartus ning 1937. ja 2008. aastal Tallinnas.

Cecilia Bartoli ja atonaalne muusika

Lauljanna Cecilia Bartoli avaldas hiljuti arvamust, et atonaalne muusika tekitab barjääri laulja ja helilooja vahel. Sellega põhjendab Bartoli ka oma armastust traditsioonilise ja nn ajaloolise repertuaari vastu. Bartoli ütleb, et ta on alati olnud otsiva loomuga artist, kes on kogu aeg soovinud oma repertuaari laiendada, aga talle tundub, et tänapäeva heliloojad ei suuda kirjutada tema häälele sobivat muusikat. Ta oleks õnnelik, kui ta leiaks hea klapi heliloojaga, kes tunneks tema häält nõnda, nagu tundis lauljate häält Mozart, kui ta nende oskusi ja võimeid silmas pidades neile ooperirole kirjutas. Cecilia Bartoli on oma repertuaari laiendamiseks teinud põhjalikke otsinguid Peterburi Maria teatri raamatukogus, kus tema üheks viimaseks leiuks olid Napoli helilooja Francesco Domenico Araja ning tema järgijad Hermann Raupach ja Domenico

Cimarosa, kes tegutsesid Peterburis tsaari õukonnas. Nimetatud heliloojate töid saab kuulata Cecilia Bartoli uuelt albumilt “St Peterburg”. Vene ooperikooli aluseks peetakse Glinka ooperit “Elu tsaari eest”, kuid Bartoli on koos Valeri Gergijeviga välja uurinud, et tegelikult ulatub vene ooperitraditsioon sajandi võrra varasemas aega, mil Peterburis tegutses Francesco Araja, kelle loomingus on kaunilt segunenud barokkmuusika mõjud ja venelik melanhoolia.

Pianist Dejan Lazic palus Google'ist eemaldada negatiivse arvustuse

Horvaatia pianist Dejan Lazic palus Google'ist eemaldada tema kohta 2010. aastal kirjutatud suhteliselt negatiivse kontserdikriitika, mis avaldati The Washington Postis ja mille autor on muusikakriitik Anne Midgette. Pianist väidab, et see arvustus on üks esimesi materjale, mis tema kohta internetis ette satub ja see on tema karjääri viimasel paaril aastal negatiivselt mõjutanud. Arvustus iseenesest midagi väga negatiivset ei ütle. Seal seisab: “Asi pole selles, et Lazic oleks tundetu või andetu. Chopini “Andante spianato” esimesed noodid näitavad, et ta suudab klaveril teha kõike, mida tahab juveliiri täpsusega. Terve kava jooksul näitas ta, milliseid värve ta suudab pillist välja võluda, ja tema tehniline osavus avaldas esialgu muljet, kuid lõpuks näis, et tehniline sooritus oligi justkui peamine eesmärk.” Dejan Lazic viitab Euroopa Liidu direktiivile, et inimesel on õigus olla tähelepandamatu või unustatud.

Arvo Pärt valiti Rahvusvahelise Uue Muusika Ühingu auliikmeks

Poolas Wrocławis toimus 3.–12. oktoobri Rahvusvahelise Uue Muusika Ühingu (ISCM) festival “World Music Days” ning selle raames toimunud üldkogu koosolekul valiti ühingu auliikmeks Arvo Pärt. 1922. aastal loodud ISCM on suurim rahvusvaheline nüüdismuusika ühing, millel on liikmeid rohkem kui 50 riigist üle maailma; alates 2005. aastast on organisatsiooni liige ka Eesti Heliloojate Liit. Ühingu auliik-

mete hulgas on palju olulisi 20. ja 21. sajandi heliloojaid, näiteks Ravel, Stravinski, Hindemith, Sibelius, Messiaen, Cage, Andriessen, Saariaho, Yun, Takemitsu, Gubaidulina jt.

Ettepaneku nimetada Pärt ühingu auliikmeks tegi ISCMi Poola osakond, tõstes esile tema muusikas peegelduvat vaimsust ning tema tihedat sidet Poola vaimu- ja kultuuriruumiga. Rõhutati ka Pärdi muusika imetlusväärset võimet haarata nii asjatundjaid ning samal ajal kõnetada ka laia publikut. Ühingu Eesti sektiooni esindajana oli festivalil kohal EHLi esimees Märt-Matis Lill, kes tõi poola delegaatide nimetatud omaduste kõrval välja asjaolu, et kogu Pärdi looming on väga eripalgeline ning peegeldab mitmeid olulisemaid 20. sajandi muusika suundumusi ja pöördeid ning et Pärt on kuulunud nüüdismuusika juhtivate heliloojate hulka juba üsna varasest tegutsemisajast peale. Festivali mitmel kontserdil kõlas Pärdi muusika. Lisaks kanti ette ka Mirjam Tally kooriga “Animalistic Hymn”.

Grigori Sokolov sõlmis lepingu Deutsche Grammophoniga

Esimene album peaks ilmuma tuleva aasta jaanuaris. DG peab Grigori Sokolovi praeguse maailma üheks kõige karismaatiliseks pianistiks. Tal on andunud fänne, kes külastavad kõiki tema kontserte, mis ei toimu sugugi tihti. Sokolov on tuntud ka selle poolest, et ei anna meelsasti intervjuusid ja ei mängi klaveritel, mis on üle viie aasta vanad. Samuti ei armasta Sokolov teha stuudiosalvestusi. Esimeseks koostööks Deutsche Grammophoniga on kontsert, mis salvestati 2008. aastal Salzburgi festivalil. Sokolov sai maailmakuulsaks 1966. aastal, mil võitis Moskvas rahvusvahelise Tšaikovski-nimelise konkursi. Ta oli sel ajal vaid viieteistaastane, kuid talle anti osalemiseks eriluba. Ta meenutab, et toona oli legendaarse Van Cliburni võidust mõõdunud vaid kaheksa aastat ning publik rääkis ikka tema fenomenist. 1962. aastal võitsid Tšaikovski konkursi John Ogdon ja Vladimir Ashkenazy, seejärel oli Sokolovi kord. Tema sõnul olid eelnimetatud pianistid suured muusikud, kelle varjus ei olnud kerge lavale minna. Sokolovile konkursid ei

meeldi ja tema arvates pole see õige viis tähelepanu püüda. Ta lisab, et tänapäeval ei pea paljud lootustandvad pianistid konkurse enam tähtsaks ja on palju muusikuid, kes neid lausa väldivad, ent on sellegipoolest edukad. Sokolov kavatseb tulevikus plaatidel välja anda ainult kontsertettekandeid, sest talle ei meeldi, kui tõlgendus “kokku kleebitakse”. Tema repertuaari tuumiku moodustavad Bach, Beethoven, Chopini ja Schumanni teosed.

Mure Pleyeli saali tuleviku pärast

Pariisis ollakse mures Pleyeli saali pärast. Uue aasta alguses valmib Pariisi uus filharmonia ning linn saab maailma ühe kaunima ja ühtlasi ka kallima kontserdimaja, mille hind on 381 miljonit eurot. Uues majas hakkab resideerima Orchestre de Paris, mille peadirigent on praegu Paavo Järvi. Praegu töötab orkester Pleyeli saalis.

Kontserdimaja ehitamine ei ole kulgenud kergelt, esimesed ettepanekud selleks tehti juba 1970. aastatel. Kava diskuteeriti, kas sellist kontserdimaja on Pariisis üldse tarvis ja kui on, siis kus see võiks asuda. Pleyeli saal asub kesklinnas, uus filharmonia aga mitte. Kardetakse, et publik ei pruugi uut saali omaks võtta. On oletatud, et tulevikus Pleyeli saali enam klassikalise muusika kontsertideks ei kasutata, mis on tekitanud palju pahameelt.

Risto Joost MDR raadiokoori kunstiliseks juhiks

Risto Joost alustab 2015/2016 hooajast tööd Leipzigi MDR raadiokoori kunstilise juhina. Leping on esialgu sõlmitud kaheks aastaks. Joost on kooriga varem teinud koostööd kolmel korral, viimati jõulukontserdil 2013 Gewandhausis. Samuti jätkab Risto Joost tööd Rahvusoperis Estonia ning peadirigendina Tallinna Kammerorkestri ja Madalmaade Kammerkoori ees. MDR raadiokoor on asutatud 1946. aastal ning on kujunenud maailma üheks juhtivaks kooriks. Koori repertuaaris on oluline koht *a cappella* koorimuusikal ning tihti on koor partneriks orkestritele suurvormide ettekandel. Regulaarselt esinetakse Kesk-Saksa Ringhäälingu sümfooniaorkestriga, mille peadirigent

on Kristjan Järvi. Oma tegutsemis-aastate jooksul on MDR raadiokoor välja andnud üle 200 heliplaadi, millest mitmed on pärvinud auhin-du.

Youtube tasuliseks

Populaarne videokeskond Youtube tuli välja tasulise muusika voogedastuse teenusega.

Tasuline teenus Youtube Music Key on osa laiemast eesmärgist teenida Youtube'is raha ka milleltki muult kui ainult reklaami müümiselt, kirjutab The Wall Street Journal. Teenus peaks olema nüüdsest saadaval nii arvutis kui ka androidi operatsioonisüsteemiga nutitelefonides. Esimesed kuus kuud on teenus kutsetega kasutajatele saadaval tasuta. Pärast seda tuleb kampania, kus saab seda osta 8 dollari ning hiljem 10 dollari eest kuus. Konkureeriva muusika voogedastusteenuse Spotify igakuine teenustasu on samuti 10 dollarit kuus.

VARIA

Vanamuusikaspetsialist **Jordi Savall** keeldus Hispaania rahvuslikust muusikapreemiast, sest ta ei aktsepteeri Hispaania valitsuse kultuuripoliitilisi otsuseid ning süüdistab Madridi huvipuiduses kultuuri ja kultuuritegelaste kaitsmisel. Auhind, millest Savall keeldub, on väga prestiižne ja väärt 30 000 eurot.

Jaapani autotootja **Lexus** solvas oma uues reklaamis klassikalist muusikat ja selle esitajaid. Reklaamis kõlas Mozarti Klaverikontserdi nr 21 aeglane osa, mida oli moonutatud ja kiiremaks muudetud. Auto tagaistmel istusid vanad ja veidra väljanägemisega keelpillimängijad, kes muusikat esitasid. Autojuht peatus, pani mängijad tee servas maha, lülitas naeratuse saatel sisse raadiojaama popmuusikaga ning sõitis edasi. Aust-

raalia tšellist **Paul Ghica** avaldas muusikute nimel internetis vastulause.

Helsingi Musiikkitalos tuli novembris esiettekandele **Kalevi Aho** kolmetunnine uudisoooper "**Frida y Diego**". Teos räägib kunstnike Frida Kahlo ja Diego Rivera elust. Ooperi töid lavale Sibeliuse Akadeemia üliõpilased, nende seas ka eesti lauljad Tuuri Dede, Aule Urb, Toomas Kolk ja Elizabeth Paavel.

Ooperidiiva **Montserrat Caballé** pea kohal rippus kaua süüdistus maksupettuses, sest ta andis välismaal kontserte Andorras registreeritud firma kaudu, mis ei pea riigimakse maksma. Maksupettuse suuruseks on pool miljonit eurot. Primadonna võttis süü omaks ning tal tuleb tasuda 250 000 eurot trahvi. Kaheksakümne ühe aastase laulja karjäär on kestnud pool sajandit. Ta on üle elanud ajurabanduse, üle-eelmisel aastal murdis ta Venemaa kontserdi-turneel käeluu.

otsakool
barokist-rokini

OTSA KOOLI PUHKPILLIORKESTRI JA BIGBÄNDI
JÕULUKONTSERDID

Solistid: klassikalise ja rütmimuusika laulu eriala õpilased.
Dirigendid: Sirly Illak-Oluvere ja Siim Aimla

13. detsembril 2014 kell 14
Tallinna Loomaia auditooriumis
(Ehitajate tee 159, Tallinn)

15. detsembril 2014 kell 19
Türi Kultuurikeskuses
(Hariduse 1, Türi)

SISSEPÄAS TASUTA

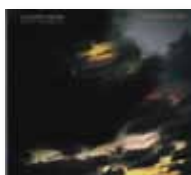
EUROPE JAZZ MEDIA SOOVITAB

DETSEMBER 2014

Igakuises kuulamissoovituses osaleb kaksteist väljaannet. Loetelu koosneb uutest plaatidest, mis on köitnud gruppi kuuluvate ajakirjanike tähelepanu. Tulemus ei väljenda plaadi müügitulemusi.

Vaata lisa europejazzmedia.net

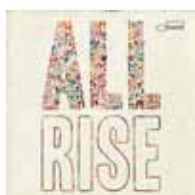
Lars Mossefinn,
Dag & Tid:
**Eldbjørg
Raknes,**
"You Make Me
Feel".
(MYrecordings)

Christine Stephan,
JAZZTHETIK:
**Johannes
Enders,**
"Mellowtonin".
(Enja/Soulfood)

Luca Vitali,
GiornaledellaMusica:
**Paolo Angeli,
Hamid Drake,**
"Deghe".
(Rer/ArtiMalandrine)

Axel Stinshoff, Jazz
thing:
Jason Moran,
"All Rise".
(Blue Note/Universal)

Paweł Brodowski, Jazz
Forum:
Kuba Stankiewicz,
"The Music of
Victor Young".
(Warner Music Poland)

Jon Newey, Jazzwise:
Krokofan,
"Krokofan".
(Rune Grammofon)

Henning Bolte,
Jazzism:
Ultima Armonia,
"Someone Killed
the Swan. Laments
on South-Eastern
Europe".
(Leo Records)

Madli-Liis Parts,
Muusika:
Meelis Vind,
"Sand Mandala".
(Paw Marks Music)

Anna Filipieva, Jazz.
Ru:
Igor Butman,
"Igor Butman and
Friends".
(Butman Music)

Lars Grip & Patrik
Sandberg, Orkester
Journalen:
Jason Moran,
"All Rise".
(Blue Note/Universal)

Cim Meyer, Jazz
Special:
**De Looze,
Machtel, De
Waele,**
"Foster Treasures".
(W.E.R.F)

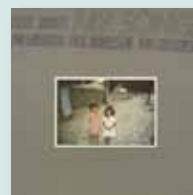

Jan Granlie, Salt
Peanuts:
Jøkleba,
"Outland".
(ECM)

KUULAMISSOOVITUS

**Mihkel
Mälgand**
bassist

Keith Jarrett,
"My Song".
(1978)

Kui valida üks paljudest mulle olulistest plaatidest, meenub esimesena Keith Jarretti "My Song". Peale pianisti kuuluvad koosseisu norralased Jan Garbarek saksofonil, Palle Danielsson bassil ja Jon Christensen trummidel. Üllatuseks avastasin, et plaat on ilmunud just minu sünniaastal, mis muutis selle mulle veel lähedasemaks. Kui salvestust esimest korda kuulsin, olin tutvunud nii Keith Jarretti varasemate albumite kui ka Jan Garbareki sooloplaatidega. Neid muusikuid samal plaadil kuulda tundus ootamatu, tekkis vastupandamatu huvi teada saada, milline sümbioos nii erineva tausta ja helikeelega muusikutel tekib. Kuigi kõik kompositsioonid on Keith Jarrettilt, ei ole plaadil märke suurtest egodest. Ameerika ja norra esteetika sulavad üheks tervikuks, mis on hea näide muusikast kui universaalsest keelest. Kvarteti liikmeid ühendab väga tugev meloodiatunnetus ning valmisolek lasta muusikal ennast kaasa viia, kuhu iganes meeled kutsuvad. Norralaste põhjamaine kargus ja melanhoolsus annavad Jarretti ameerikalikule helikeelele hoopis uue varjundi.

Maestro

Gennadi Roždestvenski

TOOMAS VELMET

tšellist ja pedagoog

“Maestro” on teatavasti itaaliakeelne sõna, mis tähendab meistrit. Seda sõna kasutati kui kõrgeimat austust väljendavat terminit klassikalise muusika ja ooperi suurte, maailmas üldtunnustatud meistrite, eelkõige dirigentide puhul. Ma kasutasin meelega minevikuvormi, sest olevikus kipub see austav sõna liigse kasutuse tagajärjel devalveeruma. Kiusatus on siinkohal esitada mõned näited meie ajakirjandusest: Venemaa ekstreemse ajakirjanduse maestro, suguvõsa uurimise maestro, šokolaaditootjate maestro, maestro landimeister (!). Küsimuse all ei ole nende meistrite oskused, küsimus on, miks peaks neid nimetama itaaliakeelse sõnaga. Ma ei oska paremini probleemi sõnastada, kui on teinud Mati Hint: “Eks paradigma, narratiiv ja diskursus kõla uhkelt ka siis, kui kohal pole neist ühtegi, ja kes kõik on karismaatilised, legendaarsed, maestrod, ja mis kõik on piibel või saaga – isegi vargapoiste seiklused võivad ajakirjaniku käes muuta legendaarseks saagaks ja magamis- toaperversiteedid seksipiiblikks. Ükski sõna pole enam püha. Tugevasti hinnanguliste sõnade kergekäeline kasutamine toob kaasa semantilise inflatsiooni ning tundub, et seegi pole üksnes keele häda, vaid ka praaliva Eesti ühiskonna semiootiline probleem.” (Sirp 24. IV 2009.) Seepärast kirjutan mina dirigent Gennadi Roždestvenski nime koos auväärst meistrit tähendava sõnaga “Maestro”, suure algustähega.

Dirigent-imelaps

Maailmas vene dirigentide nimekirja tipus trooniv Maestro Gennadi Roždestvenski on sündinud 1931. aastal Moskvas. Ta on dirigent Nikolai Anossovi ja laulja Natalja Roždestvenskaja poeg. Gennadi haridustee on standardne vene (Moskva) andekate laste tee. Esmalt

Soliidses eas
Roždestvenski
on väga valiv
pakkumiste
suhtes tulla
mõne orkestri

ette.

WWW.

CLASSICALMUSICNEWS.RU

Moskva keskmuusikakool, mille lõpetas pianistina, ja siis Moskva konservatoorium, temal professor Lev Oborini klaveriklass ning oma isa Nikolai Anossovi dirigeerimisklass. Nikolai Anossov (1900–1962) oli Nõukogude Liidus nimekas dirigent, juhatades sellist silmapaistvat kollektiivi nagu Moskva Riiklik Akadeemiline Sümfooniaorkester. Selle orkestri hilisematest dirigentidest mäletatakse meil veel ehk Veronika Dudarovat, kes oli 29 (!) aastat selle peadirigenti, ja ka praegust peadirigenti aastast 1989 Pavel Koganit, kelle isa oli teatavasti möödunud sajandi tippviuldajaid Leonid Kogan.

Gennadi Roždestvenskit võib vist kutsuda dirigentide seas imelapseks, sest kes veel võiks oma eluloos märkida, et

Moskva konservatooriumi suures saalis – selles metropoli pühamus – dirigeeris ta esimest korda 19-aastasena ja veelgi kõrgemas pühamus ehk Suures Teatris debüteeris ta 20-aastaselt.

Asjatundjad on jaganud Maestro dirigentide etappideks ning esimene neist hõlmab 1950. aastate algust. See oli Nõukogude Liidus keeruline aeg, mil Prokofjevi muusika ei kõlanud ja Šostakovitš oli põlu all, rääkimata Stravinskist, Bartókist, Ravelist jne. Kümnendi teisel poolel hakkas juba tekkima võimalusi ja Roždestvenski oli varmas seda kasutama. Ta leidis endale lähedase autori Prokofjevi näol, kelle looming on talle lähedaseks jäänud tänaseni, ja eriti Stravinski, keda seni tema sünnimaal ei tuntudki.

NSV Liidus esirinnas

Järgmisel etapil saavutas Maestro talent ja looming väärrika koha vene ja ka maailma muusikakultuuris. Sellesse aega jääb Roždestvenski peadirigenditöö kahes *bolšoi's*: 1961–1974 BSOs ehk Üleliidulise Raadio ja Televisiooni Suures Sümfooniaorkestris ja 1965–1970 Suures Teatris. Need olid auväärseimad ametikohad konglomeraadis, mida kutsuti NSVLiks. Täiesti eriline on Roždestvenski osa BSO arengus, millest sai sel ajal erakordselt kõrge tasemega sümfooniline kollektiiv mitte ainult kodumaal, vaid kogu maailmas.

Gennadi Roždestvenski oli dirigent, kes tõi NSVLis oma orkestriga ettekandele Stravinski, Honeggeri, Messiaeni, Schönbergi, Weberni, Villa-Lobose ja teiste loomingut. Ta ei olnud siin alati esimene, kuid kindlasti oma interpretatsioonis meeldejäävaim ja kuulajatele 20. sajandi autorite loominguks enim pakkuv. 1974. aasta oli kahjuks pöördepunkt Maestro ja BSO

elus. Oli aeg, kus nn kompetentsed organid sekkusid järjest jõhkramalt kunstiliste kollektiivide ellu seoses nn viienda punktiga passis ehk rahvusega. BSO juutidest orkestrantidele ei antud väljasoitudviisid, mis seadis löögi alla orkestri kunstilise taseme ja sisemiljöõ ning asi jõudis selleni, et peadirigent lahkus protesti märgiks. Kuid see ei muutnud riiklikku kultuuripoliitikat ja tal lasti rahus minna. Tema kohale määrati tookord rahvapilliorkestri dirigendina tuntud Vladimir Fedossejev, mis kutsus esile massiliselt anekdoote ja millele järgnes seisak BSO kunstilises elus. Tõde austades tuleb siiski lisada, et Fedossejev töötas ennast aja jooksul üles ja suutis BSO taandarengu peatada, kuigi Roždestvenski orkestri oreool ja loominguline erksus enam ei taastunud.

Väljaspool NSV Liitu

Maestro aga alustas oma loomingulise tee kolmandat etappi ja see on seotud tööga väljaspool Nõukogude Liitu. Aastatel 1974–1977 juhatab ta Stockholmli filharmoonikuid, 1978–1981

BBC Londoni orkestrit ja 1981–1983 Viini sümfoonikuid, kus varasemate dirigentide jada oli eriti väärikas, sinna kuulusid näiteks Herbert von Karajan, Wolfgang Sawallisch, Carlo Maria Giulini ning mõnda aega pärast Roždestvenskit saatuse kui “paradoksi-maestro” vingerpussina Vladimir Fedossejev. Selle etapi repertuaar hõlmab eriti palju monumentaalseid teoseid Beethoveni, Haydni, Schumanni, Bruckneri, Schönbergi, Berliozit jt loominguks ja muidugi vene autorite Rimski-Korsakovi, Rahmaninovi, Glazunovi, Prokofjevi, Šostakovitši šedöövrid.

Ainuüksi kolm kümnendit tagasi, pärast 35 esimest tegevusaasta, oli ta astunud 2000 korda dirigendipulti ja juhatanud rohkem kui 100 orkestri ees üle 1600 teose 37 riigis rohkem kui 200 linnas.

Kodumaal aga alustas Maestro ülimenekaid kammermuusika sarju, eelkõige klaveriduos koos oma abikaasa Viktoria Postnikovaga, aga ka mitmete orkestrite kammerkoosseisudega. Samal ajal saab temast ülieduka Moskva muusikalise kammerteatri juht ja ka Moskva konservatooriumi professor, kus tema õpilaste hulgas oli ka meie dirigent Paul Mägi.

Paar sõna tuleb siinkohal kirjutada tema abikaasa Viktoria Postnikova (s 1944) tutvustuseks. Gennadiga sarnase haridustega pianistina (keskmuusikakool, Moskva konservatooriumi Jakov Flieri klass) teostas Viktoria Postnikova end rahvusvahelisel areenil üliedukalt, olles võitnud laureaadi tiitli Chopini (1965), Leedsis (1966), Vianna da Motta (1968) ja lõpuks Tšaikovski-nimelisel konkursil (1970). 1969 oli Viktoria ja Gennadi abiellumisaasta ning kangelaslik Viktoria osales Tšaikovski konkursil kuulu järgi paar nädalat pärast sünnitamist. Pool sajandit tagasi oli nelja konkursi laureaadil rahvusvaheline karjäär garanteeritud, eriti kui nende võistluste hulgas olid Chopini ja Tšaikovski kursid. Nende ühistest esinemistest klaveriduos valmis ülipõnev raamat pealkirjaga “Preambulid” (Sovetski Kompozitor, 1989) – Gennadi tavates sel ajal duokontserte alustada sissejuhata-vate sõnavõttudega ning neist sai hiljem

nimetatud raamat. Vastab tõele, et andekad inimesed on sageli andekad ka väljaspool oma põhitegevust, sest nii paeluvaid muusikalisi novelle ei ole mulle rohkem kätte sattunud.

Roždestvenski ja Eesti

Vahelepõikena tuleks peatuda ka Gennadi Roždestvenski tihedal koostööl Eestiga, loomulikult ERSOga, mille tipuks valmis aastal 1978 heliplaadikomplekt, kus salvestatud kõik Schumanni sümfooniad. Sellegi kohta on raamatus ära toodud preambul. Novell algab Tšaikovski tsitaadiga Schumanni sümfonismi kohta: “Muusikaliste võlude summa ei kaalu kahjuks üles seda tohutut puudujääki, millega on märgistatud Schumanni kui sümfonisti looming. Maalikunstis nimetatakse seda puudulikuks koloriidiks, on värvitus, lõtvus, ütlen isegi jöhker instrumentatsioon...”

Tema orkester töötab peatumatult, kõik instrumendid osalevad mõtte arengus, üksteisest eraldumata ja kontrasteerumata ning sulavad kokku lõpmatuks kohinaks, mis aeg-ajalt moonutab parimadki episoodid teostes. Oma orkesterreerimisostuste poolest ei ole Schumann mitte ainult madalamal kui selle ala meistrid, vaid on ka võrreldamatu teisejärguliste autoritega.” Nii kõneles Tšaikovski Schumanni sümfooniatest ja kavatses need uuesti orkestreerida, mis aga jäi kavatsuseks. Kardinaalse ümberorkesterimisega sai aga hakkama Gustav Mahler, kelle töö on vaieldamatult ülihuvitav – partituur kõlab väga hästi, aga liialt mahlerlikult... Schumanni sümfooniaid on orkestreerinud üsna vabalt ka Glazunov. On see hea või halb? Ühest vastust ei saagi olla. Esituslik külg on plussis, aga stilistika kindlasti miinuses. Schumanni sümfooniate suurepärase redaktsiooni on aga teinud Clevelandi sümfooniaorkestri pikaajaline dirigent George Szell (1897–1970), kes on märkinud, et Schumanni sümfooniate suurim viga on nende balansseerimatus. Roždestvenski lisab, et Szelli redaktsioonis on see oluline puudujääk täielikult likvideeritud ja “muusikaliste võlude summa” (Tšaikovski) on saanud identseks partituuri koloriitsuse, elavuse ja peensustega. Selline šedöövrite album on olemas ERSO ja Gennadi Roždestvenski esituses (salvestatud firmas Melodija aastal 1978 ja kahe-CD-

komplektina uuesti välja antud aastal 2011 – *Toim.*).

Duo Roždestvenski-Postnikova on ka Tallinnas esinenud, vist isegi korduvalt. Eriti on mulle meelde jäänud kontsert Tallinna raekojas, mida salvestasin tolle-aegse tehnikaime Nagra firma kaasaskantava magnetofoniga. Mine tea, ehk on kusagil Eesti Raadio arhiivides olemas see võrratu Schuberti f-moll fantaasia, mida esitati kava lõpus ja mis kutsus esile marulise aplausi. Mikrofonide ees naeratavad artistid kontrasteerusid aga mitte just liiga galantse märkusega Maestrolt abikaasale, kuna see oli paaris kohas kõrges kõlavas registris pisut määrinud. Selle tunnistajaks olin siiski ainult mina, kes istusin kõrvaklapid peas.

20. sajandi muusika liinid

Neljandaks etapiks Roždestvenski tegevuses peetakse NSV Liidu Kultuuriministeeriumi Riikliku Sümfooniaorkestri loomist 1982. aastal ning selle tegevust. Avaldatakse arvamust, et raske oli leida originaalset, isikupärast teed kui su eel olid käinud juba sellised meistrid nagu Jevgeni Mravinski, Juri Temirkanov jne. Kuid vast asutatud orkestriga löi Roždestvenski täiesti uue nähtuse ajalooliste, monograafiliste kontserditsüklitega, mis said iseloomulikuks tema selle perioodi tegevuses.

Need on seotud 20. sajandi muusikaga ja esimesena torkab silma Prokofjevi liin. See algas juba 1953. aastal ja tal vist ei olegi teost, mis oleks jäänud Maestrol ette kandmata ja salvestamata.

Teine on kindlasti Šostakoviči liin, mis algas juba aasta varem (1952) Esimese sümfooniaga ja kulmineerus mõnevõrra hiljem nii sümfooniatega kui ka lavateoste ettekannete ja salvestustega, sealhulgas ka teiste autorite teosed, kus Šostakovič oli kas orkestreerija või redigeerija.

Ja siis Stravinski liin alates 1955. aastast, kus esitati nii kontsert- kui lavateoseid ja Maestro ei jätnud jonnki enne, kui autori looming oli ammendatud.

Eraldi liiniks tuleb ristida ka tihe koostöö võimu poolt põlatud Sofia Gubaidulina (s 1931), Edison Denissovi (1929–1996) ja eriti Alfred Schnittkega (1934–1998), kellel on side ka meie kuulajaskonnaga Eri Klasi esituste kaudu. Schnittke Esimese sümfoonia partituuri on kaasatud ka džässimprovisaatorid (viul, klaver), kelleks on olnud meie Paul Mägi ja Rein Rannap.

Läbivaks liiniks tema tegevuses on siiski kvantiteet, mis, nagu teada, kasvab teatavast piirhulgast alates üle kvaliteediks. Ainuüksi kolm kümnendit tagasi, pärast 35 esimest tegevusaasta, oli ta astunud 2000 korda dirigendipulti ja juhatanud rohkem kui 100 orkestri ees üle 1600 teose 37 riigis rohkem kui 200 linnas.

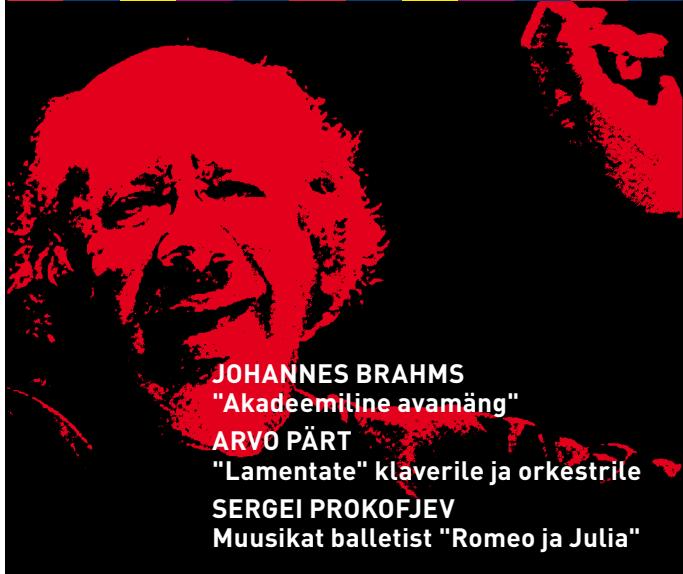
Praeguseks liiniks on soliidnes eas dirigendil *freelancer*'i väärikas positsioon maailmas ja ta on väga valiv pakkumiste suhtes tulla mõne orkestri ette. Ühe sellise au osaliseks saab meie ERSO (ja meie publik), kellega ta annab kontserdi oma nimele sobivalt jõulude eel, 19. detsembril Estonia kontserdisaalis, solistiks Viktoria Postnikova ning kavas Brahms, Pärt ja Prokofjev.

E · R · O
EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER
Peadirigent ja kunstiline juht Neeme Järvi
Audi
Kuldsponsor
aastast 2004

88. HOOAEG

  MAESTRO

19.12.2014 kell 19
Estonia kontserdisaal

JOHANNES BRAHMS
"Akadeemiline avamäng"

ARVO PÄRT
"Lamentate" klaverile ja orkestrile

SERGEI PROKOFJEV
Muusikat balletist "Romeo ja Julia"

VIKTORIA POSTNIKOVA
klaver

**EESTI RIIKLIK
SÜMFOONIAORKESTER**

**dirigent
GENNADI ROŽDESTVENSKI**

**ROŽDESTVENSKI
&
PROKOFJEV**

Piletid 22 / 16 €
www.piletilevi.ee
www.piletimaailm.com

www.erso.ee

Jean Sibelius rahvuslikust tähendusest ja Eduard Tubina saatusest

VEIJO MURTOMÄKI

muusikateadlane, Sibelius Akadeemia muusikaajaloo professor

Saabuv 2015 aasta on kahe suure helilooja juubeliaasta. Nendeks on soomlaste suurkuju **Jean Sibelius**, kelle sünnist möödub 150 aastat ning meie rahvusklassik **Eduard Tubin**, kellel on 110 sünniaastapäev. Sibelius Akadeemia muusikaajaloo professor Veijo Murtomäki kirjutab oma nägemusest neist kahest suurmehest ning mõtiskleb rahvusklassika olemuse ja staatuse üle.

Mõtlemapanev ja huvitav on asjaolu, et nii mõnelgi maal on üks helilooja tõusnud teiste hulgast esile ja omandanud maa muusikaloos juhtiva koha. Muidugi meenub esimesena Jean Sibelius (1865–1957) Soomes. Norras on sellel auväär- sel positsioonil Edvard Grieg (1843–1957), Taanis on nende kahega võrrel- dav Carl Nielsen (1865–1931). Rootsis oleks Hugo Alfvén (1872–1960) oma loomingu poolest võinud olla samal po- sitsioonil, kuid tema nime määrisid 1930.–1940. aastatel poliitiline kon- junktuurlus ja helilooja ettevaatama- tud väljendused ja teod. Eesti sama- väärse rahvushelilooja tiitel oleks kaht- lemata pidanud kuuluma Eduard Tubinale (1905–1982), kuid tema loo- metee langes ajale, mil Eesti sattus ras- kesse olukorda eri võimude vintsutus- tes, algul Saksamaa ja seejärel Nõu- kogude Liidu vahel. Teistes maades on omamoodi juhtiva helilooja maine saanud Richard Wagner (1813–1883) Saksamaal, Giuseppe Verdi (1813–1901) Itaalias ning Edward Elgar (1857–1934) Briti impeeriumi ajal.

Kõiki neid heliloojaid ühendab kesk- ne roll riigi ajaloo otsustavates etappi- des. Wagneri ja Verdi puhul oli see Saksamaal ja Itaalias toimunud riikide ühinemisprotsess aastatel 1870–1871, Griegi ja Sibelius ajal riigi iseseisvuse

saavutamine. Norra sai iseseisvaks 1905. aastal ja Soome 1917. aastal. Nielsen ja Alfvén esindasid juba stabili- seerunud maade sisereageeringut nii nende maade välis- kui ka siseasjus: Nielsen loomingu kajastusid esimese ja Alfvéni loomingu teise maailmasõ- jaga kaasnenud arengud ja tragöödiad. Elgar oli Briti impeeriumi suuruse väl- jendaja. Tubina osaks jäi Eesti esimese iseseisvusaja (1918–1944) optimismi ja hirmude kajastamine, lõpuks pagulase roll võõral maal ning teatav eraldiolek, kuna puudus viljakas ühendus okupee- ritud kodumaaga.

Soome ja Eesti poliitiline ja kultuu- riline areng kulges küllaltki pikka aega üsna sarnaselt. Mõlemad maad olid osa Vene keisririigist, Eesti kubermanguna (1721–1918), Soome suurvürstiriigina (1808–1917). Mõlemas kogeti 1800. aastatel rahvuslikku ärkamist, mis nat- sionalismi teooria kohaselt tähendas “kujuteldavat ühendust”, rahvuse algu- pära ja ajaloo konstrueerimist ning rah- vusliku identiteedi loomist ühe kindla maa-ala, pärimuse, keele ja kommete põhjal. Soomet ja Eestit hingestas mõte muistsest muinasajast, mil sangarid tegid kangelastegusid ning väljendasid selle kaudu kogu etnilise rühma uhkust ja oma iseseisvust õigustavat loomust.

Mõlemal maal panustati emakeelse kirjanduse loomisesse, sellest annavad

tunnistust rahvuskeelsed kirjandusselt- sid, Helsingis Soome Kirjanduse Selts (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1831), Tartus Õpetatud Eesti Selts (1838). Soomes koguti 1800. aastatel, Eestis 19. sajandi lõpul ja 20. sajandi al- gul rahvalaule ja rahvaluulet. Soomes kogus Elias Lönnrot kokku rahvaluule materjalid ning vormis need rahvus- eeposeks “Kalevala” (1835–1849), mille eeskujule toetudes ja eesti rahvaluulet kasutades kirjutas Kreutzwald “Kalevi- poja” (1853–1862). Eepostel oli keskne roll mõlema maa kirjanduse, kunsti ja muusika rahvuslike märgiliste teoste sündimisel. Alguse said esimesed soo- me- ja eestikeelsed ajalehed, Suometar (1847) Soomes ja Perno Postimees (1857) Eestis. 1860. aastast alates asutati mõlemal pool Soome lahte mitmeid laulu ja mängu seltse.

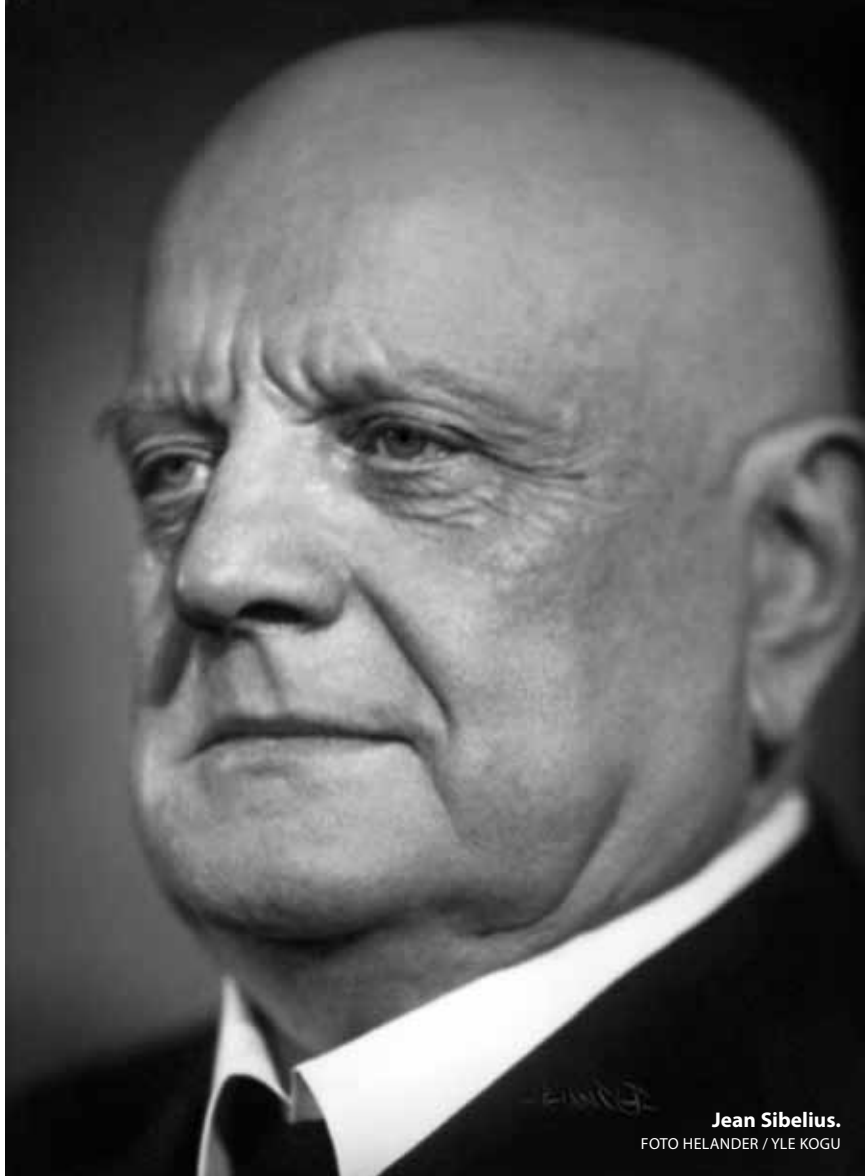
Eestlased alustasid esimesena hiljem äärmiselt oluliseks osutunud laulupidu- dega. Esimene Eesti üldlaulupidu peeti 1869. aastal Tartus. Soomlased järgne- sid oma laulupeoga 1881. aastal. Järje- pidev sümfooniaorkester sai Helsingis Robert Kajanuse dirigeerimisel alguse 1882. aastal – kuigi juba 18. sajandi lõ- pul oli Turus olnud sellelaadne ühen- dus Soittannollinen Seura. Eestis toimus esimene sümfooniakontsert 1900. aastal Tartus ning orkestritegevus muutus sta- biilseks Tallinnas, kui 1913. aastal val- mis Estonia teater. Orkestri dirigendiks oli Raimund Kull.

Arvatavasti suurim erinevus Soome ja Eesti muusikaelu arengus oli ühest küljest mõttelaad, teisalt geograafilised suundumused. Soomel oli siin ühe su- gupõlve jagu edumaad. Esimesed soo- me muusikud õppisid 1860. aastatest

alates Saksamaal, enamasti Leipzgis, eesti heliloojad said 1890. aastast alates hariduse Peterburis. Soomlased õppisid 1890. aastast alates ka Berliinis, Viinis, Pariisis ja Bolognas. Kui eestlaste edasipüüdlik osa liikus linnade (enamasti baltisaksa) haritumas osas vene ja saksa keelemaastikul ja eesti keel oli uinuvas olekus, siis Soomes püüti leida tasakaalu rootsi keele kui kultuurkeele ning 1880. aastatel alguse saanud soome keele propageerimise vahel. Suhe Venemaaga oli 1899. aastani neutraalne.

Kui eestlased astusid 1905. aasta revolutsioonis saksa mõisahärrade vastu, siis soomlased võitlesid Vene vägede vastu. Kummalgi poolel oli 20. sajandi algul olemuslik vahe suhtumises venestamisse. Soomes kogus 1899. aastal nn veebruarimanifest maa harituma osa ühtse rindena venestamispoliitikal vastu seisma, kui samal ajal eestlaste vastuhakk sakslastele andis venelastele võimaluse esineda eestlaste vabastajatena sajandeid kestnud Saksa ikkest ning üritada 1880–1890 Balti aadlit maha suruda. Venelaste kasuks peab ütleva, et liigset vägivalda ei kasutatud, kui mitte arvestada Tallinnas 1905. aastal toimunud üldstreigil rahvahulkade tulistamist. Helsingis õnnestus verevalamist vältida. Kirjutatut tsenseeriti, ajalehti pandi kinni, jälgiti seltside toiminguid, isamaalasi kas sunniti või nad lahkusid ise maapakku. Eestis protestiti laulupidude isamaalise koorimuusikaga, üliõpilaste meelevalduste ja kriitiliste ajaleheartiklitega. Soomes hoidsid kunstnikud lippu kõrgel ning kasutasid kirjutistes venevastast allegooriat. Saboteeriti sõjaväekutset ning hakati vastu sunduslikule venekeelsele kooliõpetusele.

Jean Sibeliuse roll rahvuslikus võitluses oli lai ja sügav. Peale selle oli tal õnne ilmuda Soome ajalukku just õigel ajal: olid juba olemas kultuurielu kesksed institutsioonid, 1882. aastal asutatud Helsingi orkestriühendus (Helsingin orkesteriyhdistys, hilisem Helsingi linnaorkester) ja Helsingi muusikainstituut (hilisem Helsingi konservatoorium ja Sibeliuse Akadeemia). Tarvis oli vaid suurmehe, kes rahvuslikele mudelitele oleksid loonud peale kunsti. Soome muusika alusepanija koht oli vaba, ja selleks vajati Jean Sibeliust. Kogu kunsti loodeti puhkevat õitsele “Kalevala” ja karjala loomuse järgi. Noorsoomlaste

Jean Sibelius.
FOTO HELANDER / YLE KOGU

asutatud Päevalehes (Päivälehti) kirjutati 24. novembril 1891, et “noore soome kunsti arendamiseks on tema (Eero Järnefelt) tegemas sama, mida Aho on teinud oma rahva ja looduse kujutamisega kirjanduses ja mida ootame Sibeliusest muusika alal”. Varsti Sibeliuse tegi seda oma sümfoonilise runoga “Kullervo” (1892). Päevalehe aatekaaslane ja mitmekülgne muusik Oskar Merikanto kirjutab: “Sibeliuse toob silme ette rahvuseepose kauneimad pärlid, hellitab kõrvu soome helidega, meie oma viisidega, kuigi sellisel kujul pole me neid veel kunagi varem kuulnud.” Nya Presseni kriitik Karl Flodin ühendas oma arvustustes (29. aprill 1892) kaks “Kalevala”-ainelist teost – Axel Galléni (hilisem Akseli Gallén-Kallela) maali “Aino” (1891) ja Sibeliuse “Kullervo”. Tema arvates oli mõlemale ühine “isikupärane ainekäsitus, võimas oskus tajuda soome loomuse ja soome looduse oma-

pära”. Muidugi oli ka enne Galléni ja Sibeliust tehtud “Kalevala”-teemalist kunsti, muu hulgas Lemminkäise, Väinämöise, Kullervo ja Aino sümbolkujudest, nagu Aleksis Kivi näidend “Kullervo” (1860/64), R. W. Ekmani romantilised “Kalevala”-teemalised maalid (1860. aastad), sealhulgas pilt “Väinämöise mäng” (1858/69); Filip von Schantzi “Kullervo avamäng” (1860), Robert Kajanuse “Kullervo leinamarss” (1880) ja sümfooniline runo “Aino” (1885).

Sibeliuse tõusis kohe helikunstnike esiritta ja talle määrati peagi ka riigi toetus: juba 1897. aastal sai ta elatisrahaks summa, mis oli pool ülikooli professori palka. Kui kindralkuberner Bobrikov avalikustas 1899. aastal nn veebruarimanifesti, asus ka Sibelius koos kunstirahvaga võitlusse. Järgneval kümnel aastal kirjutas ta ligi kakskümmend teost, kus ta tsenseerimise vältimiseks andis allegooria abil edasi soomlaste

tundeid. Tema teostes esinevad sellised teemad ja kujundid nagu “vangistus”, “orjus”, “nälg”, “külma”, “külmumine”, “jäät”, “hall”, “talv”, “pimedus”, “kevad” ja “päikeselguse ootus”. Need kõik vihjavad soome rahva raskele olukorrale sel ohtlikul ajal. Teisest küljest sai nii ka käsitleda positiivseid aineid, nagu “tule süütamine”, “koit”, “päikesetõus”, “kevad tulek”, “jäätmine”, “fanfaarid” ehk “võitluskutse”, “vabadus” ja “ahelate katkibimine” ning ka soome sangarite kujutamine (Kullervo, Väinö/Väinämöinen, Lemminkäinen, Tiera, Ukko, kindral Johan August Sandels). Nende teostega süstiti optimismi õige asja, Soome vabaduse ja iseseisvuse eest võitlevate inimeste meeltesse. Sellest ajast, aastatest 1899–1910 pärinevad järgmised Sibeliuse teosed: “Ateenalaisen laulu” (“Ateenlaste laul”), “Finlandia”, “Jäänlähde Oulujoesta” (“Jäätmine Oulujõelt”), “Isänmaalle” (“Isamaale”), “Snöfrid”, “Porilaste marsi” seade, “Terve kuu”, Teine sümfoonia, “Tulen synty” (“Tule sünn”), Impromptu *op* 19, “Har du mod?” (“Kas julged?”), “Cassazione”, “Veljeni vierailta”, “Vapautettu kuningatar” (“Vabastatud kuningatar”), “Pohjolan tytär” (“Põhjola tütar”), Kolmas sümfoonia, “Öinen ratsastus ja aurionnonousu” (“Õine ratsastus ja päikesetõus”) ja “In memoriam”.

Sama tegid kunstnikud. Eero Järnefelti maal “Itään myrskyssä” (“Idatormis”) (1899?) ja “Syysmaisema Pielisjärveltä” (“Sügismaastik Pielisjärvelt”) (1899) samuti Pekka Haloneni “Erämaa” (“Kõnnumaa”) (1899), kus on kujutatud äikesetormi lähenemist männimetsale. “Võitlevatest maalidest” on kuulsaim Eetu Isto “Hyökkäys” (“Kallaletung”), kus (Vene) kahepäine kotkas ründab seadusraamatut käes hoidvat (Soome) neiut. Lisaks veel Eero Järnefelti “Honka ja koivu” (“Mänd ja kask”) (1900) ja Axel Galléni Noor-Soome jõulualbumi (1900) kaanepilt murdunud männiga, mis tõi kaasa patriootilise sümbolika tõusu. Noorsoomlaste kirjanik Juhani Brofeldti (hilisem Juhani Aho) ühe romaani nimi oli “Kevät ja takatalvi” (1906), Eino Leinol on luuletus “Talviyö” (“Talveöö”) (1905).

Olukorra kulmineerudes liitus Sibelius aktiivsete patriootidega ja kirjutas oktoobris 1917 “Jäägrite marsi”, millest sai hiljem punavägede vastu võitle-

vate kindral Mannerheimi vägede tunnuslaul ning Soome-Saksa koostöö pitsat. Sisesõja ajal kevadel 1918 oli Sibelius oma julguse pärast lausa surmaohus. Sibelius toetas valgesoomlasi ning parempoolset Soome Kaitseliitu (Suojeluskunta) ja Lapua liikumist, luues esimesele “Kaitseliidu marsi” (1925) ja teisele “Karjalan osa” (1930). Kui Soome 1930. aastatel lähenes poliitiliselt Saksa maale, sai Sibelius sealgi tuntuks, talle anti aumärke ja osutati soosingut, kuigi ta kunagi ei ülistanud ei Kolmanda riigi korda, ideoloogiat ega juhte. Ainsana välismaistest heliloojatest loodi Saksa maal Sibeliuse ühing. Nii oli Sibelius jätkuvalt lojaalne Soome toleaegsele valitsusele, kes toetas soome-saksa relvavendlust, mis oli 1941–1944 Soome välispoliitika ametlik liin. Ühtlasi pöördus ta, tõenäoliselt Soome välisministriumi palvel 13. juunil 1941 ka ameeriklaste poole, lastes New York Timesis avaldada petitsiooni “Sibelius appeals to US to understand Finn case”, et saada abi Vene vägede vastu võitlevale Soomele.

Sibeliusest tuli, kas tahtis ta seda või ei, väikese ja oma olemasolu eest võitleva Soome riigi sümbol, kelle PR-tööd läks vaja mitmes olukorras. Nii saavutas ta seisundi, mis harva langeb osaks elavale heliloojale. Tema sünnipäevadest ja sünnipäevakontsertidest said nagu rahvusliku ühtsuse manifestid. Näiteks külastas Soome tollane president Lauri Kristian Relander Sibeliust tema 60. sünnipäeval tema kodus Ainolas, helilooja pension tõsteti 30 000 soome margalt 100 000 soome margale (praeguses vääringus 25 000 eurot), millele lisati rahvakorjanduse tulemusena veel 275 000 marka (65 000 eurot). 1935. aastal istus Sibelius oma abikaasaga pidulikult kontserdil kõrvuti president Pehr Evind Svinhufvudi ja marssal Mannerheimiga. Soome välisministriumi avaldas kümnes keeles helilooja Sulho Ranta artikli Sibeliusest. Ametivennad jumaldasid teda kui oma eeskujut. New York Timesi 1935. aasta küsitluses oli Sibelius raadiokuulajate lemmikhelilooja, ületades populaarsusest isegi Beethovenit! Sibeliusele langesid osaks kõikvõimalikud auavaldused, mis helilooja võib saada ja Soome sai temast oma riigi üleva sümbooli.

Kuidas läks aga samal ajal Eestis? Kõigepealt võiks küsida, miks Eestis

aastatel 1900–1920 ei saavutanud professionaalsetest heliloojatest keegi Sibeliusega võrreldavat positsiooni. Eestis koguti Oskar Kallase juhtimisel üle 13 000 rahvalaulu, mida heliloojad kasutasid oma loometöös. Mõned selle ajajärgu kesketest nimedest, nagu Artur Kapp (1878–1952), Mart Saar (1882–1963), Juhan Aavik (1884–1982), Artur Lemba (1885–1963), Heino Eller (1887–1970) või Cyrillus Kreek (1889–1962), oleksid võinud Eesti vabadusvõitluse ja esimese iseseisvuse ajal 1918–1940 tõusta rahvuslikuks suurkujuks. Kas oli Eesti muusikaelu liiga koorikeskne või olid nende heliloojate suurvormilised teosed liiga konservatiivsed ja folklooriga seotud, et oleksid võinud Euroopas mõjule pääseda? Kas olid võimalused sümfooniade, kontsertide, orkestriteoste, oratooriumide ja ooperite ettekandeks liiga vähesed ja võimalused nende teoste trükkimiseks olematud? Kas publiku ja kriitikute maitse oli liiga konservatiivset helikeelt soosiv ja kas võeti uut vastu liiga külmalt? Teisalt koges Sibeliuski masendavat tagasilööki oma Neljanda sümfoonia esiettekandel 1911. aastal. Sibelius ei toetunud küll otsestelt rahvaviisile, vaid lõi runolaulu vaimus omaenda originaalse meloodika.

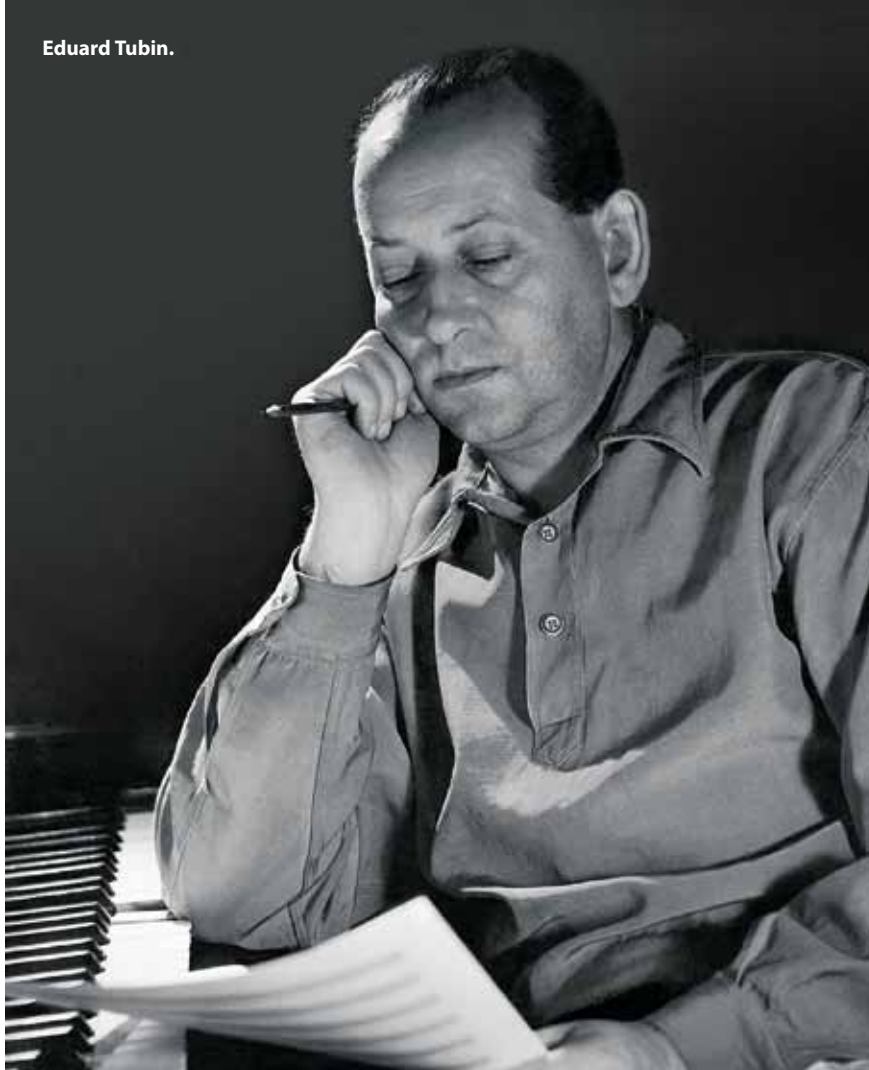
Võibolla oli ka eesti heliloojate kokupuude Kesk-Euroopa kolleegidega liiga vähene, et nad oleksid pääsenud tutvuma uute muusikavooludega. Sibelius külastas Balti- ja Skandinaavia maade kõrval pidevalt Saksamaad, Inglismaad, Itaaliat ja Prantsusmaad, oli ka Ameerikas ning võitis neis muusikamaades enda poole dirigente ning oma kunstiga uusi sõpru. Mart Saare, Artur Kapi ja Heino Elleri muusikas on ohtralt suurepäraseid oskusi ja fantaasiat. Heino Elleri oleks arvatavasti olnud palju eeldusi tõusta oma maa helikunsti tippu, kuid ta oli oma 1920.–1930. aastate loomingu iseloomu tõttu nõukogude võimu esimestel aastatel erakordselt suure pinge all ja pidi Šostakoviči kombel tegema mööndusi Nõukogude võimule. Sedasama olid sunnitud tegema ka paljud teised selle aja heliloojad.

Elleri Tartu koolkonda ja Artur Kapi Tallinna koolkonda kuuluvatest järgmise põlve heliloojatest olid Eduard Tubin (1905–1982) ja Eduard Oja (1905–1950) Tartus ning Eugen (1908–1996) ja Villem Kapp (1913–1964) Tallinnas ar-

vatavasti 1930. aastatel maa parimad noored loovjõud. Neist kõige silmapaistvam oli Tubin. Ta sai hea kooli ja algimpulsi oma loometeele Elleri juures õppides ning Tartus ja Tallinnas koori- ja orkestridirigendina, kus tutvus laialdase repertuaariga. Tema muusikas võib kuulda vastukajasid Rimski-Korsakovilt, Sibeliuselt, Skrjabinilt, Ravelilt, Bartókilt, Stravinskilt, isegi Rahmaninovilt ja Prokofjevilt. Ta alustas oma loometeed rahvuslikku ainet kasutades nagu tema kolleegidki. Tutvudes neoklassitsismiga kaugenes ta “etnograafilisest” loomest ning tõi muusikasse uue vaatenurga ja folkloori kasutusviisi.

Eesti Vabadussõda (1918–1920) ja iseseisvuse algus muidugi mõjutas nii noore Tubina maailmavaadet kui ka tema suhtumist rahvuslikku muusikakunsti. Tubina 1920. ja 1930. aastate algupoole loomingus kajastub teatud optimism, nii võib luua vaid oma maasse, tema ajalukku ja loodusesse kiindunud helilooja. Siin on ta Sibeliuse paralleelkuju. Sibeliuse 1890. aastate “Kalevala” ja Karjala värvinguga muusikale vastavad Tubina eestiainelised teosed “Eesti rahvatantsud” (1929) ja “Süit Eesti motiividel” (1931). Aga ka tema Esimene ja Teine sümfoonia kuuluvad sellesse ajajärku, kus oma maa lukku liituvad idüll ja nostalgia, sümfooniline kodukandi helidesse valamine ning Eesti rahvusliku mineviku ausse tõstmine. Muusikast kuulub ka varje, mis heistavad võibolla 1930. aastate ja Konstantin Pätsi vaikiva ajastu demokraatiast kaugenevat autokraatiat, kuhu kuulus ajalehtede sõnavabaduse piiramine, parteide keelamine ja diktatuurisarnast võimu võimaldav uus põhiseadus. Ka rahvuslik mõtteviis omandas tollal agressiivseid jooni, mis tähendas ühtlasi osalt ajaloo uuesti kirjutamist, riigi muistse ajaloo esiletoomist; sama juhtus ka parempoolses Soomes. Tubina Teises sümfoonia võib kuulda juba tulevase tragöödia aimdust. See teos, ka “Legendaarseks sümfooniaks” nimetatud, lõpeb vaikusel, mispoolest ta erineb Sibeliuse Teise sümfoonia lõpu võiduhümnist. Oma kvaliteedilt tõusis see Tubina meistriteos aga Sibeliuse tasemele.

1940–1941 kulges Tubina loometee algul Nõukogude Vene Eesti anastamise ajajärgul, seejärel Saksa okupatsiooni ajal kuni Nõukogude Liidu lõpliku või-

muhaaramiseni 1944–1989. Tubin kiitis pigem heaks “sakslaste vabaduse” kui nõukogude terrori. Seegi ühendab Tubinat Sibeliusega. Kolmas sümfoonia (1942) on Saksa okupatsiooni ajal kirjutatuna üllatavalt kangelasmeelne muusikaline kujutus Eesti vabanemisest ja rahvuslikust uuestisünnist. Tubin vaatab siin katsumustest ja lootusetusest hoolimata tulevikku, näeb Eesti iseseisvuse võimalikkust. Viimane Eesti ajalooahtihedalt seotud teos, Viies sümfoonia, mille alapealkirjaks võiks olla ka “sõjasümfoonia”, on tõepoolest “Eesti rahvusliku tragöödia muusikaline kujutus” (rootsi helilooja Moses Pergamenti sõnad), ulatuslik ja suure tunnustuse saavutanud sümfooniline fresko, mis valmis juba Stockholmis põgenikuna olles ning milles kirkastub Eesti isamaa sõprade läbielatu, kus rahvaviisi “Õõ lõpeb tääl” tsitaat teose teises osas ütleb, et kunagi ei saa loobuda lootusest.

Tubina kui sümfonisti meisterlikkus ja heliloojaoskused on nii kõrgel tasemel, et pagulusse minemata oleks Tubin

päris kindlalt olnud Eestis rahvuskangelane. Nüüd on ta seda ikkagi vaid osaliselt, sest nõukogude aeg lõi kõik segamini ning eestlaste samastumine Tubina loominguga oma maa saatusega jäi poolikuks. Sellest on väga kahju, sest Tubin kuulub Sibeliuse ja Šostakovitši kõrval 20. sajandi suurte sümfoonikute hulka. Ka tema mõlemad ooperid, “Barbara von Tisenhusen” ja “Reigi õpetaja” on kesksed teosed, kus ta ühendab uudset, osalt vabatonaalset helikeelt ainega oma maa saatusest sakslaste ja rootslaste võimu all.

On igati helilooja vääriline ja suurepärase, et kõigist takistustest hoolimata on Tubina loomingut üha enam salvestatud, on olemas täielik teoste kataloog (ETW), jätkub Tubina “Kogutud teoste” väljaandmine, Tubina pärandist on raamatuid ja filme. On vaid ajaküsimus, millal Tubin omandab Eesti muusikas Jean Sibeliusega võrreldava koha maa sümboolheliloojana.

Soome keelest tõlkinud **Ia Remmel**

Kuus kontserti kuus

TOOMAS VELMET

tšellist ja pedagoog

Tänavuse hooaja algus on mulle olnud imetore, kuna septembri lõpust oktoobri lõpuni oli võimalus külastada kuut sümfooniakontserti. Neist kolmel oli laval **ERSO** (dirigendipuldil **Feliks Korobov** ja kahel korral **Neeme Järvi**) ning veel **Iisraeli filharmoonikud Zubin Mehta** juhatusel Estonia kontserdisaalis, **Philharmonia Orchestra** (London) **Vladimir Ashkenazy** juhatusel Pariisis Théâtre des Champs-Élysées's ning lõpuks **Pariisi orkester (Orchestre de Paris)** Pleyeli saalis, dirigendipuldil **Paavo Järvi**. Kuna ERSO kolmest suurepärasest kontserdist olen oma muljeid juba jaganud, siis nüüd tegeleksin üksikasjalisemalt kolme võõramaise orkestriga.

20. septembril avas Eesti Kontsert oma hooaja suurjoonelisel **Iisraeli filharmoonikute** kontserdiga **Zubin Mehta** (s 1936) juhatusel. Mehta on tänapäeva suuri dirigente, kes on nüüd ka Eestit külastanud ning jälg, mille ta meie kontserdiellu jättis, on sügav. Kava oli nii akadeemiline, kui üldse võimalik – **Tšaikovski Kuues** ja **Richard Straussi** suurteos “**Kangelase elu**”. Margus Pärtlas toonitas oma arvustuses (Sirp 3. X) maestro Mehta temperamenti ja hiilgavat vormikujundusoskust. Tõepoolest, mõlemad suurteosed on vormiliselt probleemsed ja omas ajas erandlikud

ning vajavad äärmiselt ranget vormilist raamistust. Meile ehk tundus Tšaikovski Kuuenda interpretatsioon seetõttu harjumatuult väheemotsionaalne, kuid see eest väga täpne ja haruldaset tasakaalukas. Iisraeli orkestri eritunnusena sööbis etalonina mällu nende keelpillide kõla. Teatavasti moodustavad olulise osa tänase orkestri keelpillimängijatest Nõukogude Liidust emigreerunud muusikud, nii et isegi rühmasisene suhtluskeel olevat vene keel, kuid ometi on kõla vene orkestritest täiesti erinev ning selle ainu põhjus saab olla dirigent ja tema pikaajaline tegevus (alates 1969)

nii keelpillide kui kogu orkestri kõlakultuuri kujundamisel. Juba 1971. aastal kirjeldas Mstislav Rostropovišt talle omase kirgliku vaimustusega selle orkestri kõlalisi omadusi, nimetades neid maailma parimateks. Hämmastav on ka nende kohanemisvõime võõra saali oludega. Nii mõnigi orkester on Estonia kontserdisaali akustilisi piire kombates neid öhtul täismaja tingimustes ületanud ja kõlalisel “lõhki läinud”. Iisraeli filharmoonikud muide ei teinud akustika proovigi, kuid kõlasid, nagu oleksid siin aastaid resideerinud. Igaveseks jääb meelde “Kangelase elu” viiuli ja metsasarve lõpuduett, kus solistideks vene päritolu Ilja Konovalov ja tema inglise kolleeg James Madison Cox.

18. oktoobril esines Pariisis **Philharmonia Orchestra** Londonist. Kontsert oli **Théâtre des Champs-Élysées**' suures 1900-kohalises saalis. Pariisi kesklinnas asuv maja on ehitatud 1913. aastal, samal aastal toimus seal ajalooliselt suurimaks teatriskandaaliks kujunenud Stravinski “Kevadpühitsuse” esiettekanne. 1934. aastast resideerib

15. jaanuaril 2015. aastal avatakse Pariisi uus filharmoonia. Galakontserdil esineb Pariisi orkester Paavo Järvi juhatusel, pianist Lang Lang jt.
WWW.IMAGEJUICY.COM - FILHARMOONIA

seal Prantsuse Rahvusorkester. Maja peetakse linna ajalooliseks vaatamisväärsuseks ja parimaks kohtumispaigaks. Saal on avatud nii oma kui külalisorkestritele ning seal toimuvad ooperietendused, galaõhtud ja ka popstaaride esinemised. Mina kohtusin seal Londoni orkestriga, mida juhatab **Vladimir Ashkenazy** (s 1937) ja solist oli viiulikunstnik **Frank Peter Zimmermann** (s 1965).

Philharmonia Orchestra on asutatud 1945. aastal ja selle esimest kontserdi juhatab Sir Thomas Beecham, kelle honorariks oli siis üks sigar. Aastate jooksul on orkestri peadirigentideks olnud Herbert von Karajan, Otto Klemperer, Riccardo Muti, Giuseppe Sinopoli, Christoph von Dohnanyi ja viimased kuus aastat Esa-Pekka Salonen. Vladimir Ashkenazy on orkestri laureaat-dirigent. Ühtlasi on ta tipppianist, kes pälvis 1955. aastal laureaadi tiitli Chopini konkursil Varssavis, võitis 1956. aastal kuninganna Elisabethi konkursi Brüsselis ja lõpuks 1962. aastal Tšaikovski konkursi Moskvas. Ta on pä-

rit Gorkist (Nižni Novgorod) ja õppinud Moskva konservatooriumis professor Lev Oborini juures. Ta abiellus Moskvas noore islandi pianisti Sofia Jóhannsdóttiriga ja 1963. aastal otsustasid nad lahkuda NSV Liidust ning asusid Londonisse. 1972. aastal sai ta naturalisatsiooni korras Islandi kodakondsuse, mis on üldiselt väga erandlik nähtus. Ühtlasi on ta ka Islandi sümfooniaorkestri laureaat-dirigent. Pianistina on ta nelja Grammy laureaati (aastast 1982, 1986, 1988 ja 2000). **Frank Peter Zimmermann** on ehk Anne-Sophie Mutteri kõrval tuntuim saksa viiulikunstnik. Karjääri alustas ta imelapsena 10-aastaselt. Tema tuuritamine maailmas algas 1983 ja saavutas kõrgtaseme, kui ta oli USAs mitmel hooajal Pittsburghi, Chicago, Bostoni ja Washingtoni orkestri solist. Tema repertuaar ulatub Bachist Ligetini. Zimmermann mängib Stradivari 1711. aasta viiulil, mis kannab ühe omaniku järgi nime Lady Inchiquin ja on olnud ka Fritz Kreisleri omanduses. Kuuldu järgi otustades on see pill äärmiselt ühtlaselt

maheda ja pehme tämbriga ja väga kandva häälega igas registris, seega oma meistri vääriline.

Kontserdi alguses esitatud **Beethoveni avamäng "Leonore" nr 3** andis aimu kollektiivi ansambliisest meisterlikkusest, eelkõige keelpillide ja puupillide koostöös, vaatamata keelpillide päris suurele koosseisule, mis tugines kaheksale kontrabassile. Zimmermanni esitatud **Mendelssohni Viiulikontsert e-moll** oli igati kõrgest klassist. Selle kontserdi kahe esimese teose ettekandest jäi enim meelde orkestri esimene flööt, kellel oli nii "Leonore" kui viiulikontserdis vastutusrikkaid osi, isegi vaatamata sellele, et Mendelssohni viimase osa algus ei olnud viiulisolistiga laitmatult ansambliis; aga see lahkeli on vist autoril provotseeritud – polegi perfektset esitust kuulnud. Kontserdi teises pooles kõlanud **Beethoveni Viendat sümfoonia** kroonis suur edu. Ka suure keelpillikoosseisuga on Beethoveni sümfooniaid võimalik esitada perfektse ansambliitunnetusega ning see on tõeline põhjus, miks Beethoveni sümfooniaid

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia 95 kutsub

6. detsember kell 11.00–18.00
ORELIJUBILATE
Hugo Lepnurmu 100

Kavas:

11.00 Tervitused ja näituse avamine Hugo Lepnurme nimelises oreliklassis A-401.

Kontsert Hugo Lepnurme heliloomingust

12.00 Ettekanne Ilvi Raunalt ja näitus Lepnurmega seotud materjalidest EMTA raamatukogus. Kõlab muusika Lepnurme enda esituses.

13.00 Lepnurme õpilaste-õpilaste kontsert oreliisaalis (A-404), esinevad noored orelimängijad üle Eesti.

14.00 Eesti Orelisõprade Ühingu üldkoosolek ja juturing "Mälestusi Hugo Lepnurmest".

15.30 Oreliimprovisatsioonid Toomas Trassilt ja väike kontsert oreliklassis B-415.

16.00 Lepnurme õpilaste kontsert oreliisaalis.

17.00 Öhtupalvus oreliisaalis.

Päeva jooksul on võimalik vaadata filmi

"Oreli sisse minek" ja vaadata Eesti

Teatri- ja Muusikamuuseumi näitust

Hugo Lepnurmest.

Külastajatele pakutakse ka kohvi ja kooki!

7. detsember kell 17.00
Estonia kontserdisaal
EMTA sümfooniaorkester
Dirigent Paul Mägi,
solist Linda-Anette Suss (viul)

Kavas: Glinka "Valss-fantaasia",
Conus Viiulikontsert op 1 e-moll, Dvořák
Sümfoonia nr 8

Pilet 6.- / 3.- (müügil kohapeal ja
Piletilevis)

11. detsember kell 19.00
EMTA kammersaal
Improvisatsioonikontsert
AGUSTI FERNANDEZ (klaver,
Hispaania)

Kaastegevad Anne-Liis Poll (vokaal),
Anto Pett (klaver) ja teised

Kavas vabad improvisatsioonid

17. detsember kell 19.00
Mustpeade maja
JÕULUKONTSERT

EMTA ÕPPEJÕUDUDE ERI

Esinevad EMTA õppejõud Kristi
Mühling, Toomas Vavilov, Age
Juurikas, Arvo Leibur, Heiki Mätlik,
Terje Terasmaa, Tõnu Kaljuste,
Kadri Voorand, Nadia Kurem, Piia
Paemurru, Peep Lassmann, Madis
Vilgats, Anto Pett ja Anne-Liis Poll

Pilet 5.- (piletid müügil kohapeal)

Lisainfo ema.edu.ee/kontsert või
www.facebook.com/emtakontsert

tasub ikka ja jälle esitada ja kuulata. Pariisi publikut tõenäoliselt odavalt ei osta, kuid see esitus tõstis nad püsti ja pani lisa nõudma ning Beethoveni “Prometheuse” avamänguga ületati omakorda kõik eelnenud. Avamängu *Allegro alla breve* on äärmiselt efektne, nõudes ülimalt kontsentratsiooni, ja seda orkestril jätkus.

22. oktoobril külastasin Pleyeli saali, kus resideerib Pariisi orkester, mille peadirigent on Paavo Järvi. Pleyeli saal on olnud Pariisi esindussaal juba ammust ajast; see on ehitatud 1839 ja täismõõtmed (3000 kohta) sai aastal 1927. Renoveerimistega on saali mõnevõrra kahandatud ja praegu on seal 1913 istekohta. Tõenäoliselt on saali vaade meiegi melomaanidele tuttav Mezzo kanali kaudu. Kohal istudes tundus akustika pehme ja kandev, see talus suurepäraselt suure orkestri ja orelivõimsat *tutti*’t ja oli samaväärselt selektiivne väiksema koosseisu ja sooloinstrumentide puhul.

Kuu aja jooksul kuulnud neljast kontserdist, kus oli R. Straussi teosed (tänavu oli tema 150. sünniaastapäev), riskis ainsana õhtut täitva Straussi kava kokku panna Paavo Järvi; kõlasid süm-

fooniline poeem “Nõnda kõneles Zarathustra”, “Burlesk” d-moll klaverile ja orkestrile ning “Roosikavaleri” süit. See kompositsioon oli väga täpselt arvestatud ja töötas eeskujulikult, oli efektne ja mitmekülgne ning pakkus mitmesuguseid võimalusi nii dirigendile kui orkestrile. “Zarathustra” on üks interpretatsiooniliselt keerukamaid poeeme autori loomingus. Olen seda kuulanud korduvalt nii saalis kui heliplaadilt, aga nii põnevat esitust kuulnud ei ole. Teos kulges täit tähelepanu nõudes justkui väljaspool aega ja dramaturgiliselt efektsesse fuugasse suundudes nii sihikindlalt, samal ajal vormiliselt kunstlikku kokkusurutust tajumata, et vaheajaks polnud mul isegi veel kohvi isu tekkinud. Orkester ja Paavo Järvi demonstreerisid kõrgvormi ja nauding oli sajabrotsendiline. “Burleskis” solesis Ameerika päritolu pianist Nicholas Angelich (s 1970) ja minust sai tema austaja. Ta on võitnud teise koha Casadesuse ning esimese Gina Bachaueri konkursil. Ta tegi debüüdi NY filharmoonikutega Kurt Masuri juhatusel 2003. aastal ja säravalt alanud karjäär kestab tänaseni. Varasemate ettekannete järgi ei kuulunud see teos minu lemmikute hulka, kuid Angelich veenis mind oma

interpretatsiooni ja virtuoossusega ning edaspidi olen huvitatud igast tema jäljest muusikamaailmas. Kõik eelnenud suundus “Roosikavaleri” süidi säravasse vaimukusse, mida nauditi saalis väga. Seejärel nõuti lisa ja saadigi nii pianistilt kui orkestrilt. Arvan, et ka orkester nautis õnnestunud kontserti, sest kõrval asuv restoran täitus pärast kiiresti orkestrantidega, kes toimunust kirglikult vestlesid. See oli kolmas lisapala.

Siia tuleb kindlasti veel lisada info, et 14. jaanuaril 2015 avab Pariisi orkester Paavo Järviga Pariisi uue filharmoonia 2400 kohaga saali Parc de la Villette’is, mille akustika eest on hoolitsetud jaapani firma Nagata Acoustics, kelle teeneid on kasutatud nii Helsingi Muusikamaja kui Peterburi Maria teatri uue kompleksi ehitamisel. Boonuseid on Pariisis veel: impressionistid ja markii de Sade’i temaatiline ekspositsioon d’Orsay muuseumis, Esimese maailmasõja väljapanekud Les Invalides’is või vapustava arhitektuuriga (Frank Gehry) uue kunsti muuseum Louis Vuitton Fondation Boulogne’i metsas, mille avas 28. oktoobril oma kontserdiga Lang Lang. Kindlasti pole viimasel kohal ka Hiina restorani pelmeenide assortii – me ei ela üksnes vaimust.

EESTI INTERPREETIDE LIIDU

Jõulukontserdid

ESTONIA KONTSERDISAAL
/ Estonia pst. 4 /

16. DETSEMBER
19:00

Riivo Kallasmaa, Triin Ruubel
/ OBOE / / VIUL /
Harry Traksmann
/ VIUL /
Johanna Vahermägi
/ VIIOOLA /
Andreas Lend
/ TSELO /
J. S. Bach / W. A. Mozart
B. Britten / A. Bliss

Koostöös Eesti Kontserdiga

MUSTPEADE MAJA
/ Pikk tn 26 /

Lea Leiten, Arvo Leibur
/ KLAVER / / VIUL /
Kadi Vilu, Rain Vilu
/ VIUL / / VIIOOLA /
Tõnu Jõesaar
/ TSELO /
W. A. Mozart / H. Wolf
E. Dohnányi

18. DETSEMBER
19:00

WWW.INTERPREET.EE
Info: +372 5019 524

Piletid saadaval Piletilevis ja tund enne algust kohapeal!

Corelli Music
www.corelli.ee

JÕULUMUUSIKA FESTIVAL

Pühapäevasele sätendavate muusikaalamuste kuu Corelli 10. juubelihooajal!

AVAKONTSERT - I ADVENT
SUUR EESKUU - HUGO LEPNURM 100!
P. 30.11.2014 kell 19
Tallinna Metodisti kirik

KAVA: maestro Hugo Lepnurm loomingu ja tema kuu suure eesküla - J.S. Bach ja M. Dupré - immuunid orkestrel

ESINEJA: KRISTEL AER (Hugo Lepnurm mälestussõel)

Sissepääs avakontserdile vaba suurusga annetusega!

JÕULUOOTUS - II ADVENT
P. 7.12.2014 kell 19 Viljandi Pauluse kirik

KAVA: Haydn "Välke orlmissa", Corelli "Jõulukontsert", Pergolesi "Durante "Magnificat"

ESINEJAD: EESTI KAMMERKOORIDE LIIDU KOORID, CORELLI BAROKKORKESTRI solistid ajastu juhitud, dirigent MARTIN SILDOS

Koostöös Eesti Kammerkooride Liiduga

TE DEUM - AASTALÕPUNKONTSERDID
P. 29.12.2014 kell 19 Tartu Jaani kirik

KAVA: "Chorale" - J. S. Bach; "Kantoori II sät" - J. S. Bach; "Missa" - J. S. Bach; "Keskajastu jõuludek"

ESINEJAD: Pärtel Pärtel ja Arvo Tammis (organ), Kaia Chou (kontsert), Vahur Sõõdal (tenor), Uku Järve (bass-bariton), sekkor R.O.O.R.

CORELLI BAROKKORKESTER - ajastu juhitud, dirigent MARTIN SILDOS

MAARJAMAA 800. KOLMEKUNINGAPEEV JA ÕIGESU JÕULUD
P. 5.01.2015 kell 18 Tallinna Mikki kirik

KAVA: "Jõulude õiguse vaimuliku" - erinevad maade imalikud ja kiriklikud imalikud õiguse laulud.

ESINEJAD: vaimulikuamet ORTHODOX SINGERS, dirigent Valeri Petrov

Kontserdiga Tallinna Püha Neitsi Maarja Piiskopkirk: Toonikuga alustab Corelli Music pehmine. Maarjamaa 800' tähistamine.

Lisainfo: www.corelli.ee • Piletid PILETILEVI, Statoil ja kohapeal

Kellele on vaja klaverimuusikat ehk pidu tühjas saalis

KAI TAAL

muusikaajakirjanik

Õigupoolest ma ei tea, kes on käesoleva artikli adressaat. Keda huvitaks klaverifestivali arvustus nii väga, et loeks selle algusest lõpuni läbi, mitte ei haaraks vaid lõike paksus kirjas olevate tuttavate nimede juures? Kes veel vaimustub tänapäeval klassikalisest klaverimuusikast nii palju, et loeb ja uurib selle kohta rohkem? Kellel on veel üldse aega lugeda ja kas jääb üldse üle tööst ja pereelust vabu tunde? Milline on klaverimuusika tulevik Eestis ja mujal maailmas?

Kõige rohkem kurvastasid festivali "Klaver 2014" juures tühjad saalid – ei olnud kontsertidel eriti ei muusikuid ega mittemuusikuid, ei klaveriõppureid, -õpetajaid ega tegutsevaid pianiste. Mitte ükski kontsert kuulnud kolmeteistkümnest polnud täissaalile. Miks? Kõige rohkem rõõmu valmistas uhiuus Steinway, mis säras, sädeles ja laulis nii, nagu ammu pole klaverit Estonias kuulnud. Ja ometi ei pakkunud ükski kontsert tervikuna sellist elamust, milliseid eelmisel festivalil oli rohkem kui üks. Miks? Segaste ja vastandlike tunnete vahel laveerides otsin vastuseid.

Iseseesest on ju klaveriõhtu kui selline midagi väga romantilist – suurel laval vaid uhke läikiv klaver ning üks muusik täitmas kogu õhtut oma maailmaga, tunnete ja mõtetega. Midagi nii jõuliselt tagasi 19. sajandisse kiskuvat. Unistav, idealistlik, kompromissitu, valulev, armastav, anduv, ülistav – just kõike seda ja veel väga palju muud on täis tohtu klaveriliteratuur, mis suures osas pärit just romantismiajastust. Kas romantilisusele pole enam tänapäevase kohta? Raske uskuda. Arvan, inimloomus pole aegade jooksul väga palju muutunud ning liiatigi veel kahe viimase sajandiga. Jah, elu on väga palju kiiremaks läinud ja väliselt tundmatuseni muutunud, kuid seda enam näivad inimesed igatse-

Lembit Orgse kontsert oli pühendatud C. Ph. E. Bachi 300. sünniaastapäevale.
FOTO IA REMMEL

vat seda, mis neis meelerahu ja tasakaalu tekitab, mis nende hinge rõõmsaks teeb, mis neid unistama ja unustama, naerma ja nutma paneb. Klassikalises muusikas on kõik see olemas ning kui publik teed kontserdisaali ei leia, on midagi valesti.

Loomulikult on olemas CDd ja DVDd, kontserdiülekaned televisioonis, raadios ja internetis jpm. Kas see asendab kontserti? Kindlasti mitte. See on aseaineks vaid juhul kui tõesti pole raha kontserdile minna, kui samal ajal

on midagi väga olulist või ei luba terviskodust lahkuda. See on kindlasti mõistetav mujal maailmas esinevate muusikute puhul, kelle kunstist jääks muidu osa saamata. Aga ma ei räägi praegu nendest juhtudest, vaid olukorrast, kus inimesed teadlikult valivad kontserdi asemel raadioülekande või interneti. See on loomuvastane – ühest küljest energiavahetus artistiga, soe inimlik kontakt ja publikuga üheskoos kogemise tunne ning teisest küljest hingetu aparaat. Ma usun, et publik on aus, publik ei valeta.

Kui ta kontserdile ei tule, siis järelikult ei leia ta sealt seda, mida ta hing ihaleb. Miks?

Ma olen seda varemgi öelnud ja ütlen veel kord: praegune loomemajanduse tendents teha kunsti publikule võimalikult söödavaks ja kiiresti seeditavaks pigem kaugendab inimesi klassikalisest muusikast. Kui see ka mingil määral on kunagi toiminud, siis just viimasel ajal näivad olevat asjalood muutunud. Maa-ilm on muutunud ja muutub veelgi. Tundub, et inimesed igatsevad üha rohkem pigem siirust, ehedust ja loomulikkust kui tsirkust. Mis on võlts, see ei liiguta hingekeeli. Siia vist ongi vähemalt üks koer maetud. Teine väga oluline tegur on raha, mulle tundub, et piletite hind oli liiga kõrge. Mitte et need kontserdid seda väärt poleks olnud, aga inimestel vist lihtsalt pole sellist raha. Nn sooduspass maksis 105 eurot, mis moodustab u kuuendiku Eesti keskmisest kuusissetulekust... Ka üksikute kontsertide soodushinnad küündisid vahel üle kümne euro ja seda pole vähe. Lõuna-kontsert, kus oli festivali odavam pilet, oli ka üks rahvarohkemaid. Kindlasti mitte ainult seetõttu, aga oma osa sel kindlasti oli. Kas kontserdikorraldajale on soodsam hoida piletihind kõrgem kui müüa saal odavamate piletitega rohkem täis? Ma ei tea seda. Kuid kontsertide taset näib see küll mõjutavat. Pole raske ennast kujutleda interpreedi olukorda, kes lavale minnes näeb suures saalis istumas vaevalt pooltsada inimest. Ta on ju ka kõigest inimene, keda see kurvastab ja häirib. Kellele ta siis mängib ja miks mängib? Mis juttu saab siis olla erilisest õhkkonnast, mis peaks kontserdil tekkima? Arvan, et ebamugavalt tunneb ennast sellises olukorras nii interpret kui ka publik. Ja mis mulje jääb välismaa interpreedile meie maast ja publikust, festivalist, selle korraldamisest ja tema kontserdi reklaamimisest? Mida nad räägivad meist edaspidi, kui neilt peaks muljeid küsitama?

Miks ma räägin nii pessimistlikult, miks ma ei ütle, et kuningas on riides? Sest ma leian, et pea liiva alla peitmisest pole kasu. Millegipärast pole klaverimuusika kontserdid populaarsed, millegipärast pole seda ka klaveri õppimine – juba aastaid on nii EMTAs kui ka lastemuusikakoolides klaverihuviliste arv

kahetsusväärset väike. See tähendab, et konkurents muutub üha väiksemaks, tase langeb, kontsertide kvaliteet langeb ja seetõttu ka publiku huvi. Mida teha selles nõiaringsis? Ma arvan, et alustama peaks inimeste väärtustamisest, nende muusikute töö hindamisest, kes veel on Eestis jäänud klaverit õpetama ja õppima. Tunnustama neid väga paljusid, kes on tunnustamist väärt. Ja ma ei räägi vaid rahast, kõrgemast palgast ja preemiast, ehkki ka see on väga tähtis. Ma räägin ennekõike lihtsast inimlikust huvist, heast sõnast, naeratuses; ma räägin sellest, et anda teisele mõista, et see, mida sa teed, on väärtuslik, et sind on teistele vaja. Ja kui vähegi on võimalust, võiks minna kontsertidele, kuulama oma kolleege. Või vähemalt küsida pärast, kuidas läks, õnnitleda tagantjärele. Kontserte on Eestis viimasel ajal nii raske saada, et tegelikult iga selline on varsti juba suursündmus.

Selline suursündmus ja elamus oli kindlasti **Lembit Orgse** kontsert, mis oli pühendatud Carl Philipp Emanuel Bach'i 300. sünniaastapäevale. See kontsert oli "omalaadne muusikarännak-muusikasaalong koos 18. sajandi klahvpillifantasiaga, kus koos sõnaliste vahelugemistega kõlas ajaloolistel klahvpillidel C. Ph. E. Bach'i looming kõrvuti tema muusikaliste lähisugulaste – geniaalse isa ja õpetaja Johann Sebastian Bach'i, venna Wilhelm Friedemann Bach'i ja suure austaja ning "muusikalise poja" Joseph Haydni teostega" (Lembit Orgse tekst kavalehelt). Mulle meeldis selle kontserdi puhul kõik. Meeldis väga kontserdi kuulamiseks harjumatu koht, Estonia kontserdisaali lava! Istuda esinejast paa-ri meetri kaugusel kohas, kus sümfoniakontserdil asetsevad puhkpillid, ning näha ja tunnetada seda saali hoopis teise nurga alt oli lausa elamus omaette. Meeldis kontserdi vaheldusrikkus ja ülesehitus, kolm erinevat pilli (klavesiini, klavikord, haamerklaver) näitamas oma erinevusi ja võimalusi; meeldis heliloojate ja teoste valik, millega loodi seoseid erinevate maailmade vahel; ning väga meeldisid Lembit Orgse valitud ja esitatud vahetekstid, mis rääkisid heliloojatest ja nende ajastust üldisemalt. Enamjaolt fantaasiat koosnev kontsert oli tõeliselt fantaasiarikas, silmi avav ja vaadet avardav, luues festivali

kontekstis lausa omaette oasi. Ma usun, et ma pole kindlasti ainus, kelle südamesse Orgse end sel pärastlõunal mängis, esitades muusikat kaasaहारavalt, meisterlikult ja pühendumusega.

Mõneti sarnane ja väga meeleolukas kontsert sündis muusika ja sõna, pianist **Lauri Väinmaa** ja näitleja **Jüri Aarma** koostöös, kus kõlas Liszti, Schumanni ja Chopini muusika ning katkendid Robert ja Clara Schumanni, Liszti, Chopini ja Mendelssohni kirjadest, Liszti raamatust "Chopini elu" ning Clara Schumanni ja Eugène Delacroix päevaraamatutest. Selliseid kontserte võiks palju rohkem olla! Kui palju värvikamaks muutus muusika tänu neile kommentaaridele ning millise sügavuse andis muusika neile kirjakatketele! Selletaoline sõna ja muusika sünergia on minu meelest just see, mida publik praegusel ajal väga vajab, mis toob suured ja kõlavad nimed meie inimlikult lähedale, näitab geniaalsete heliloojate igapäevast inimlikkust ja sellest tavaparasusest sündinud erilisust. Mis on haarav ja mis samas pole *show* ega tsirkus, milliseks klassikalise muusika kontserte tihtipeale viimasel ajal muuta tahetakse, mis "läheb publikule peale" ilma oma heas mõttes akadeemilisust ja traditsioonilisust kaotamata. Muide, just sel kontserdil kuulnud heliloojate kirjakatked löid pinnase nendeks pessimistlikeks mõtisklusteks, mis kõlasid minu artiklis eespool: kui toetavad, tunnustavad ja huvitatud olid tolle aja "vägevad" oma kaasaegsete suhtes, kui suureks nad teineteist "mängisid"! Arvan, et "kaasteeliste" suhtumine muusikusse on ääretult oluline, see võib nii taevasse tõsta kui põrmu paisata, innustada püüdlema parnassile või sundida lahkuma: oma unistustest ja eesmärkidest, kodumaalt, muusikast või kurvemal juhul elust üldse. Väinmaa ja Aarma tegid teineteist suureks, olles vabad ja sundimatud, inspireerivad ja respektierivad, loomingulised ja professionaalsed.

Jõuliselt ja sugestiivselt kehtestas ennast **Age Juurikas**, esitades mitmekülgse ja väga nõudliku kava Bach'i, Rahmaninovi, Mompou, Albenize ja Balakirevi teostest. See pianist käib sõltumatult oma teed ning muutub üha omapärase-

maks: repertuaari valikult, mängulaadilt, kõlakäsitluselt. Tema kontsertidel tekkiv energia on elektriseeriv, voogav ja sügavalt kuulajasse tungiv, tema mäng pole pelgalt pianistlik interpretatsioon, vaid laiemalt energiavahetus, kus tihti-peale ei saagi aru, milliste väljendusvahenditega ta publiku maailma siseneb. Kontserdil kõlanud teosed moodustasid katkematu ja omapärase värvinguga rännaku, kõike ühte sidumas orientaalne noot, mis iseloomulik nii Rahmaninovi kui ka hispaania muusikale ning mis näib Age Juurika hingega eriliselt kokku helisevat. Rahmaninovi "Variatsioonid Corelli teemale" oli esitatud suure sisendusjõu ja veendumusega ning Balakirevi "Islamei" ilma mingite "turvavate" aeglustuste ja lihtsustusteta tehniliselt ebamugavamates kohtades. Nagu poleks viimati mainitu, üheks klaveriliteratuuri raskeimaks teoseks peetu asetamine pika kontserdikava lõppu juba iseenesest hulljulge otsus! Age Juurikas endale hinnaalandust ei tee ning pürib silmanähtavalt kõrgeimate sihtide suunas. Edu talle! Mastaapsete ja emotsioone piitsutavate lugude kõrval kujunes minu lemmikuks sel õhtul ometi hoopis Mompou kolmepalaline tsükkel "Maastikud", mis pakkus rohkelt värvi- ja nüansimängu.

Festivali ühe meeldejäävaima kontserdi andis vaid 22-aastane briti pianist **Benjamin Grosvenor**. Just tema mängu ajal avas Estonia uus Steinway end oma täies rikkuses – klaver helises, oli palju kõlalist vaheldusrikkust, palju nüansse (eriti *piano*'s), palju värve. Suur tähtsus oli faktuuril, kõla selgusel ja täpsusel ning vähem tähtis dünaamiline amplituud. Grosvenor on isikupärane pianist, kes eirab stampe ja trafarette ning esitab enesekindlalt oma nägemust, oma lugu. Teine selline väga sümpaatne "loo jutustaja" oli saksa pianist **Joseph Moog**. Tundub, et niisugused muusikud kas meeldivad väga või ei meeldi üldse. Mulle meeldis, eriti Beethoveni "Pateetiline" sonaat ja Rahmaninovi aeglasel etüüd-pildid. Ta on siiras ja originaalne pianist ning tema klaverivaldamise tase on märkimisväärne. Väga südilt esines noor leedu pianist **Lukas Geniušas**, kes festivali avakontserdil esitas koos ERSOga (dir Andris Poga)

Tšaikovski Teise klaverikontserdi. Seda teost (eriti selle pikemat versiooni, mis ka sel korral kõlas) esitatakse üsna harva, ja minu meelest põhjusega. Lugu on nõrgavõitu ning seda ei suutnud minu jaoks veenvaks mängida ka igati võimekas ja tubli Geniušas. Siiski oli väga sümpaatne, kui ausalt ja pühendunult ta muusikasse suhtus, tema kõrge tehniline tase ja hea kool äratasid imetlust. Meeldejäävaid hetki oli ka teistel kontsertidel. **Jean-Efflam Bavouzet** hämmastas oma energia, jõulisuse ja kõlava mänguga, **Deniss Ždanovi** kontserdil (kus polnud mitte ühtegi klaverimuusika originaalteost) oli ladusust ja fantaasiarikust, **Bertrand Chamayou** andis festivali ühe menukaima kontserdi ning **klaveriduo Greg Anderson ja Elisabet Joy Roe** hullutas publikut ehtameerikaliku *show*'ga. Oma parima andsid **eesti noored pianistid** Liszti galal, ning kuidas mängivad klaverit sama vanad lapsed tänapäeva Peterburis, sai aimu professor **Aleksandr Sandleri õpilaste kontserti** kuulates. Festivali lõpetas inglise pianist **Paul Lewis**, kes koos ERSOga dirigent Olari Eltsi juhatusel esitas Brahmsi Esimese klaverikontserdi, mis oli pianistil lahendatud üsna klassikalises võtmes, kõlaliselt üsna vaikselt ja emotsionaalselt üsna jahedalt.

Ma rääkisin seekord peamiselt vaid Eesti pianistidest ja see oli teadlik valik. Usun, et välismaised klaverikunstnikud jäävad ikka väisama Estonia kontserdisaali, iseasi kui elamuslikud ja kõrgetasemelised need kontserdid on. Mis saab Eesti pianismist, selles pole ma enam nii kindel. Sõltub nii muusikutest kui ka mittemuusikutest, kas kontserte pakutakse ja antakse, kas säilib huvi kontserdile tulla ja pianistidel neid ette valmistada. Eestis on aastakümneid olnud väga kõrge klaverimängu tase ning ka praegu veel on meil ligi kümnekond pianisti, kes on võimelised andma väga elamuslikke sooloõhtuid. Kas see nii jääb, näitab aeg. Kui kaua jätkub motiivatsiooni ja jõudu, kas säästab elu suuremate raha- ja terviseprobleemidest ning kas tuleb peale noori, kes südamest armastavad seda ilusat ja tuhandete võimalustega pilli? Ma siiski loodan seda kogu hingest. Kohtumiseni kahe aasta pärast, siis juba juubelihõngulisel kümnendal klaverifestivalil!

otsak95
barokist—rokini

Kontserdid DETSEMBRIS

3. detsember

kell 12.00

Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli saal

Kolme kooli kammermuusika päev

Esinevad Tallinna

Muusikakeskkooli, Elleri kooli ja Otsa kooli kammeransamblid

11. detsember

kell 12.30

Tallinna Jaani kirik

"Lõunamuusika"

Esinevad oreli eriala õpilased

16. detsember

kell 16.00

Rootsi-Mihkli kirik

Klassikalise laulu eriala õpilaste jõulukontsert

17. detsember

kell 20.00

NYC Piano Bar

Rütmimuusika eriala lauljate ja instrumentalistide kontsert

17. november

kell 19.00

Keila Muusikakooli saal

18. november

kell 19.00

Tallinna Metodisti kirik

Keelpilliorkestri ja segakoor HUIK! jõulukontsert
Dirigent Kaspar Mänd

Ooperifantoom ja Christine – Stephen Hansen ja Hanna-Liina Vösa.
FOTO GABRIELA LIIVAMÄGI

Muusika pimeduse varjus

HELE-MAI POOBUS
laulja

Andrew Lloyd Webberi muusikal “Ooperifantoom”. Lavastaja: Georg Malvius (Rootsi). Lavakunstnik: Iir Hermeliin. Kostüümikunstnik: Ellen Cairns (Šotimaa). Valguskunstnik: Palle Palmé (Rootsi). Videokunstnik: Taavi Varm. Eestikeelne tõlge: Leelo Tungal. Muusikajuht: Tarmo Leinatamm. Dirigent: Martin Sildos. Osades: Ooperifantoom – Stephen Hansen (Norra), Christine Daaé – Hanna-Liina Vösa, Maria Listra, Chagny vikont Raoul – Koit Toome, Carlotta Giudicelli – Pirjo Püvi, Ubaldo Piangi – Reigo Tamm, monsieur André – Kalle Sepp, monsieur Firmin – Lauri Liiv, madame Giry – Merle Jalakas, Janika Sillamaa. Vanemuise sümfooniaorkester, ooperikoor ja balletitrupp. Esietendus 4. oktoobril Vanemuise suures majas, 30. oktoobril Nordea kontserdimajas.

Nagu juba vanasõnagi ütleb, tark ei torma. Olles viibinud kahel etendusel, leian end keerulisest olukorrast. Mida võtta hinnangu andmisel mõõdupuuks? Kindlasti on “Ooperifantoomi” originaalversiooni esmakordne lavalejõudmine Eestis märk teatavast võimekusest, samuti usaldusest. Ja ilmselgelt on tegu väga pikaajalise projektiga, kuhu panustatud meeletul hulgal aega, tööd, energiat ning ka raha. Just koostöö, koosmäng on selle etenduse suurim võlu.

Andrew Lloyd Webberi “Ooperifantoom”, läbi aegade edukaim muusikal, mis juba 28 aastat etendub Londonis igal öhtul, on nii vokaalselt kui lavatehniliselt ülinõudlik, amatööridel sellega asja pole. Webber on Christine'i ja Fantoomi loole kirjutanud ka järje, muusikali “Love Never Dies”, mille süžee võtab kohati üsna seebiooperlikke pöördeid. Vaevalt oskas muusikalide “Jesus Christ Superstar”, “Cats” ja “Evita” autor oma “Ooperifantoomile” sellist peadpöörivat ning raugematut

edu ennustada. Webber oli ammu lootnud kirjutada romantilist lugu, tema soov teostus ning päädis esietendusega Londonis West Endis 27. septembril 1986. Maria Bjørnson, kes disainis dekoratsioonid ja üle 200 kostüümi, lõi ka nüüdseks ikooniks muutunud poolmaski. Tema loomingut tulemusena sündinud legendaarsed lühter, gondel ning keerdtrepp kogusid hulgaliselt auhindu.

Muusikali nimegelane Fantoom, maag ja (must)kunstnik, mõjub üleloomuliku olendina, tingides sellega ühtlasi lavastuse keerukuse. Tegemine on äärmiselt tänuväarse rolliga, mille lai emotsionaalne skaala pakub piiramatu hulgal tõlgendamisvõimalusi nii lavastajale kui osatäitjale. 2004. aastal Joel Schumacheri lavastatud ja helilooja õnnistuse pälvitud samanimelises filmis on Gerard Butleri kehastatud Fantoom mehelikult jõuline ja kirklik, tema suhe Christine'iga laetud seksuaalsest pingest. Nendevaheline tõmme on ilmselgelt nii vaimne kui füüsiline, seetõttu tundub Raoul ko-

hati isegi mõistetamatu valikuna. Justkui kergema vastupanu teed minек.

Malviuse lavastuse Fantoom, sõja tagajärjel sandistunud näo ning haavatud hingega inimlaps, januneb ilu järele, otsides Christine'ilt mõistmist ja kaastunnet. Mingi pidev igatsusenoot püsib temas läbi terve etenduse, isegi raevuhetkedel väreleb see habras tunne pealispinna all. Purunenud maailma ja lootust paremale homsele rõhutavad omas võtmes ka külpaneelidel eksponeeritud Vanemuise teatri ahervaremed.

Tehniliselt keerukas lavastuses on väga häid stseene ja vähem häid stseene. Hetkiti kandub põhitähelepanu liialt müstika edastamisele, mitte niivõrd inimsuhetele. Üks õnnestunumaid on katusestseen, kus Raoul ja Christine, põgenedes Fantoomi eest, teineteisele oma tundeid avaldavad. Napid vahendid, kuid tulemus niivõrd loomulik ja armas. Ja viis, kuidas Fantoom end armastajate lahkudes kuldse keerubi varjust välja pöörab, on äärmiselt efektne. Kuid kalmistustseenis jääb lahendus mõlemakordsel vaatamisel arusaamatuks. Algas on paljutootav, aga siis jääb kõik kuidagi poolikult õhku rippuma. Fantoom ähvardab Raouli, piirates teda tulega, kuid ühel hetkel keset seda möllu jalutavad Raoul ja Christine heast peast lihtsalt minema, samuti taandub Fantoom. Miks? Mis muutus? Stseenis on ka niivõrd palju tossu, et imestan, kuidas sellises pilves üldse laulda saab. Lavasuuts on etendust läbiv tegelane, arusaadavalt lisab see efekti, aidates kaasa atmosfääri kujundamisele, aga ehk just seetõttu tundub lavakujundus kohati olevat hall ja luitunud. Aga kui mõelda, et tegu on vana ooperimajaga, siis põhimõtteliselt on see isegi õigustatud.

Vanemuise esietendusel läheb silmanähtavalt palju auru ja energiat tehnilisele teostusele, on tunda hingevärinat, kuidas kõik laabub; seevastu muusikaline osa töötab üllatavalt sujuvalt. Nordeas kulgeb kõik juba palju kindlmini, aga paradoksaalselt juhtub muusikalises teostuses rohkem apsakaid. Oma osa võib mängida uus saal, millega pole lihtsalt harjutud. Võrreldes Vanemuisega pakub Nordea kordades rohkem õhku ja avarust, kuid Vanemuise jaoks tehtud lavastus mõjub Nordea tunduvalt suuremal laval teatud stseenides ahalt. Minu arvates sai Tallinna etenduse-

le omamoodi saatuslikuks võimendus ning selle kõikuv kvaliteet. Kõvem pole alati parem. Enamik publikut ei ole kurt ning kunstlik heli teeb inimehale nagu-nii kalgimaks ja külmemaks, eriti kui seda üle keerata.

“Ooperifantoomi” kangelane on nii otseses kui ka kaudes mõttes **Stephen Hansen**. Õppida ära terve partii eesti keeles ja esitada seda üsna väikese aktendiga on saavutus omaette. Siiski ei anna mõtled, kuidas kõlanuks see roll tema esituses originaalkeeles, mulle rahu. Viirastuslik Fantoom on niivõrd mitmekülgne, igal sõnal on kaal, igal mõttel varjund. Kui aga esitaja teksti nüanssides päriss täpselt aru ei saa, kannatab mingil määral ka lavakuju. Olgem ausad, enamik publikut kuuleb seda muusikat oma peas ingliskeelsena, arvatavasti ka enamik esitajaid. Kui mõttekas oli tuua lavastus välja eesti keeles? Eks siin ole nii poolt- kui vastuargumende. Dialoogid olid eestikeelsele publikule kindlasti arusaadavamad, aga laulmisega läks osa teksti kaotsi, nagu alati kipub minema. Tunnistan, et aegajalt kasutasin teksti mõistmiseks abivahendina tablood, kiigates ingliskeelset versiooni. Ja mõnda asja polegi võimalik tõlkida, originaal on originaal.

Aga tulles tagasi Hanseni juurde, siis vaatamata keelebarjäärile oli tema esitus meisterlik. Millest etenduses küll paraku puudu jäi, oli jõuline mehelik energia. Seda enam, et Christine'i teine ja edukam austaja Raoul on oma olemuselt pigem lüürlik. **Koit Toome** osatäitmisele jagub vaid kiidusõnu, on isegi kahju, et Raoulil rohkem laulda pole, kuid see, mis oli, oli tehtud tõeliselt suurepäraselt. Eesti oma Michael Ball.

Christine'i osas särasid **Hanna-Liina Vösa** ja **Maria Listra**.

Mõlemad on kaunid, loomulikud, siirad ja väga musikaalsed. Ning mõlema puhul on tunda, et nad on teel. Vösa liikumas poplaulu suunast klassika poole ja Listra vastupidi, säilitades seejuures oma näo ning isikupära, teineteist kopeerimata. Hanna-Liina Vösa Christine'is oli ehk rohkem tütarlapselikku naiivsust, ent Maria Listra Christine'i täiskasvanulikkuses oli teatud annus peent aristokraatlikkust. Listra ja Hanseni suurepärase “Phantom of the Opera” esitus oli vaieldamatult üks õhtu kõrghetki.

Kõrvalosad olid kõik armastusega tehtud, mitte ühtegi hooletut visandit. Eriti jäi silma **Kalle Sepp** hea hoiakuga ning huumorit mitte üledoseeriva *monsieur* André rollis, moodustades nauditava koomilise paari koos **Lauri Liivi** *monsieur* Firmin'iga. Samuti **Reigo Tamme** võrratu ja kõitve Ubaldo Piangi (milline haruldane nimi tenorile!). Kokkuvõttelt tahaks öelda, et tubli töö. Ja seda sõna kõige paremas tähenduses. Kui lavastaja Georg Malvius lootis, et vaataja lahkub saalist ühe väärt kogemuse võrra rikkamana, siis usun, et sellel soovil on määratud täituda palju-palju kordi.

Laupäev, 20. detsember 2014 kell 13
Niguliste kirik

Tütarlastekoori Ellerhein jõulukontsert

Kaastegevad **Ulla Krigul** (orel)
Johannes Välja (tšello)

Dirigent **Ingrid Kõrvits**
Klaveril **Sten Heinoja**

Koormeister **Ülle Sander**
Hääleseadja **Vilja Sliževski**

Kavas **Vivaldi, Mendelssohn-Bartholdy, Scumann, Holst, Kodály, Sisask, Ehala jt**

Piletid 10/7 € müügil tund enne algust kohapeal

TALLINNA
MUUSIKAKESKUS
KULLA

Ise tehtud, hästi tehtud

ELINA SEEGEL
klaveripedagoog

Etenduse osatäitjad Hains Tooming (Colas),
Liisi Promet (Bastienne) ja
Heldur Harry Põlda (Bastien).
FOTO JOANNA-STINA TALIVERE

Tallinna muusikakeskkooli 51. lennu ooperiprojekt, W. A. Mozarti “Bastien ja Bastienne” 24. ja 25. oktoobril TMKK aulas.

Jätanud seljataha peaaegu viis aastat kestnud kurnava kontserditurnee Euroopas, asus Mozartite perekond 1768. aastal Viini elama. Wolfgang Amadeus, kes reisil tegeles põhiliselt pillimänguga, sai rahulikumalt süveneda heliloomingusse. Olles juba kirjutanud mõned sümfooniad, soovis ta nüüd luua ooperi. Esimene katsetus, väike ladinakeelne intermeedium “Apollo ja Hyacinthus” etendus juba 1767. aastal Salzburgis. Páris ooperidebüüdina mõeldud kolmevaatuseline koomiline ooper “Teeseldud lihtsameelsus” aga ei pääse perekonna pettumuseks kohe lavale. Kompensatsioonina tuleb tellimus kirjutada laulumäng kuulsale arsti ja hüpnootiseerija Franz Anton Mesmeri pulmapeoks. Nii sünnibki “Bastien ja Bastienne”, laulumäng armastusest, truudusest, truudusetusest, võlujõust ja kavallusest, mis küttis kahel kõledal oktoobri-

õhtul kuumaks ootamatult Vabaduse puiestele kerkinud ooperimaja saali.

Kõik oli nagu päris, alates pileti- ja kavaletist, garderoobist, lavast ja orkestriaugust, rääkimata ärevat õhinat tulvil publikust, keda saal oli pilgeni täis, mistõttu suur hulk inimesi pidi mõlemal õhtul püsti seisma. Kavaraamat oli põhjalik (koostajad **Merit Tuuling** ja klassijuhataja **Maarja Kindel**) ja täis huvitavaid lugemist, mis aga saali pimenedes esialgu pooleli jäi. Etendus ei alanud kohe, sest noorte entusiasm ei piirdu ooperiga, vaid ära tuleb kasutada ka kaas-aegse digitehnika võimalused – üles olid filmitud nii kevadine elevus projekti alustades kui ka osalejate mõtted töö käigus (**Joanna-Stina Talivere** video ja fotod). “Bastien ja Bastienne” on esimene Muusikakeskkoolis etendunud täismahus ooper, mille lauljad, lavastaja, kunstnik, dirigent, repetiitorid, lavatehnikud ja muu abijõud on ühest klassist. Orkestris mängisid lisaks abiturientidele ka nooremad koolikaaslased, sest üks projekti eesmärkidest oligi see, et ettevõtmisest saaks osa võimalikult palju

noori. Ligikaudu pool aastat kestnud töö – otsida toetajaid, õppida noote, muretseda kostüümid ja lavakujundus, leida reklaamivõimalusi ja teha proove, et lavastus saaks värske, nooruslik ja kõrgetasemeline – lõppes sellega, et viimistluseks ohverdati rõõmuga terve koolivaheaeg ja seda rõõmu oli ka saalis tunda.

Etenduse märksõnadeks olidki hoogne heatujulisus, loomulikkus ja avatus. Lugu ise on ju lihtne: lamburineiu Bastienne (**Liisi Promet**) kahtleb oma armastatu Bastieni (**Heldur Harry Põlda**) truuduses ja pöördub abi saamiseks posija Colas’ (**Hains Tooming**) poole, kes soovib tal teeselda ükskõiksust, et kallim taas enda poole võita. Osatäitjate loovimine muusikaliste ja sõnaliste osade vahel oli orgaaniline ning kerged vaimukused siin-seal panid publiku kohemaid toimuvale kaasa elama. Kuigi Mozart oli lugu kirjutades vaid kaheteistaastane, on teos muusikaliselt ning psühholoogiliselt läbi komponeeritud ja nõuab esitajatelt nii head vokaaltehnilist võimekust kui ka näitle-

jaannet. Liisi Promet kehatas veenvalt armuvalust vaevatud Bastienne'i, tema muusikatunnetus on loomulik ja kaunis, vokaal selge ja puhas. Eriti kiidaksin Prometi suurepärasest diktsioonist. Mulle meeldis väga, et lugu tehti eesti keeles, mitte algupärasest saksa keeles ja enamjaolt oli teksti võimalik sõna-sõnalt jälgida. Bastieni rolli täitnud Heldur Harry Põlde on Eesti muusikahuvilistele ammu tuttav – lisaks viiulimängule ja dirigenditööle on ta vokaal-solistina esinenud nii ooperiprojektides, üldlaulupeol kui ka Vatikani paavstile. Suurepärasest poiss-sopranist on tänaseks saanud lootustandev tenor, kes säras oma rollis suure sisseelamise ja lavalise vabadusega. Usun, et Põlde lauljateed jätkates saab Rahvusopera siit toreda täienduse. Solistidest vokaalselt ehk nõrgim oli Hains Tooming Colas'na, ent tema näitlejameisterlikkus ja julge improviseerimine situatsioonikoomikaga korvas selle puuduse kuhjaga. Lavastaja (ühtlasi ka kunstniku) **Anna Maria Kaarma** nägemuses oligi Colas' ülesanne naivse armastuse heahtlik väljajaermine, millega Tooming, kaval kelmusesäde silmis, vahvalt toime tuli. Lavastuslikult oli kõige põnevamalt lahendatud Colas' nõidumistseen, kus müstilise õhustiku loomiseks kasutati nii valgus- kui ka suitsu-efekte. Lavakujundus oli minimalistlik, aga nutikas. Näiteks vankrist olevat esialgu olnud olemas vaid rattad, mida käepäraste vahenditega ise täiendati. Kogu etendust hoidis kindlalt koos dirigent **Henri Christofer Aavik**, kes suutis panna energias pulbitseva orkestri, lauljad ja publiku ühiselt hingama.

Etenduse lõppedes puhkenud maruline aplaus oli nagu valla pääsenud orkaan ja ovatsioonid ei tahtnud lõppeda. Esinejatele värskendava puuviljakorvi kinkinud kooli direktor Timo Steiner arvas, et õpilased võiksid teisest vaheajast ja sensatsioonilisest menust hoolimata ikka esmaspäeval jälle kooli tulla. Nii nagu Mozarti jaoks oli "Bastien ja Bastienne" vaid üks samm meisterlikkuse teel, millele järgnesid aegumad šedöövrid "Figaro pulm", "Don Giovanni" ja "Võlflööd", on ka käesolev lavastus loodetavasti noortele inspireerivaks hüppelauaks ja tulevikus ootab ees veel palju õnnestumisi teel täiuse poole.

Eesti Interpreetide Liidu 13. hooaeg

ADA KUUSEOKS

EMTA õppejõud

Hooaja avas Irina Zahharenkova

Eesti Interpreetide Liidu poole aasta kontserte vaadates hakkab silma, et enamik kontserte toimub Mustpeade majas ja kaks "eliitkontserdi" nime all Estonia kontserdisaalis. Kas näiteks Mari ja Mihkel Poll meie esindussaalis on "eliidimad" kui Irina Zahharenkova Mustpeade majas? Midagi on siin viltu!

Hooaja avas 4. septembril Irina Zahharenkova. Kes ta on? Ühes varasemas intervjuus ei teadnud ta isegi, kas tema pill on klavessiin, haamerklaver või tänapäeva klaver. Ka see on küsimus, kas tema kunst kuulub Venemaale (seal sündinud), Eestile (siin õppinud) või Soomele (seal end täiendanud ja sinna elama jäänud). Eestis ei ole keegi nii arvukatel konkurssidel (isegi kolm-neli korda aastas) osalenud ja nii palju kordi võitnud. Tähelepanu keskpunkti sattus Zahharenkova aga VI Eesti pianistide konkursil 2002. aastal, kus temast sai nii ERSO kui ka publiku lemmik, kuid hinnati vaid diplomi vääriliseks. Olin üks paljudest, kes tuli õnnitlema žürii otsuses pettunud Lilian Semperit tema õpilase objektiivse esikoha puhul. Žürii ja publiku õiglast hinnangut näitas Bachi-nimeline tippkursus Leipzigris 2006. aastal, kus Zahharenkova sai lisaks peapreemiale ka publikupreemia. Sellest kultuuri suursündmusest (võrdväärne olümpiakullaga!) räägiti meil uskumatult vähe.

Oli karta, et samal päeval toimuv Arvo Pärdi kontsert vallutab Tallinna vanalinna, aga publikut jätkus Mustpeade maja valgesse saali kullaga. Hästi koostatud tunnine kava koosnes kahest Bachi partiitast ja Dutilleux' sonaadist. Plahvatusliku

Irina Zahharenkova.
FOTO PETTE RISSANEN / AS ARTISTS MANAGEMENT

energiaga alanud Partiita G-duur haaras kohe kaasa. Oli huvitavaid leide, tavatuud tsesuure (miks ka mitte!), tantsusüidile iseloomulikku graatsiat, lüürikat ja kauneid kõlanüansse, mida just klaver võimaldab. Zahharenkova Bachi kuulates koged ikka ja jälle, kui ammendamatu on geeniuse sõnum. Mõeldes Bachi stiilis oma töde otsivatele noortele, minnakse vahel kaunistustega nii hasarti, et kaob Bachile omane nägu. (Humoorikas kommentaar Peterburi professorilt Natan Perelmanilt: "Pianist N uputas Bachi üleni štrihhidesse".) Seejärel "tiigrihüpe" 20. sajandisse, Henri Dutilleux'

ainus Klaverisonaat *op* 1. Dutilleux' muusikat iseloomustab sümfooniline mõtlemine, seal on nii impressionistide kui ka Stravinski ja Bartóki mõju. Arvan, et seegi stiil sobis Irina Zahharenkova-le väga hästi. Pianisti esitus pani uskuma seda imelist helide maailma, kohati kristallselgelt sätendavat kuni jõulise konfliktini. Ehkki c-moll partiita esitus algas minu arvates enneaegselt, oli Sinfonia tähendusrikas, kõlaliseltsel meeldivate üllatustega. Mis aga puutub mõne tantsu vasaku käe soolorepliikidesse, kas nende looritatus oli taotluslik või mõjus siin akustika? Vaatamata sellele domineeris elav musitseerimisrõõm. Publiku tungivast "nurumisest" hoolimata interpreet siiski lisapala ei kinkinud, kuigi oleks ju võinud korrata mingit tantsukest, mida nii loominguline kunstnik tõlgendanuks ehk veidi erinevalt.

Hommage à Hugo Lepnurme

Pühendus Hugo Lepnurmele tema 100. sünniaastapäevaks leidis aset 18. septembril Niguliste muuseum-kontserdisaalis. Tegelikult algasid juubeliüritused juba aasta alguses ja kulmineerusid õigel tähtpäeval, 31. oktoobril.

Organistide Ulla Kriguli, Tiia Tenno ja Andres Uibo ettekandes kuulis tervikuna Hugo Lepnurme 1975. aastal Kullamaa kiriku orelil sisse mängitud heliplaati (oreli ehitas Carl Tanton 1854. aastal, renoveeris Madis Kenas 100 aastat hiljem). On teada, et Rudolf Tobias mängis samal orelil juba 12-aastaselt ja andis sellel kontserte kuni Saksamaale minekuni. Sissejuhatuses kõneles EMTA professor Andres Uibo oma õpetaja Hugo Lepnurme fanatismist raskestel aegadel. Lepnurme hindamatu teene oli käivitada maailmas esimene plaadisari "Eesti orelid", millest innustusid sakslased, prantslased, itaallased jt. Hollandlased asusid oma 12 000 orelit salvestama ja said valmis 18 LPd. Firma Melodija andis meie orelitest 1974. aastast alates välja rekordarvu – 33 plaati, mida müüdi üle miljoni eksemplari. 26 plaati on sisse mänginud Rolf Uusväli (Hugo Lepnurme õpilane) ja seitse vanaimeister ise. Kontserdi alguses kõlas plaadilt Lepnurme enda esituses Rossi Tokaata F-duur. Seejärel asus Niguliste orelil ette nii Lepnurme kui ka Uibo oreliklassis õppinud ning Saksamaal,

Norras ja nüüd juba 18 aastat Tallinna Jaani kiriku organistina töötav Tiia Tenno, kes mängis Rossi ja Pachelbeli teoseid. Plaadi taasesitust jätkas Uibo, kes oma laiahaardelise tegevusega on rikastanud Eesti kultuurielu. Olin 43 aasta eest tema esimeste sammude juures suurde muusikasse. See kolossaalne ja sihikindel töö endaga on olnud imetlusväärne! Lepnurme plaadilt esitas ta Buxtehude Prelüüdi ja fuuga D-duur ja Bachi Kantsooni d-moll. Niguliste orelil taga tundus ta nagu kala vees, mis pole ka ime, sest 33 aastat on ta olnud selle pilli hooldaja ja organist.

Kontserdi noorim esineja Ulla Krigul, kes töötab praegu õppejõuna EMTAs ja organistina Tallinna Soome Püha Peetruse koguduses jätkas Bachiga. "Alla breve" D-duur oli väga virtuoosne, kuid helid suures kirikuruumis sulasid pisut kokku. Seejärel võttis uuesti koha sisse Tiia Tenno ning esitas kaks Brahmsi koraalieelmängu *op* 122 nr 4 ja 5. Eriti mõjus sügava filosoofilise tunnetusega mängitud prelüüd "Schmücke dich, o liebe Seele". Ulla Krigulile jäi esitada plaadi lõpuosa, eesti autorid Tobias ja Lüdigi ning taani 19. sajandi väljapaistvaim helilooja Niels Gade. Eesti esimeste oreliteoste autor Rudolf Tobias on loonud 20 koraalieelmängu, millest Lepnurme hinnangul on mitmed maailma oreliliteratuuris ainulaadsed. Ulla Krigul mängis neist neli tehniliselt üsna nõudlikku pala, mis panid huviga kuulama. Mihkel Lüdigi oli esindatud oma kolmest fuugast ühega. Gade orelipala "Allegro" kõlas ehtsa romantilise puhanguna.

Ajaloolise plaadi taasesitus järelepõlveldelt Niguliste kirikus oli suurepärase idee tähistamiseks Eesti orelis Hugo Lepnurme juubeli-sünniaastapäeva. Kahju, et nii tähendusrikka kontserdi vastu tundis huvi vaid paarkümmend orelisõpra.

Uue Steinway esimesed helid

23. septembril oli klaveriduol Kai Ratas-sepp ja Mati Mikalai au teha Estonia kontserdisaali kauaoodatud uue Steinway klaveri esmaesitlus. Esimesel kuulamisel on siiski vara hinnangut anda, nagu igale teiselegi tootmisest saabunud pillile, see vajab aega sisse-mängimiseks ja saali akustikaga kohanemiseks. Mati Mikalai ütles oma arvamuse küll ainult

bassipoolel mängimise põhjal: klaver on veel natuke kinnine. Tore, et uue pilli esimesi helisid sai kuulda enne klaverifestivali paraadkontserte just oma interpreetidel!

Duokontserdi kava oli koostatud arvatavasti uue klaveri võimaluste näitamiseks, ülimalt sobiv avalugu, Mendelssohni avamäng "Suveöö unenägu", Brahmsi Variatsioonid Haydni teemale ja Prokofjevi-Pletnjovi süit balletist "Tuhkatriinu". Enne kontserti valdas ootusärevus, et kuidas uued helid siis ilmuma hakkavad... ja need olid imelised! Särsakad stseenid olid tõeliselt haaravad. Mendelssohn on küllaltki riskantne ilma "eelsoojenduseta" kontserdi esimese numbrina mängida, mistõttu muusika maagiline atmosfäär õhulises *pianissimo*s jäi kuulajale veidi tabamatuks. Valitsema jäi virtuoosus. Brahmsi "Variatsioonid" on helilooja viimane suurem klaveriteos, mille ta tõi esiettekandele koos Clara Schumanniga. Muusika elas romantilise lipu all kaheksas variatsioonis oma kirevat elu, kuni finaalis taasilmuv range koraaliteema muundus grandioosseks hümniks. Kontserdi teise poole sisustas Pletnjovi kahe klaveri süit Prokofjevi balletist "Tuhkatriinu", pühendatud Martha Argerichile. 2012. aastal tõi duo Ratas-sepp-Mikalai selle ka Eesti esiettekandele. Olen olnud tunnistajaks, millist fuuroori tekitas 21-aastase Pletnjovi mäng Tšaikovski konkursil 1978. aastal, kus ta esitas hiilgavalt ka enda seatud süite Tšaikovski ballettidest. Tehniliselt nõudlik ja ülivirtuoosne seade koosneb üheksast kontrastsest osast. Ratas-sepp ja Mikalai mängisid seda hoogsa temperamendi ja vaimustusega, saavutades muusikaõhtu kulminatsiooni. Vaikse muusika lummuses viibijaid eksitasid vaid mõned krõbisevad lehekeeramised. Mõtted rändasid aega, mil meie kuld-duo Klas-Lukk musitseeris põhimõtteliselt ainult peast, või meie publikut hiljuti vapustanud 78-aastane ilma partituurita dirigeerinud Iisraeli Filharmoonikute juht Zubin Mehta. Tantsudest jäi eriti meelde meisterlikult mängitud "Tuhkatriinu valss", samuti "Gavotti" Mati Mikalai grotesksete kujunditega. "Galopi" äärmised osad tuiskasid pööraselt kasvõi läbi seina, nii et orelivileldelt potsatas alla detail lillekompositsioonist. (Naerukoht!) Orkestraalses fi-

naalis ei olnud kõlavahekorrad mitte alati paigas, seevastu süit vaibus muinasjutuliselt õhulisel C-duuris. Duo-kontsert tervikuna oli üks vähestest, mil lahkud kontserdisaalist nii elektriseeritult, et see positiivne laeng säilib veel kaua. Hea meel on tõdeda, et eesti klaveriduode traditsioon on järjepidev. Klasi-Luki duo järglaste Nata-Ly Sakose ja Toivo Peäske muusikalised juured on pärit Anna Klasilt ning Mati Mikalail on viimane, kes jõudis veel õppida legendaarse Bruno Luki juures. Edaspidi tulevad juba järgmised noored. Ja see on väga hea.

Duo Henderson-Tohver

Uus ansambel Jonathan Henderson (flööt) – Anneli Tohver (klaver) sündis Estonia teatris eelmisel aastal, nimeks sai New Theatre Ensemble. Nende duokava kanti seekord ELLi egiidi all ette Tartus ja 9. oktoobril Tallinna Mustpeade majas. Kontserdiõhtu kõige tuumakam teos, Eduard Tubina Flöödisonaat on loodud 1979. aastal ja trükkis ilmunud Stockholmis 12 aastat hiljem. Mida arvab Tubina muusikast Henderson? “Sonaadi muusikas peegelduvad sügavad filosoofilised ideed ning läks päris kaua, enne kui helikeel sai mulle omaseks. Ma ei kuulanud teadlikult Tubina teoseid, sest soovisin säilitada oma interpretatsiooni puhtust. Minu jaoks on tema muusika üsna maskuliinne, tumedates toonides, kuid hingeline ja väga soe. Flöödimängijatel ei ole eriti tihti võimalust sedavõrd tõsiselt (mitte särav-briljantset!) muusikat esitada.”

Tohver: “Tubina muusikaga peab vaevanägema, palju analüüsima. Esimeses proovis tundus lausa ehmata selle süngel, valuline ja kuidagi nurgeline helikeel. Jonathani silmis võis näha küsimust: kas teie, eestlased, sellised siis oletegi?”

Kõnesoleva sonaadi esitus läks mulle väga hinge, sest olen ise küllalt palju mänginud Tubina “maavillast” karmi ja südamesooja muusikat. Ansambli koostöös oli vaatamata nende lühikesele tegetsemisajale lihtsalt suurepärase. Klaveripartii kõlas flöödi suhtes väga heas tasakaalus, säilitades reljeefsed polüfoonilised elemendid. Lepo Sumera “Quasi improvisata” kohta ütles Henderson: “Sumera voolavat teost oli kohe hea mängida! Vaba improviseerimine

Mari ja Mihkel Poll.
FOTO KAUPU KIKKAS

nõudis meilt julgust jätta osa n-õ juhuse hooleks, kuid tulemus pakkus siiski ülimat rahuldust!”

Omaenda pala “Deviation” (“Kõrvalekalle”) kohta mainib Henderson: “Ma ei pea ennast professionaalseks heliloojaks. Tahtsin avastada *pianissimo*-kõlmaailma, mis annaks tunde nagu hõljuks õhus peen parfüüm või praksuvast tulest lendavad sädemed. See oli minu esimene katsetus kasutada serialismi meloodilise ja harmoonilise materjali ammutamiseks.” Kavalehel ei olnud sõnakestki Hendersoni kompositsiooni-alastest õpingutest, temalt endalt sain teada, et 2008. aastal on ta saanud Queenslandi konservatooriumis bakalaureusekraadi nii flöödi kui ka kompositsiooni alal. Kuidas Jonathan Hendersonist sai Eesti Rahvusopera flöödirüh-

ma kontsertmeister? Konkursi ajal oli tal käsil magistratuuri lõpetamine Saksamaal, mistõttu ta sai saata vaid CD. Selgus, et see ületas kõik *live*-kandidaadid, ja nii sõitiski ta tundmatusse Tallinna aastasele katseajale, kuhu ongi nüüd pidama jäänud. Anneli Tohver on seitseteist aastat töötanud Estonia teatri kontsertmeistrina ning teinud kaasa arvukates Estonia lavateostes. Sel kevadel oli võimalus kuulda teda ereda orkestrisolistina Stravinski balletis “Medea”. Anneli sõnutsi oli tal Jonathanilt palju õppida, eriti uues muusikas. Austraalia heliloojate teoste kohta ütles Anneli Tohver: “Carl Vine’i sonaat on kui värviküllane maastik. Vahelduv taktimõõt, vilkalt üle klaveri sööstvad passaažid, tihti muutuv harmoonia muudavad teose kord helgemaks, kord dramaatilisemaks.

Need Stanhope'i ja Vine'i mõlemad teosed on tehniliselt üsna keerukad, mistõttu koosmäng nõuab kiiret reaktsiooni ja head koordinatsiooni." Pärast pulbitsevat uut muusikat mõjus lisapala, Heino Elleri kaunis "Jõel" justkui oodatud hingepalsam. Lummav flöödi kõla viis mõttenärvadele: Elleri juurtest üks tema esimesi õpilasi oli ju Tubin ja elu viimaseks jäi Sumera...

Õde-vend Polli duo

Vahel öeldakse, et kontsert läks tõusvas joones. Nii ka seekord, kui 16. oktoobril astusid Estonia kontserdisaalis üles õde ja vend Mari ja Mihkel Poll. Interpreetide "Eliitkontserdi" sarja kava osutus krõbedast krõbedamaks: Mozarti Sonaat viiulile ja klaverile Es-duur KV 380, Brahmsi Sonaat viiulile ja klaverile d-moll op 108, Prokofjevi "Viis melodiat" ja Enescu Sonaat viiulile ja klaverile nr 3. Estonia kontserdisaal ei ole võibolla kammermuusika mängimiseks päris õige koht, eriti viiuli kõlajõule. Eraldi võttes on mõlemad Pollid väljapaistvad solistid, nende saavutuste nimistu on väga pikk. Mihklil on küllalt kogemusi ka kammermuusikuna ning ka ansambli oõ Mariga on harrastatud juba päris kaua. Ometi jäi siin-seal vajaka duo kõlalist kokkukulandumist või primaarse-sekundaarse rolli selgust. Partnerlus ei ole laitmatu, kui üks lubab enesele ajas ette tõttamist või teine hoiab melodias sama pidenooti ajalisel kauem. Mozarti sonaadis kõlasid viiuli õrnad soolokohad ilusasti, aga klaverifooni oli paljuvõitu, samuti basse, mis Steinwayl on niigi lahtised. Teine osa oli kena, ehkki soojust võinuks paar kraadi enamgi olla.

Brahmsi küpse loomeperioodi teosed on igas mõttes kõvad pähkliid. Meie noorte interpreetide seas on moodi läinud hirmraskete lugude mängimine. Arvan aga, et jõukohasema repertuaariga on tegelikult kasu suurem. Tuleb anda aega nootidetaguse maailma avastamiseks, kus peitub muusika võti. Brahmsi sonaadis jäi kõlama tendents kärsitusele, kuid teises osas tabati süvenenud meeleolu hästi tänu viiuldaja väljendusrikkusele. Finaali *Presto agitato* ei peaks tähendama mitte niivõrd kiirust, kuivõrd muusika dramaatilisust. 20. sajandi muusika vaimsus kontserdi teises pooles sobis interpreetidele väga hästi. Prokofjevi miniatuurid kõlasid vaheldusrikkalt. Enescu helikeel on küll seotud rumeenia rahvamuusikaga, kuid teda kõidab läbi isikliku "mina" veel distants brahmsilikust romantismist neoklassitsismi. Duo esitus oli tõesti braavo-vääriline, küll veidi eestlasliku aktsendiga. Sonaati lähemalt tundmata vaatasin hiljem seda pööraselt rasket nooditeksti – tõesti kõrgem pilotaaž! Publiku soovil mängiti lisapaladeks lõunamaine Raveli "Pala habaneera vormis" ja Wagneri "Albumileht".

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid DETSEMBRIS

3. detsember kell 17.00

Keskraamatukogu suur saal

Esinevad Kersti Sumera klaveriõpilased

6. detsember kell 13.00

Niguliste muuseum-kontserdisaal

TMKK lastekoori, noortekoori ja kammerkoori jõulukontsert
Pilet 2.- / 1.20

6. detsember kell 16.00

Eesti Teatri- ja Muusikamuseum

Esinevad Marja Jürissoni ja Kai Ratassepä klaveriõpilased
Sissepääs muuseumi piletiga

7. detsember kell 11.00

EMTA orelisaal

Esinevad Marju Rootsi klaveriõpilased

7. detsember kell 12.00

Kiek in de Kõk

Esinevad Sigrid Kuulmann-Martini viiuliõpilased
Sissepääs muuseumi piletiga

7. detsember kell 14.00

EMTA orelisaal

Esinevad Eike Sild-Neeme ja Ira Flossi klaveriõpilased

7. detsember kell 16.00

Rootsi-Mihkli kirik

JÕULUKONTSERT
Esinevad TMKK mudilaskoor, poistekoor ja I klassi koor

10. detsember kell 10.00

Tallinna Nõmme gümnaasium

Esineb TMKK sümfooniaorkester ja noortekoor
Dirigent Jaan Ots

11. detsember kell 18.00

Tallinna Metodisti kirik

"Õhtuvalgel hing on valla võluilma

väele"

TMKK sümfooniaorkester, noortekoor, keelpilliorkester
Dirigendid Mikk Murdvee, Ingrid Kõrvits, Toivo Peäske
Pilet 5.- / 3.-

13. detsember kell 16.00

Kiek in de Kõk

Esinevad Niina Murdvee viiuliõpilased
Sissepääs muuseumi piletiga

13. detsember kell 17.00

EMTA orelisaal

Esinevad Heili Vaus-Tamme ansambliõpilased ja Vahur Vurmi klarnetiõpilased

14. detsember kell 12.00

EMTA kammersaal

Klaverikonkursi "Eesti kõla III" lõppkontsert

14. detsember kell 17.00

Nõmme Lunastaja Kirik

Esinevad Külli Kiiveti lauluõpilased

20. detsember kell 12.00

Eesti Teatri- ja Muusikamuseum

Esinevad Reet Ruubeli ja Marrit Gerretz-Traksmanni klaveriõpilased
Sissepääs muuseumi piletiga

20. detsember kell 13.00

Keskraamatukogu suur saal

Esinevad Ene Metsjärve klaveriõpilased

20. detsember kell 17.00

EMTA orelisaal

Esinevad Piret Habaku klaveri-, ansambli- ja saateklassi õpilased

21. detsember kell 12.00

EMTA orelisaal

Esinevad Jekaterina Rostovtseva klaveriõpilased

Kolm kildu “Sügisjazzilt”

Legendi lapsepõlverajad

Oktoobrikuu viimasel päeval Vene Kultuurikeskuses esinenud **Bill Frisell** on üks neid jazzmuusika esimese suurusjärgu meistreid, keda paljud on kaua Eestisse oodanud, eriti meie jazzmuusikud (ja veelgi enam jazzkitarristid), kes on Friselli mitmekesise loominguga hästi kursis. Millised olid nende ootused enne kontserti ja missugused muljed pärast seda, ei oska öelda. Üks garderoobitrepil vastu tulnud muusik ütles umbes sellised sõnad: mis see siis nüüd oli, mida me täna kuulsime? Ma pean seda veel seedima...

Probleem oligi selles, et Bill Friselli kvarteti Tallinnas kuulnud muusika on väga kergesti seeditav. Jazzisõber on harjunud rikkalikuma roaga, mida Frisell on oma pika karjääri jooksul küllagi pakkunud. Tema verivärske album “Guitar in the Space Age!”, mille muusika ka Tallinnas kõlas, on aga nostalgiline reis noorusaega kuuekümnendate alguse USAs, mil vallutati kosmost ning elati sõna otseses ja kaudses mõttes roosades ja pärilmuttertoonides. Sellest ajast on pärit lood ansamblielt The Beach Boys, The Byrds jt, mida Frisell ka kontserdil esitas. Tema taotlus kasutada selgelt piiritletud väljendusvahendeid ja loobuda peaaegu kõigest jazzilikust oli selgelt mõistetav, ent muusikat paratamatult sisuliselt vaesestav. Kontserdi plusspoolele jäid loomulikult meisterlik ja nüansirikas kitarrivaldamine ja ansambli suurepärase koosmäng kehtestatud *surf-rock*’i, kantri ja bluusimaigulises raamistikus (nappe näpuotsatäisi lisamas bassist **Tony Scherr** ja trummar **Kenny Wolleson**). Romantilis-nostalgilise õhustiku kujundajana oli Frisellist mõjuvamgi *pedal steel* kitarrimängija **Greg Leisz**, kelle unelmalised, uimastavad kõlad olid kui võluvaip, millel ansamblijuht hõljuda sai.

Bill Friselli nime mainitakse väga sageli kuulsas kitarristide kolmikus koos John Scofieldi ja Pat Methenyga. Nüüd-

seks on kolm põlvkonnakaaslast Eestis käinud, olen kõiki kolme ka kontserdil kuulnud. Tuleb nentida, et ehkki Friselli etteaste sisaldas nii mõndagi meeldivat, ei saa seda elamust võrrelda sellega, mida pakkusid Sco ja Meth.

Joosep Sang

Kahte moodi triojazz

Soome pianistil **Kari Ikonenil** on palju tugevaid külgi, mis teevad temast välja paistva muusiku. Kumu kontserdil oli suur osatähtsus billevanslikult ambivalentse harmooniakeele edasiarendusel, mida Ikonen demonstreeris erilise vabaduse, veenvuse ja säraga. Tihti üle nelja oktaavi ulatuvate akordisoolode ehitamine kõlab Kari Ikonenil vaimustavalt ja on tema stiili tähtsaim element. Nii seda kui ka kätteõpitud passaaže ja improviseerimise vabadust toetab briljantne tehnika, millela tänapäeval klaveriturul askeldamist ette ei kujutagi.

Eristumiseks tuleb kasuks omapära. Ideid pole kunagi liiga palju, ammuagi häid. Siin on Ikonenil magusaks leiuks meie oma armeenia päritolu kontrabasimängija **Ara Jaraljan**, kes lisaks oskustele jazzis vallas toob triosse ka Ararati laste muusikakeelt. Kaks Jaraljani mõrkjasnukrat Gusan Asoti arranžeringut olid oma hingestatusega kava pärleiks. Seda enam, et Orient kui varaat on Ikonenile niigi kallis. Kontserdil kohtas nii Bollywoodi filmimuusika teemade kasutamist kui ka idamaiselt simeldamist prepareeritud klaveril.

Ansambli mõnevõrra eklektiline kava oleks kindlasti paistnud veelgi paremas valguses, kui heli oleks olnud korralikult võimendatud. Kumu saali helivõimenduse kehv seis lubas küll klaveril särada, ent trummikomplekti ja kontrabassi jaoks enam ruumi ei jäänud. Selliseid meistreid nagu Ara Jaraljan ja **Markku Ounaskari** väärtustame muu hulgas ka nende tämbri tõttu. Ei saa leppida pelgalt abstraktse ideega helist:

löödi midagi taldriku- või soolotrummi laadset või bass mängis seda või teist nooti (vist).

“Sügisjazzi” teine Kumu esinenud trio oli koosseisu tõttu helivõimenduse poolt palju vähem haavatav, kuna trummikomplekti asemel olid vaiksemad löökpillid ja klaveri asemel flööti. Ansambli nimele, Eesti jazzifestivale varemgi väisanud **Hubert Duponti** trio **Jasmim** on paras proovikivi. Sageli lisajõuna kitarril ja altsaksofoni kasutatav koosseis on triona täiesti “alasti”. Üsna hõredates, ent rütmimuutustega lugudes on võtmeroll kontrabassisti ja Palestiinast pärit rütmimängija **Youssef Hbeischi** ühisel tunnetusel. Ajuti see pind ka kõikus, kuid nõudliku kontserdi kohta siiski harva. Kahe, või tegelikult isegi kolme maailma (euroopa, arabia ja afroameerika) kokkusulatamine pole lihtne. Mõningaid pulsikonarusi välja jättes oli tulemus ometi vaimustav. Trio virtuoosset poolt esindas süüria päritolu naisflöötist **Naissam Jalal**, kes kehtestas araabiaakoolalisi passaaže johncoltranenilikult rütmivabadusega, jäädes tonaalselt siiski vähemuutlikuks. Trio kõige olulisemaks väärtuseks peaksin Duponti head komponistivaistu. Teemad ja kõrvalteemad olid hästi väljamõeldud ja huvitavate üleminekutega. Teisena väärib esiletõstmist – ja see on ehk Jasmimi trio väärtuslikem omadus – kahe melodiahääle, flöödi ja kontrabassi koosmõju valmis komponeeritud osades. See on situatsioon, kus vähe on palju, kus kaks häält lausa rabavad oma geniaalse ökonoomsusega ning kahe hääle lihtne joonis osutab suurele muusikalisele pärandile, nagu suure kunstniku visand. Lihtsalt seda tunnetust kopeerides samaväärset tulemust saavutada oleks ilmselt võimatu. Selliseks loominguks on vajalik eruditsioon ja muidugi ka sellise väljendusviisi väärtustamine ja sellele püüdlemine.

Sander Udikas

Käbi Laretei ja Ingmar Bergman.
FOTO LENNART NILSSON

Käbi Laretei

(1922–2014)

Tänavusel äraminekuterohkel sügistalvel lahkus 1. novembril ka Käbi Laretei, meie muusikaloo *grande dame*, maailmanimi, kellesarnaseid meil on üksikuid, tiptasemel kontsertpianist. Seljataha jäi ainulaadne ja särav elu.

Käbi Laretei sündis 1922. aastal. Tema isa oli diplomaat Heinrich Laretei, Eesti Vabariigi suursaadik NSV Liidus ja Rootsi Kuningriigis. 1940. aasta riigipöörde ajal põgenes Käbi Laretei koos emapoolsete vanavanematega isa juurde Rootsi, maale, mis sai tema teiseks koduks. Lapsepõlve ja noorusaja sündmused, lugusid ja tundeid kirjeldab Käbi Laretei raamatutes “Peotäis mulda, lapike maad” ja “Mineviku heli”, millel on ka suur ajastuline ja ilukirjanduslik väärtus. 1930. aastatel õppis Käbi Laretei Tallinna Konservatooriumis Aino Kõrbi klaveriklassis. Rootsi jõudnud, puudus esialgu võimalus õppida Rootsi Kuninglikus Muusikaakadeemias, seetõttu jätkusid tema õpingud erateel mitmete tuntud nimede juures, nagu Paul Baumgartner, Edwin Fischer, Marialuisa Strub-Moresco jt. Ta võttis ka teooria- ja kompositsioonitunde Eduard Tubina juures. Käbi Lareteil on olnud särav kar-

jäär, üks tipp hetki oli kontsert Carnegie Hallis 1952. aastal. Tema kunstist on heliplaatidele jäädvustatud Mozartit, Chopini, Debussyd, Schumanni, Bartókit, Rahmaninovi, Hindemithi, Griegi, Pärti jt. Kindlasti on salvestusi vähem, kui tema rikas kontserdielu väärinuks.

Käbi Laretei esimene abikaasa oli Rootsi dirigent Gunnar Staern. Aastatel 1959–1967 oli Käbi Laretei abielus kuulsa filmi- ja teatrilavastaja Ingmar Bergmaniga. Abieludest sündisid tütar Linda ja poeg Daniel. Kooselu Bergmaniga oli teineteisele palju andev, lähedasteks jäädigi elu lõpuni. Meenutades aega Bergmaniga, ütleb Käbi Laretei ühes oma intervjuus: “Mõnele inimesele on kunst kõige tähtsam. Nii nagu see oli Ingmar Bergmanil, kes pidi mitu naist maha jätma seepärast, et kui tema üks vorm oli valmis ja seal ei leidunud enam midagi inspireerivat, jättis ta selle maha. See on omane kõikidele suurtele kunstnikele, näiteks Stravinskile, Picassole. See on nagu kohustus suurema võimu vastu – anne on antud, pead seda järgima ja miski ei tohi takistada.”

Muusikast mitte vähem oluliseks kujunes Käbi Lareteile kirjutamine. Tema raamatud on tema elu, muusika,

inimesed tema ümber, muutuvad ajas- tud, meeleseisundid, keerulised tunded, probleemid, vaimustus ja kurbus. Oma viimases intervjuus Päevalehele aastast 2012 ütleb ta oma kirjutamisest: “Pikk elu on seljataga, mille jooksul on palju juhtunud. Ideid on palju: võta millist tahad, aga ega ei taha ju end ka korrata.” Selles intervjuus kõneleb ta, et kirjutab oma raamatuid siiani hariliku pliiatsiga, kindlat tüüpi pikkade pehmete 3B pliiatsitega. “See on tõesti sensuaalne mõnu kirjutada pliiatsiga paberile oma mõtteid.” Kirjanikuna pole ta mitte vähem kõrgetasemeline kui muusikuna. Olgu need raamatud siinkohal ka kõik nimetatud, sest see on midagi, mis meile jääb: “Peotäis mulda, lapike maad” (1976), “Mineviku heli” (1992), “Tulbipuu” (1997), kogumik “Eksiil” (1997), milles on koos Käbi Laretei esimene Rootsis ilmunud raamat “Kellele ma mängin?” (1970), “Keerised ja jäljed” (1987) ning eluloointervjuu Urmas Otile, “Vihmapiisad ja kuupaiste” (2002), “Keerised ja jäljed. Kogutud proosa” (2003), “Otsekui tõlkes” (2005), “Kuhu kadus kõik see armastus?” (2008), “Ludus tonalis. Kirg” (2010) ning “Okas ja Käbi” (2012).

Mis on praeguses ajastus teistmoodi, küsib ajakirjanik selles viimases intervjuus, kui Käbi Laretei on 90-aastane. Isiklik kontakt on kaotsi läinud, vastab Käbi Laretei. Tema pärandist saame teada, mida tuleks teha selle taasleidmiseks.

Otsa kool 95. juubeliaastal

Tänavune, 2015 aasta on muusikahariduses suur juubelite aasta. 95 aastat tagasi, 1919. aastal asutati Tartu Kõrgem Muusikakool, millele järgnes Tallinna Kõrgem Muusikakool. Neist on välja kasvanud meie muusikaakadeemia, Elleri kool ja Otsa kool. EMTA pidas oma pidulikku juubeliaktust septembris, samas kuus avas Elleri kool oma uue hoone.

Otsa kool tähistas tähtpäeva oktoobris kontserdiga Estonia kontserdisaalis. Pärisin direktor **Aarne Saluveerilt** kooli hetkeseisu kohta. Ta ütles: “Oleme kogu kooliperega rõõmsad eelmisel aastal saadud Eesti Kõrghariduse Kvaliteediagentuuri akrediteerimistunnustuse üle, millega kaasnes pikim võimalik, kuueaastane koolitusluba kõigile kooli õppekavariühmadele. Kooli taseme näitajateks on ka õpilaste iga-aastased rohked auhinnalised kohad kodumaiselt ja rahvusvahelistelt konkurssidelt.

Otsa koolil on palju häid praktikavõimalusi koostöös Eesti Kontserdi, “Jazzkaare”, Teatri- ja Muusikamuuseumi, Tallinna Jaani kiriku ja omavalitsustega. Rahvusvahelistes õpilasvahetusprojektides osalemine võimaldab nii õpilastel kui õpetajatel saada kogemusi Euroopa muusikaõppeasutustes. Paljud lõpetajad jätkavad õpinguid peale EMTA ka Euroopa muusikakõrgkoolides.”

“Maailmas pole just palju muusikakooli, kus on integreeritud erinevad muusikastiilid ja õppekavad, klassika, rütmimuusika, helindajad ja klaveri hooldusmeistrid,” jätkas Saluveer. “Meil see toimib ja loob aasta-aastalt uut sünergiat. Otsa kooli nähtavaks ja nähtamatuks osaks on meie vilistlased, tunnustatud eesti muusikud, nagu Veljo Tormis, Arvo Pärt, Neeme ja Paavo Järvi, Eri Klas, Erkki-Sven Tüür, Olav Ehala, Uno Naissoo, Uno Loop, Kustas Kikerpuu, Heini Vaikmaa, Tiia-Ester Loitme, Irina Zahharenkova, Heli Veskus, Aile Asszonyi, Jaak Joala, Hirvo Surva, Raul Vaigla, Toomas Rull, Raivo

Aarne Saluveer Veljo Tormisele teenetemärgi üle andmas.

Big-bänd Siim Aimla juhatusel. Solistid Mairo Marjamaa ja Urmas Kõiv.

Erkki-Sven Tüür ja Hirvo Surva vestlushoos.

Kooli ühendorkester (õpilased, õpetajad, vilistlased) dirigeerib Kaspar Mänd. FOTOD VAHUR LÖHMUS

Tafenau, Gunnar Graps, Sven Grünberg, Koit Toome, Liisi Koikson ja paljud teised. Meil on avatud kool, mis väljendub selles, et meie vilistlased on ka pärast kooli lõpetamist seotud mitmesuguste muusikaprojektidega, ka õpetajad astuvad koos õpilastega kontserdilaval üles. Hoolimata hariduse rahastamise piiratud ressursidest pingutame, et väärtustada õpetajaid.”

Väga oluline on olnud koolile instrumentide hange tänu SA INNOVE elukeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetse suuna hariduse infrastruktuuri arendamise meetmele. Aarne Saluveer: “See on meie koolile olnud väga positiivne muutus. Mäletan, et 2006. aastal Otsa koolis tööd alustades olid paljudes klassides võrdlemisi amortiseerunud pillid ja neistki oli puudus. Praegu on õpilaste ja õpetajate kasutuses uued kaasaegsed muusikainstrumendid, mestripillid ja stuudiotehnika ning oleme Euroopa ja Põhjamaade nõuetele vastav ja Eestis muusikainstrumentidega kõige paremini varustatud õppeasutus. Enne Estonia kontserdisaali uut kontsert-Steinwayd, oli Otsa kooli laval juba samasugune Steinway *Concert Grand* ja Yamaha kontsertpilli tippmudel CFX. Lisaks on klassides suur valik kabinetklavereid erinevatelt tootjatelt, nagu Bösendorfer, Steinway B, Yamaha, Estonia, Kawai. Oleme pillide hankimisel pidanud silmas nii hetkevajadusi kui ka võimalust neid kasutada siis, kui valmib kolme kooli ühishoone.”

Lõpetuseks ütles Aarne Saluveer: “Usun muusika imettegevasse jõusse, seetõttu armastan seda kooli kõigi tema tugevuste ja lahendamist vajavate probleemidega. Loodan, et oleme ka edaspidi julged, hoolivad, kirglikud ning samas piisavalt konservatiivseid väärtusi kaitsvad. Meie eeskujuks on kooli 95. aastapäeva kontserdil kuldse teenetemärgi saanud “inimeseõpetuse õpetaja” Veljo Tormis, kes, lõpetanud 1947. aastal sõjajärgses esimeses lennus, asus 1955. aastal kooli tööle teooriaõpetajana. Üks tema õpilasi oli Arvo Pärt.”

Aarne Saluveeriga vestelnud Ia Rimmel

MUUSIKAUUDISEID EESTIST

Muusika-aasta 2015

2015. aasta on kuulutatud muusika aastaks. 30. oktoobril peeti Kultuuriministeriumis muusika-aastat tutvustav pressikonverents ja kõneldi lähemalt toimuvast. Muusika-aasta projektijuht **Kristel Üks-värav**: “Muusika-aasta on loogiline järg varasematele arvukatele teema-aastatele, nagu Eesti raamatu aasta, kunstiaasta, teatriaasta, disainiaasta, Tallinn – Euroopa kultuuripealinn jt. Praegune aasta on liikumisaasta.” Suve algul kuulutati välja ka muusika-aasta logo konkurs, mille võitis Erik Teemägi. Tunnuslauseks valiti “Kõlab hästi”. Muusika-aasta kutsub ka teisi sel aastal toimuvaid üritusi endaga liituma. Selleks võib oma üritusele lisada muusika-aasta logo, milleks tuleb eelnevalt teavitada muusika-aasta peakorterit. Kultuuriministeriumi muusikanõuniku **Juko-Mart Kõlari** sõnul on kasu kahepoolne: muusika-aasta saab juurde sündmusi, ürituste korraldajad saavad juurde reklaami ja tutvustust.

Muusika-aastaga seotud ideed:

- Koguda muusika-aastal sündinud laste hääliitsusi ja moodustada neist “beebisümfoonia”
- Muusikavaba päev
- Muusikalised tervitused ja teated linnaruumis: lennujaamas, rongides
- Muusika-aasta kõll meedias

Nii nagu liikumisaastat koordineeris Eesti Olümpiakomitee, koordineerib muusika-aastat Eesti Muusikanõukogu, kes valis välja ka rahastuse saanud projektid. Kuna toetuste üldsumma ei olnud väga suur – 190 000 eurot, siis toetati eelkõige Eestis toimuvaid projekte ning arvestati ka regionaalsusega. Toetuse said 28 projekti. Muusika-aasta lähem info: www.muusika2015.ee

Balti muusika festival Hiinas

25. oktoobrist 22. novembrini toimus Hiinas **Balti muusika festival**, mis kujutas endast suurt eesti muusika ekspordiprojekti maailma ühele suuremale muusikaturule. Hiinas esinesid **Eesti Filhar-**

moonia Kammerkoor, Rein Rannap, Arsise kellade ansambel ning tšellokvartett C-JAM. Kammerkoori turnee algas 25. oktoobril Pekingist, viimane esinemine oli 3. novembril Guangzhou. Kontserte anti veel Jinanis, Xuzhous, Shanghais ja Foshanis ning need kujunesid sealsele publikule erakordseks sissevaateks eesti muusikasse. Kontserte juhatas koori peadirigent **Kaspars Putniņš**, kellele see oli esimene turnee EFKga. “Hiina on vaimustava minevikupärandiga maa ning on praegu tõenäoliselt üks dünaamilisemaid paiku maailmas, arenedes kiiresti igas valdkonnas. Ka nende teadlikkus Lääne-Euroopa muusikatradsioonidest suureneb ning tohutult põnev on tunnustada nende janu uudse muusika järele,” kõneles Putniņš.

EFK direktor **Esper Linnamägi**: “EFK käis Hiinas esimest korda. Oldud on küll Hongkongis, Shanghais ning Macaus, kuid mitte nn mandri-Hiinas. Maa kiire majanduslik areng on olnud imetlusväärne. Ringi sõites jääb silma Euroopaga võrdlust kannatav olme, tohutud ehitatavate majade kompleksid üle kogu riigi, kiirrongid, suured rongijaamad jne. Esinesime väga erinevates saalides. Hiinasse on ehitatud väga uhkeid kontserdimaju, mõnes neist oli ka mõni meie kontsert, näiteks uhke sisekujunduse ning suurepärase akustikaga Xuzhou ja Xinghani kontserdimaja. Nende kõrval on aga teatud nostalgiat esilekutsuvaid punase interjööri vanu teatrimaju, üks kontsert oli ka nõukogude aega meenutavas teatrisaalis Jinanis.

Hoolimata suurest kultuurierinevusest oli kontserdikorraldus üsna euroopalik ning kõik laabus kenasti. Muusikule on alati tähtis kontserdipaiga akustika ning publiku vastuvõtt. Suur maa ning erinevad kohad pakkusid mitmesuguseid elamusid ja emotsioone. Publik koosnes enamasti igas vanuses inimestest, rinnalastest vanuriteni. Palju lapsi oli midagi sellist, mida meil ei näe ning mida ei osanud ka oodata. Väga positiivne üllatus. Võibolla oleme oma klassikalise muusika kontsertidel laste suhtes liiga konservatiivsed ja nõudlikud? Koorilauluga Hiinas tegeldakse, seda saime kuulda ja näha kohtumisel Shandongi ülikoolis, kuid see ei ole võrreldav meie traditsioonidega. Sellest tulevalt oli publiku suur huvi meie kontsertide, nende jaoks ikkagi tundmatute heli-

C-JAM ja Hiina kolleegid.
FOTO HEILI SIBRITS

loojate ning esinejate vastu äärmiselt meeldiv. Meie kontserte kuulati heatahtlikult. Koori väljanägemine ja laulmine äratas publikus palju muljeid, mida omavahel rahulikult kontserdi ajal jagati ning kaasasoleva tehnikaga jäädvustati. Tundub, et selle maa tohutut rahva hulka silmas pidades on kõik võimalik ning siinsed kontserdid jäävad kogemusena kauaks meelde.”

*

Kuidas ja kelle eestvõttel Balti muusika festival sündis?

Eesti Kontserdi produtsent Madis Kolk:

Kaks aastat tagasi osalesin Kesk- ja Ida-Euroopa festivalijuhtide ja kontserdikorraldajate ringsõidul Hiinas ja kultuuriministeerium viis meid kokku sealse muusikamaailma väga paljude tegijate ja esinejatega. Kerkis kõiksuguseid sündmuste ja koostööde ideid, mis päris pikka aega ei võtnud vedu. Usun, et kõige visamad olime Hiina kultuuriministeeriumi välisosakonna töötaja Guan Xin ning siitpoolt mina ise. Guan Xin sai liitlaseks Hiina esitavate kunstide assotsiatsiooni, mis saatis eelmisel suvel Balti riikidesse oma kontserdikorraldajate delegatsiooni ja korraldas igas riigis esitlusi. Eestis lepiti kokku, et Hiina poolt saab festivali koordinaatoriks Shanghai linnateater, rahvusvaheline ühisettevõtte keskustega Hiinas ja USAs. Oluliseks sammuks oli ka **Jüri Leiteni** käik Shanghai suurel muusikamessil, festi-

valile lõpliku kuju andmisel on olnud väga suur töö **Tiiu Valperil**.

Kas festivalile on loota ka järges?

Kindlasti.

VI Eesti noorte koorijuhtide konkurs

4.–7. novembrini toimus VI Eesti noorte koorijuhtide konkurs. Selle korraldas Eesti Kooriühing koostöös EMTA, RAMi ja EFKga. Osalejaid oli 11, teise vooru sai neist 8 ja finaali valiti 5 parimat. Esikoha pälvis **Valter Soosalu**, II koha sai **Josep Gil Gil**, III koha **Edmar Tuul** ning finalisti diplom'i pälvisid **Ksenija Grabova** ja **Mai Simson**. Lisaks preemiarahale saavad kolm parimat sõita 2015. aastal Torinosse

Valter Soosalu.
FOTO STATIC.ERR.EE

võistleva Euroopa noorte dirigentide konkursile. Konkursandid töötasid EMTA koori, RAMi ja EFKga. EMTA koor valis oma eripreemia saajateks Edmar Tuule ja Josep Gil Gili. RAMi eripreemia ja võimaluse juhatada meeskoori 2015. aasta jõulukontsertidel pälvis Valter Soosalu. EFK eripreemia sai Eestis elav ja õppiv hispaanlane Josep Gil Gil.

Valter Soosalu (s 1992) on lõpetanud TMKK ja EMTA koorijuhtimise erialal (BA, õp Hirvo Surva). Dirigendina on ta töötanud segakoori HUIK!, ERRi segakoori, Estonia poistekoori ja kammermeeskoori Revalia juures. Lauljana on teda sidunud koostöö Estonia ooperikoori, EFK ja Nargen festivali kooriga. Hooajal 2013/14 oli ta RAMi laulja.

Žürii esimees **Seppo Murto**: “Kõik 11 osalejat olid huvitavad muusikud, keda tahaks kontserdilaval näha. Neid ootab kindlasti ees edukas dirigendikarjäär. Eri maade noori dirigente on praegu keeruline võrrelda, kuna tänapäeval tudengid reisivad ning saavad õppida meistriklassides üle maailma. Kuid ma arvan, et eesti noored dirigendid on andekad ning oma töös ka hästi motiveeritud. Oma muusikalisi ideid realiseerides olid nad väga keskendunud ning neil oli kooriga hea side. Olin koorijuhtide konkursi žüriis 1990. aastal, kui laureaadid olid Hirvo Surva ning Olari Elts, kes on praeguseks teinud silmapaistvat karjääri. Usun, et ka seekordsed võitjad on tulevikus koorimuusika areenil väljapaistval kohal. Valter Soosalu on väga huvitav noor dirigent. Ta kasvas konkursi vältel palju. Ta suudab oma muusikalisi ideid ellu viia, ta oli kooriga heas kontaktis ning tal on väga selge tehnika.”

Žürii liige **Triin Koch**: “Osalejate tase oli meeldivalt kõrge, mõne üksiku erandiga; samas ei olnud suveräänset liidrit, säravat tähte. Tase oli tipus üsna ühtlane ja voorude lõikes muutus minu pingerida mitu korda. Kõige suurem üllatus oli repertuaari raskus, eriti EFKga töötamisel. See tundus olevat liiga keeruline ja vaid vähesed hammustasid need pähklid katki. Konkursi võitjas oli heas tasakaalus muusikaalsus, lugude sisu tunnetus ja ka tehnilised oskused, see tõstiski ta teistest veidi kõrgemale.”

Žürii liige **Lauri Sird**: “Kõiki kolme auhinnalisele kohale jõudnud noort dirigenti ühendab ääretu muusikaalsus ja suutlikkus oma mõtteid ja soove koorile edasi anda. Muljetavaldav oli Josep Gil Gili võime minimaalsete sõnadega ja peamiselt oma kohaloleku ja tähelepanuväärse

sugestiivsusega panna koorid realiseerima temas pulbitsevat muusikat. Valter Soosalu ja Edmar Tuul jäid kohe silma oma ladusa tehnikaga ja hea ning pingevaba tööõhkkonna loomisega. Kuigi žürii oli tekkinud pingerea osas üksmeelne, on see siiski tinglik, kuna tegelikult on kõik pärjatud noored võrdväärset ja üksteist täiendavad muusikud.”

Ernesaksa fondi koorimuusika stipendiumid 2014

Tänavuse Gustav Ernesaksa nimelise koorimuusika peastipendiumi pälvis dirigent **Raul Talmar**. Koorimuusika edendamise stipendiumi said mitmekülgne muusikaja ja kultuuriloo hoidja ja edasikandja **Riina Roose** ning helilooja ja koorijuht **Pärt Uusberg**. Õppetipendium läks noorele dirigendile **Edmar Tuulele**. Gustav Ernesaksa Fondi haldusnõukogu liikme **Aarne Saluveeri** sõnul on Raul Talmar tõeline aatemees ning hingega asja juures, alati valmis öla alla panema. Praegune Kooriühingu esimees Raul Talmar on töötanud mitmete kooridega, sh segakoor Noorus, TTÜ Akadeemiline Naiskoor ning üle-eestiline neidudekoor Leelo. Ta on olnud üld- ja noorte laulupidude dirigent ja liigijuht ning osalenud paljude koorimuusikasündmuste korraldamises.

Stipendiume annab välja 22. oktoobril 1993 asutatud Gustav Ernesaksa Fond. Fondi eesmärk on jäädvustada Gustav Ernesaksa mälestust ning väärtustada koorimuusika-alast tegevust. Stipendiume rahastab Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA ning Rahvuskultuuri Fond.

Eesti muusika “Womexil”

22.–26. oktoobrini toimunud maailma-muusika messi “Womex” külastas tänavu läbi aegade suurim eestlaste delegatsioon. Messil osalesid **Maarja Nuut**, **Aparaat**, **Curly Strings**, **duo Malva & Kirsipu**, **Mari Kalkun**, **Torupilli Jussi Trio**, **Paabel**, **Svjata Vatra**, **Ro:Toro**, **Trad.Attack!** ja **Zetod**. Muusikute eesmärk oli luua otsekontakte arvukate muusika vahendajate ja kontserdikorraldajatega.

Kuna esmakordselt esines “Womexi” põhiprogrammis eesti artist – viiuldaja **Maarja Nuut** –, oli huvi eesti muusika ja muusikute vastu tavapärasest suurem. Nii muusikute kui asjatundjate arvates paistis meie boks teiste seast silma oma läbimõeldud kontseptsiooni ja looduslähedusega. “Saime just tänu meie boksist toimunud etteastetele mitme festivaliga väga

hea kontakti ja mitmega käivad praegu läbirääkimised,” rääkis Sandra Sillamaa oma ansambli Trad.Attack! kordaminekutest. Ka duo Malva & Kirsipu esindaja Kulno Malva hindas oma osalemist “Womexil” kordaläinuks, kuna sõlmitud kontaktide hulka võis Malva hinnangul kokku lugeda kümnetes.

Eesti delegatsiooni tippphetkeks kujunes Maarja Nuudi esinemine messi päevases põhiprogrammis. Ka Maarja etteastele järgnes mitmeid kontserdi- ja koostööpakumisi ning välismeedia huvi oli suur. “Kokkuvõtlikumalt saab tulemusi mõõta umbes poole aasta pärast, sest lähema kolme kuu jooksul kinnitatakse enamik järgmise hooaja festivalide programme,” kommenteeris Maarja Nuut.

Projekt sai teoks MTÜ Eesti Pärimumuusika Keskuse, Kultuuriministeriumi, Eesti Kultuurkapitali, Eesti Muusika Arenduskeskuse ja MTÜ Eesti Muusika Ekspordi koostöös.

Tallinn Music Week talviste festivalide esikümnes

Ajakiri The Guardian valis Tallinn Music Weeki kümne olulisema talvehooajal toimuva festivali hulka. See on suur tunnustus, mis näitab, kui võrd tõhus on olnud festivali korraldusmeeskonna töö eesotsas **Helen Sildnaga**; mäletatavasti pälvis Sildna oktoobris Soome muusikatööstuselt Tampere muusikaauhinna.

Valitud kümne hulka kuuluvad TMW kõrval veel Prantsusmaal Rennes'is toi-

muv “Trans Musicales” ja Prantsuse Alpides korraldatav festival “Rise”, Austraalia “Sidney Festival”, Tasmaania “Mona Foma”, mitmel pool Austraalias, Uus-Meremaal ja Singapuris toimuv “St Jerome’s Laneway” ning Tais Chonburis peetav “Wonderfruit”. Meie piirkonna festivalidest on nimistus Hollandis Groningenis toimuv “Eurosonic Noordslag”, Rootsis Norrköpingis peetav “Where’s the Music” ning Norra pealinna “By:Larm”. Festivalide iseloomustusi lugedes selgub, et valiku printsiip on olnud leida brittide silmis ebatavalisi, eksootilisi paiku, kuhu oleks põnev sõita puhkust veetma.

Eesti klassikalise muusika kontaktüritus Poznańis

25. oktoobril korraldas Eesti Muusika Arenduskeskus koostöös Poola partnerite SONORA music ja festivaliga “Nostalgia” Poznańis eesti klassikalise muusika kontaktürituse. See toimus Poznańis Malta Fondi Arkadia keskuses. Eesmärk oli tutvustada eesti klassikalist muusikat Poolas ja välismaal tegutsevatele kontserdikorraldajatele, määndžeridele, festivalidele jt. Kontaktüritustel osales ka mitmeid Eestis tegutsevaid muusikaettevõtjaid ning kultuurikorraldajaid, et luua uusi kontakte ja arendada võrgustikke pikaajalisemaks koostööks. Ligi 40 kutsutud külalise seas olid Poola raadio, Beethoveni ühingu, Varssavi kammerorkestri, firma Philippe Le Goffi ja RIAS-kammerkoori esindajad jpt. “Poolas toimunud kontaktüritus on, nagu ka eelmised EMAK korraldatud kohtumised, olnud olulised sammud eesti muusikute ekspordi arenguteel. Loodan, et selletaolised üritused jätkuvad ning saame külastada veel mitmeid potentsiaalseid sihtturge,” sõnas Poolas viibinud PLMFi tegevjuht **Leelo Lehtla**.

Kontserdil esinesid duo **Resonabilis** koosseisus **Kristi Mühling** ja **Tarmo Johannes** ning ansambel **Una Corda** koosseisus **Kristi Mühling**, **Liis Viira**, **Ene Nael**. Mängiti eesti heliloojate muusikat: Tally, Viira, Soo, Kreek, Kozlova-Johannes ja Reinvere.

18. novembril oli EMAK kontaktüritus ka Helsingis. Kontserdil esinesid kammer-naiskoor **Sireen**, keelpilliansambel koosseisus **Mikk Murdvee**, **Aet Ratassep**, **Toomas Nestor**, **Aare Tammesalu**, **Indrek Pajus** ning Eesti-Soome džässkvartett **TereMoi4** koosseisus **Jaak Sooaar**, **Kadri Voorand**, **Sanni Orasmaa**, **Mikko Innanen**.

XIII poiste keelpillifestival Kuressaares

17.–18. oktoobril toimus Kuressaare muusikakoolis XIII rahvusvaheline poiste keelpillifestival. Korraldaja **Laine Sepa** sõnul algatas ta selle traditsiooni ühe konkursi järel, kus võitjatena domineerisid taas tütarlapsed. Kogemustega viiuliõpetaja soovis luua poistele toreda võimaluse esineda, kuna nende areng algklassides on tüdrukutest tunduvalt aeglasem ja nad võivad kaotada pillimänguhuvi lihtsalt seetõttu, et tüdrukud on neist kogu aeg paremad. Poistefestivalile, mis ei ole ainulaadne ainult Eestis, vaid kogu Euroopas, oodatakse esinema nii soliste kui ansambleid vabalt valitud kavaga. Oluline on, et kõik, vaatamata mängutasemele, tunneksid end hästi, seega ei märgita kavale esineja vanust ega klassi. Ühelgi konkursil ei ole sellist vennastumise õhkkonda nagu sellel festivalil – kõiki esinejaid tänatakse sooja aplausiga, vaheldumisi mängivad algajad ja edasijõudnud, kedagi ei pea teisega võrdlema. Sellises heatahtlikus pingevabas õhkkonnas suudavad poisid enamasti anda endast parima. Õpetajate sõnul ei kujuta nad sügist ilma poistefestivalita enam ettegi. Siin vahetatakse huvitavat repertuaari ja imestatakse ühiselt kui palju on poisid aastaga kasvanud ning paremini mängima hakanud.

Poiste jaoks algab festival meeleoluka Saaremaale sõiduga ja enamasti saadakse tuttavatega kokku juba praamil. Suuremad koolid saavad lausa tellitud bussidega, kaugemad tulijad alustavad sõitu varavalges. Festival ongi osalejate sõnul tore kombinatsioon akadeemilisest õhkkonnast (pidulikus vormis esinemine ja tähelepanelik kontsertide kuulamine) ja lahedast äraolemisest (pikk bussisõit, hilisõhtune lossiekskursioon ja üllatusi pakkuv lõpetamine).

Tänavuse festivali avas pidulikult kultuuriminister **Urve Tiidus**, kes rõhutas oma sõnavõtus, et pillimäng õpetab mateematikat rohkem kui arvutamine ning soodustab seega peale hingelise ka inimese intellekti arengut. Muusikalise osa avab traditsiooni kohaselt eelmise aasta publiku lemmik, seekord tegi seda siis **Joosep Reimaa** (viul) TMKKst (õpetaja **Tiiu Peäske**.) Viimasel kontserdil esinesid nn seniiorid, varasematel festivalidel osalenud noormehed, kes tänaseks on juba oma elukutsevaliku teinud: **Villu Vihermäe** (tšello) ja **Egert Leinsaar** (viul) Tallinna Kammerorkestrist, **Peeter Margus** (viul) EMTAst, **Johannes Põlda**

(viul) Sibeliuse Akadeemiast. Noorte muusikute soov ikka jälle Kuressaares esineda näitab festivali olulist osa eesti keelpillimängijate järelkasvu inspireerijana. Rahvusvahelist moodsust on üritusele lisandunud Soome, Rootsi ja Venemaa keelpillimängijad. Selgi korral oli kuulajate hulgas mitmeid väliskülalisi.

2014. aasta peapreemia pälvis **Toomas Hendrik Ellervee** (viul) Elleri koolist (õp **Kristel Eeroja-Põldoja**). Lisaks autasustati publiku lemmikuid veel mitmete eraisikute välja pandud rahaliste auhindade ja kinkekaartidega. Meeleolukat lõpuüritust oodatakse alati innukalt, sest väiksema või suurema kohalike ettevõtjate annetatud meene saavad kõik osalejad.

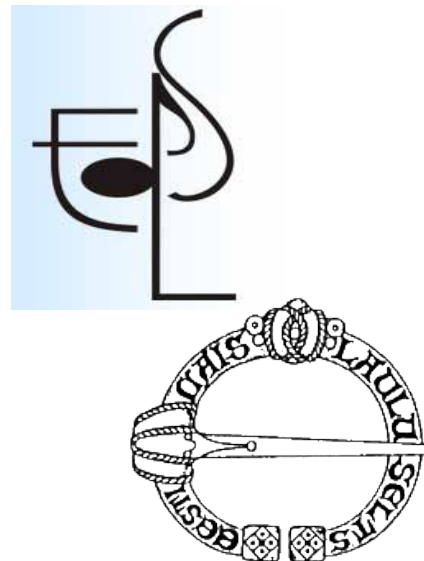
Elina Seegel

Kooriliidud tähistasid 20. aastapäeva

Eesti Segakooride Liit tähistas oma 20. aastapäeva koguni kolme üritusega. Kõigepealt toimus foorum “Väärtused”, kus kõnelesid muusikateadlane **Urve Lippus**, poliitik **Laine Randjärv**, koorijuht **Ene Üleoja** ja Tallinna Ülikooli õppejõud **Kaarel Zilmer**. Foorumi raames allkirjastasid Eesti Rahvuskultuuri Fondi esimees **Eri Klas** ja Eesti Segakooride Liidu juhatuse esimees **Veronika Portsmuth** lepingu Miina Härma fondile, mis hakkab toetama segakooriliikumise seotud isikuid ja kollektiive.

Niguliste kiriku kontserdil esitasid lauljate suvekooli osalejatest kaks koori koos üle-eestilise noorte sümfooniaorkestriga **Lilyan Kaivu** juhatusel Vivaldi Gloria ja Tõnu Kaljuste juhatusel Pärdi “Te Deumi”. Päeva lõpetas bankett Õpetajate majas, kus tänati segakooride liidule olulisi isikuid.

Eesti Naislaulu Selts tähistas oma 20. juubelit piduliku kontserdiga Estonia kontserdisaalis. Esitleti ka uut duubelplaati “Eesti Naislaulu Selts 20”. Kontserdi kunstilised juhid olid **Sander Tamm** ja **Killu Rikker**, kelle poolt kokku pandud kava oli mitmekesine ning fantaasiarikas. Tervituskõnedega esinesid Eesti Naislaulu Seltsi patroon proua **Ingrid Rüütel** ja seltsi esinaine **Margit Vösa**. Kuulutati välja seltsi auliikmed, kelleks said **Alo Ritsing**, **Maiu Linnamägi**, **Viktoria Jagomägi** ning **Elviira Lill**. Estonia kontserdisaali lavale olid lisaks ENLS praegusele lipule välja pandud kaks ajaloolist lippu. Need olid 1937. aastast pärit tolaeagse Tartu Naislaulu Seltsi lipp ning 1938. aastal sisse õnnistatud Tallinna Naislaulu Seltsi lipp.

Eesti Naislaulu Selts asutati 1994. aastal. 2014. aastal kuulub liikmeskonda 67 koori ligi 2000 lauljaga. Tegevuse sisuks on naiskoorilaulu traditsioonide hoidmine ja arendamine. ENSL peab oluliseks eesti heliloojate kooriloomingu esitamist ja jäädvustamist. Korraldatakse üle-eestilisi naiskooride laulupäevi ja võistulaulmisi ning antakse välja trükiseid ja plaate.

Katrin Puur, Margit Vösa

Eesti Klaveriõpetajate Ühing andis välja järjekordsed Bruno Luki ja noore klaveriõpetaja stipendiumid. Bruno Luki stipendiumi pälvis armastatud ja teenekas pedagoog Maigi Pakri ning noore klaveriõpetaja stipendiumi sai TMKKs silmapaistvalt töötav Jekaterina Rostovtseva. Fotol Maigi Pakri.

ILMUNUD ON

“Dirigeerib maestro Vallo Järvi” Priit Kuusk

Kirjastuse Tänapäev väljaandena on ilmunud kroonika- ja mälestusteraamat dirigent **Vallo Järvist**. Mahuka, 440-leheküljelise teose on kokku pannud **Priit Kuusk**.

Vallo Järvi oli Neeme Järvi vanem vend, kes tegutses suurema osa oma elust, tervelt 45 aastat Estonia teatris. Autor ütleb eessõnas, et raamatut koostama asudes ilmnes üllatuslikult, et teenekast dirigendist säilinud materjal oli napp ja katkendlik ning kõike seda kildudest kokku koguda oli suur töö. Raamatus on hulgalt intervjuusid-meenutusi, nii suure muusikute suguvõsa liikmetelt, sealhulgas ka terve peatükk Neeme Järvi mälestustega, kui ka kolleegidelt Estonia teatrist. Raamatu koostamisel on palju abi osutanud dirigendi tütar, Estonia endine balleti-riin Lemme Järvi-Saarma. Ehkki kirjallikud allikmaterjalid on olnud kasinad, on Vallo Järvi salvestiste pärand ringhäälingu arhiivis päris mahukas. Nõnda on raamatuga kaasas oluline lisand, tervelt kaks CDd tema dirigeeritud muusikaga, kus muusikanumbrite vahele on poetatud ka jutukatkeid “Muusikalisest tunnist”.

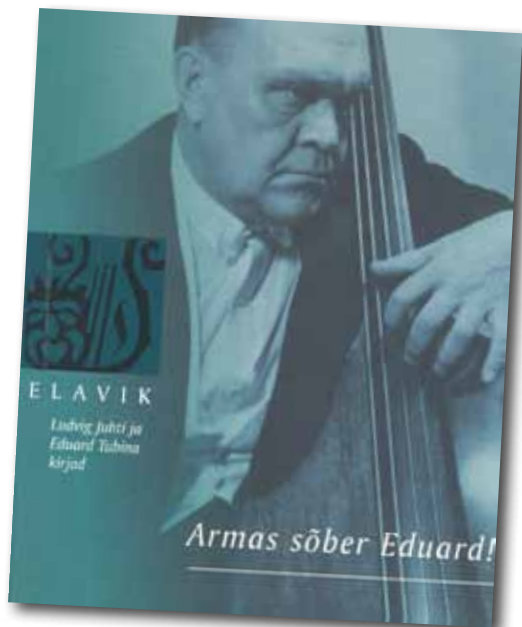
“Armas sõber Eduard!” Alo Põldmäe

Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumi raamatusari “Elavik” on jõudnud 17. üllitise ni. **Alo Põldmäe** koostatud kogumikust “Armas sõber Eduard!” saab lugeda eesti legendaarse kontrabassimängija **Ludvig Juhi** ja helilooja **Eduard Tubina** kirjavahe- tust. Peamine jututeema on muidugi Tubina kontrabassikontserdi sünnilugu. Samal ajal saab kirjadest ülevaate USA muusikaelust, olukorrast Rootsi paguluses ning maailma poliitikast 1940. aastate teisel poolel. Kirjade vahele on pikitud fotosid ja arhiivimaterjale. Sarja raamatud on kujundanud Kadi Pajupuu.

Varem on “Elavikus” ilmunud “Härra Ants” (Ants Eskola kirjad Hugo Laurile Solikamski vangilaagrist), “Ekskursioon filmivõtetele” (Leonhard Merzini mälestused), “Sõber Hugo” (Hugo Lauri kirjad Ants Eskolale Solikamski vangilaagrisse), “Kes nägi Kratti?” (eesti rahvusballeti sünnist), “Ühe suve kroonika” (Ellu Elleri mälestused suvest Karjalas), “Põhjaviim” (valik Mart Saare ja Tuudur Vettiku kirju,

mõtteid, mälestusi), “Tüdruk helesinises kleidis” (valik Villem Kapi kirju), “Tants Kalevipoja ümber” (Helmi Tohvelmani päevaraamat), “Hulkuja Miina” (Miina Härma kirju ja mälestusi), “Mu kallis Niina!” (Raimond Valgre kirju Niina Vassiljevale), “Üks naine kurbade silmadega” (Marie Heibergi kirju), “Mu armas Väike!” (Artur Rinne kirjad Arhangelski vangilaagrist), “Reisid suurde muusikasse” (Olav Rootsi kirju, mälestusi), “Unustamatu Jaan Saul” (kirjad), “Andres ja Anna” (Andres Särevi kirjad abikaasa Annale), “Ela hästi, Tont!” (Toomas Tõnu kirjad ja mälestused).

HELIPLAATIDE TUTVUSTUS

Kreeka tuli. Paul Daniel.

Paul Daniel

Jazzkitarrist Paul Daniel on avaldanud kaks mulle väga meeldinud albumit enda juhitud ansambliga Elletuse ning astunud sideman'i rollis üles veel paljudel plaatidel, kuid käesolev on tema debüüt enda nime all. Kümne looga albumit kuulates tuleb pöörata võrdset tähelepanu Danieli kahele rollile, kitarristina ja heliloojana. Mõlemat iseloomustab suur vaheldusrikkus. Kitarrimängu stiilistika hõlmab nii (jazz)rockiliikku tulisust, standardjazzi voolavust, nailonkeeltega akustilise kitarrilüürikat kui ka metallkeeltega akustilise kitarrilüürikat. Mängutehnika on meisterlik ning soolode arendus lennukas. Palju sisukat ja inspireerivat on ka kompositsioonides, kus on elemente peavoolu-jazzist, jazz-rock'ist, seisundimuusikast, kergemakaalulisest pop-jazzist, latin jazz'ist (“Brazilian Night”, väga tõhus kahekõne perkussionisti Aleksandra Kremenitskiga) ja isegi progese-gusest fusion'ist (vanamoodsalt mõjuv “Diagonaalid kõiksusesse”, mis tõi meelde ansambli Kaseke). Küllap on selle mitmekesisuse taga soov näidata esimesel autoriplaadil kõiki oma loomingulisi ja mängutehnilisi tahke. Tulemus avaldab tervikuna muljet. Kuna laserkettele talletunud kollaaž on värvikirev, ei pruugi kõik lood võrdset meeldida, ent mõndagi meelde jäävat leiab siit igaüks. Taustamuusikutena teevad kaasa meie parimad: Peedu Kass

akustilisel ja elektribassil, Raun Juurikas klaveril ja klahvpillidel ning Kaspar Kalluste trummidel, episoodiliselt ka klarnetist Meelis Vind, tšellist Andreas Lend ja juba mainitud löökpillimängija Aleksandra Kremenitski.

JOOSEP SANG

The Mighty Five. Alexei Kruglov – Jaak Sooäär Quartet.

Art Beat Music

Jaak Sooääre ja Aleksei Kruglovi end juba mõnevõrra tutvustanud ansambel on võtnud ette rahvusliku ärkamise aegse Venemaa “Võimsa rühma” loomingu. Äraarvatavalt on suure osakaaluga Mussorgski “Pildid näituselt” (kolm osa). Plaadikaanel pillimehi ja vene rahvusromantikute ikoonilisi portreid ehtivad narrirõivad ei tähenda, et kokku oleks keeratud mingi hinnaalandustega komejant. Muusikud ei põe võitstasigahoidlikkust, see on kaval reveranss. Plaadi muusika on täielikult tõsiseltvõetav. Kui popp võib olla äärmiselt sügavatundeline, miks siis mitte jazz? Narrus võiks avalduda selles, et teemadeks on võetud nõnda tuntud ja lõõvad palad. Aga jazz ongi ajalooliselt eksploateeritud lööklaule muusikalidest ja mujalt, kus sisaldub rahva muusikaline kood. See ergutab nii loojate kui ka kuulajate meeli, pakub ka äratundmisrõõmu. Selle eest on siin targalt hoolitsetud, põimides motiive soolodessegi. Sooäärel ja kamraadidel on täidetud seega mitu hea jazzi eeltingimust. Esiteks väga head, läbikomponeeritud teemad, millele on õi-

gustatult antud ka vääriosaosa maht, neid ausalt ja isuga esitatades. Teiseks on ka tervikkompositsioonid osavalt üles ehitatud. Tugevat jazzikeelt jagub ka, eriti Kruglovi tihtilugu kaasajakõlaliselt uitavate saksofoniretkede näol. Siin on ta mõnusalt vaba, võimalik, et koduväljaku tingimuste tõttu. Plaadil on, ilmselt tänu pillimeeste paljukülgsel taustale, ka küllaldaselt eksplitsiitset (rokilikku) energiat. Panuse mõttes jäi väike ülekaal vene heliloojate kaunile loomingu. Kaasaegne tõlgendus oleks täispunktid välja meelitanud siis, kui bassi ja trummi koostöö oleks sooloeakstaaside rütmilisharmonilist kudet veel enam arendada-lagundada aidanud. Ning “Igori aaria” esimeses kolmandikus eelistanuks ma laulumeloodia sirgele esitamisele midagi nüansseeritumat.

SANDER UDIKAS
muusik

Helen Adamson. Helen Adamson.

Helen Adamson.

Helen Adamson on ennast lansseerinud kui omanimelist toodet ja oma uut kauamängivat tutvustab ta kui debüütalbumit. 2006. aastal Hylene nime all esinemist alustanud tütarlapsel ilmus 2007. aastal debüütplaad “Täna rikun ma reegleid”, kuid küllap on ta noorusele vaatamata otsustanud karjääri jätkata nii-öelda tühjal lehelt.

Turundus sotsiaalmeedias ja seltskonnaajakirjades on olnud jõuline ja edukas. Peale debüütalbumi tuli turule temanimeline

šokolaad. Tänavu sügisel lisandus sellele kõigele ka sotsiaalne mõõde – Helen Adamsoni koolikiusamise vastu suunatud muusikavideo ja kampaania. Lisaks rääkis ta ajakirjades personaalsetest terviseprobleemidest. Kahtlemata hetkeksi lauljatar i heades kavatsustes ja siiras tahetes, jõuab ometi paratamatult kätte hetk, kus tuleb avada osalt Calvin Harrist, osalt Beyonce'i meenutava kaanekujundusega album, plaat masinasse libistada ja lasta muusikal enda eest kõnelda. Kuni selle hetkeni näib kõik korras olevat.

Albumi muusika kujutab endast kas tahtlikult või tahtmatult üheksakümne date produktiivivõtete ja kõlaga igavavõitu, ilma igasuguste nurgataguste ja allhoovusteta siledat peavoolu r'n'b'd, kuhu on lisatud räpiosasid ja ühel juhul veidi moodsamat, kuid 2014. aasta lõpul suhteliselt koomilisena tunduvat tite-dubstep'i. Helen Adamsoni hääli on kõlapildis eriti

esile toodud, kuid kuulates näib, et see pole ehk kõige kavalam nipp. R'n'b ja souli laulmisel on omad kuldreeglid, muusikakooliõpilasilikult püüdlisest viisipidamisest ei piisa. Puudu jääb emotsioonidest ja kirest. Kui need ongi olemas, siis välja see kuskilt ei paista.

Laulud on enamasti ingliskeelsed ja kenake lauljatar ei ole varjanud oma plaane ka kuhugi kaugemale välja jõuda. Koolikiusamisevastases turunduskampanias on ka väike mõra – eesti koolilastele tuleks laulda ikka emakeeles. Teisalt, eks mujal maailmas ole ka koolikiusamist. Plaadil on ballaade ja natuke tantsulisemaid laule, albumi lõpus ka paar kohmakat remiksi. Kõige selle jooksul ei saa lahti tundest, et albumi üheksakümne date aastate mõõde ei ole taotluslik, vaid lihtsalt sedamoodi välja kukkunud.

MARGUS HAAV
kultuuriajakirjanik

KUULA KA NEID

Yaki-Läki Versions. Pastacas & Tenniscoats. Õunaviks

Nagu nimigi ütleb, on tegemist eestlase Pastaca (Ramo Teder) ja jaapani duo Tenniscoats varem ilmunud materjali remiksidega, mille autoriteks on mitu eesti muusikut, aga ka jaapanlane Daisuke Namiki ja jaapani-inglise duo Fleckfumie. Õunaviks andis välja LP-plaadi, Jaapani firma Afterhours üllitas ka CD.

Eesti Naislaulu Selts 20.

Eesti Naislaulu Selts

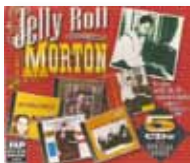
Eesti naiskoore koondava seltsi sünnipäevaks ilmunud topeltplaadil on valdavalt kontsertsalvestused 34 laulust. Üks erand välja arvatud, on tegemist kodumaise koorimuusikaga. Kogumikul astub üles üheksa neidudekoori ja kuusteist naiskoori kahekümne üheksa dirigendi juhatusel.

Tiit Lauk

IVO HEINLOO
jazzikriitik

Üheksanda Jazzisessiooni külaline oli pianist, kauaegne muusikapedagoog, jazzimprovisatsioonist ning Eesti jazziajaloost õpikuid kirjutanud **Tiit Lauk**, keda on nimetatud jazziteadlaseks. Tema panus Eesti jazzia arengusse on olnud märkimisväärne. Jazziklubis Philly Joe's kuulasime koos peamiselt jazziklassikat.

Jelly Roll Morton & Red Hot Peppers, "Steamboat Stomp". (Plaadilt "Complete Recorded Sides 1926-1930")

Enne pala avalikus-

tamist: Mis siin ikka öelda, see on jazzinoorusaegade muusika, äärmiselt elurõõmus. Meeleolu viitab New Orleansi punaste laternate linnaosale Storyville'ile, aga tegelikult tundub see lugu olevat linti

mängitud tunduvalt hiljem. Bassi on korralikult kuulda. Kontrabassi lindistamine oli ju pikka aega probleem.

See oli üks esimesi stiile, mida mina oma elus üritasin järgi mängida, hoolimata sellest, et see on tehniliselt üsna ebamugav. Minu nooruses oli seda muusikat natuke liikvel, raadios kõlas seda rohkem kui päris jazz ja võibolla seepärast tõmbas see rohkem tähelepanu, kuigi seda tegelikult kusagil eriti mängida ei saanud. Olen Tartust pärit ja korralikku diksiländibändi seal polnud.

Kõrva järgi ei oska vahet teha, kas tegu on New Orleansi stiili või diksiländiga. **Pärast:** Siis on ta väga põhjalikult uuemate tehniliste vahenditega ümber töötatud. Arvasin, et lindistus pärineb pigem 1950. või 1960. aastatest.

Charlie Parker & Dizzy Gillespie, "My Melancholy Baby". (Plaadilt "Bird & Diz", 1952)

Enne: See võiks olla pärit neljakümnen-date lõpust, kuna siin

on tunda mõningaid *bebop*'i elemente. Trompetimängijana kahtlustaksin Clark Terryt. *Bebop*'is olid ju küllalt kardinaalsed rütmimuutused, trumm ei pidanud mängima enam nelja peale, pianist sai vabaduse valida harmoonia. Bass muutus põhiliseks rütmipilliks, mis andis teistele pillidele suurema vabaduse. Samas, päris *bebop* see kindlasti veel ei ole.

Pärast: Dizzy Gillespie? Väga ebatemalik

igatahes. Ajaliselt küll sinna kanti, kuhu ma algselt pakkusin.

I. H.: Lugu ise on vanem, kirjutatud 1912.

Küllap oli siiski ka tollal veel populaarne.

Art Tatum, "Night and Day". (Plaadilt "Art Tatum-Ben Webster Quartet", 1956)

Enne: No kes siis

Art Tatumit ei tunneks! Tema võtted ja mängutehnika on väga spetsiifilised, seda on tunnistanud ka hilisemad virtuoosid. Oscar Peterson on näiteks rõhutanud, kui oluline eeskuju Tatum talle oli, just parema käe osas. Petersoni vasak käsi on siiski midagi muud kui Tatumil.

I. H.: Tatumit peetakse siiani mingis mõttes ületamatuks?

No ta oli selles liinis esimene. Meie saamas teame ju ainult seda, mis on plaadi peal meieni jõudnud, aga see ei pruugi olla kõik.

Pärast: Saksofonistiks oleksin pakkunud Stan Getzi, kuid siis meenus, et ta ei ole vist Tatumiga koos mänginud. Peab ütleva, et omapärane, päris lahe töötlus.

"Night and Day" on siiaamaani klassika, mida ka noored muusikud mängivad. Seda annab mängida igat moodi, ka bosanoova võtmes. Mul endal seda konkreetset plaati ei ole. Vaimustav mõelda, et niimoodi mängib klaverit pime inimene.

I. H.: "Night and Day" on standard. Ma olen kuulnud, et jazzmuusikud jagunevad kahte leeri, need, kes teavad standardite sõnu ja need, kes ei tea...

Mina kuulun nende hulka, kes ei tea. Kuna ma pole kunagi kavatsenud neid lugusid kaasa laulda, siis ma sõnu ei õppinud, et mitte risustada oma pead üleliigse infoga. Oli küllalt suur hulk noote, mida pidi pidevalt pähe õppima, puudus veel, et sõnu... Küll aga olen lauljaid saates tähele pannud, et kui laulja eksib, siis ma võin kohe öelda, millise sõnaga ta mööda paneb. Aga kui keegi küsiks, kuidas kõlavad sama loo esimesed sõnad, jään ma vastuse võlgu.

Mulle ei meenu ka standardite nimed. Selle põhjus peitub mu noorusajas, kui kasvasin jazzmuusikuks. Tartus praktiliselt plaate ei liikunud. Ainus võimalus oli istuda kell kaks öösel üleval ja kuulata

Ameerika Hääle jazzisaateid. Kell kaks öösel seepärast, et kella üheteistkümnest saadet segati. Nii kui Willis Conover sissejuhatuse tegi, läks segaja peale. Pärast muutusid segajad kavalamaks ja hakkasid saadetele vene rahvalaule peale mängima.

Lasin oma maki ja raadio ümber ehitada ning lindistasin saateid. Kuna oli lühilaine, siis võis vahel isegi ainult pool lugu linti jääda. Teadustust ei pruukinudki kuulda. Sellepärast on ka praegu nii, et ma neid teemasid tean, aga loo nime ei oska öelda.

Bud Powell, "Tempus Fugue-It". (Plaadilt "Jazz Giant", 1956)

Enne: Ma ei tea, kes mängib. Küllalt hea tehnikaga vend, natuke kasutab

Petersoni võtteid, aga päris kindlasti ei ole Peterson. Eksib rohkem. Oscar Peterson on üks väheseid mehi, kes suudab mängida praktiliselt vigadeta. Ju see on siis looduse anne.

Pärast: Saatemeeste peale mõtlesin, aga ei julgenud välja pakkuda. Ray Brown on bassimängijate jaoks epohhi loov isik ja on neid, kes teevad teda väga hästi järele, mõistavad tema loogikat. Ma mäletan, et kui mängisin Tartu ülikooli klubis koos Taivo Sillariga, siis oli Ray Brown ka tema suur eeskuju. Ka trummar Max Roach on ajalukku sügava jälje jätnud.

I. H.: Mis see stiililiselt võiks olla?

Ma ei tükigi neid stiile ja stiilikesi nii peenelt eraldama. Vahel tundub, et uus stiil on välja mõeldud lihtsalt selleks, et eelkäijatest eristuda. Ma ei vaeva ennast stiili määratlemisega. Peaasi, kui hästi mängitakse ja on huvitav kuulata.

Oscar Peterson, "The Man I Love". (Plaadilt "Oscar Peterson Plays the George Gershwin Songbook", 1959)

Enne: Lugu on muidugi kohe teada – "The Man I Love". Gershwini olen ma küllalt palju mänginud. Kui astusin "Jazz kaarel" Gershwini kavaga üles, mängisin seal lisaks teistele tema tuntud meloodiatele muide ka "Rhapsody in Blue" autori enda loodud sooloklaveri varianti.

Kas pole see Erroll Garner, kes siin mängib?

Pärast: Gershwin on selles mõttes minule

sobilik mees, et ta on kahe näoga ja ei tee vahet süvamuusikal ning jazzil. Sama on minuga, mängin täitsa mõnuga ka levimuusikat. Gershwin oli praktiliselt iseõppija, nii helilooja kui ka pianistina. Hämastav, et ilma hariduseta inimene mängib nii hea tehnikaga. Ma saan talle pihta, ma saan aru, mida ta on mõelnud, kui ta on oma teosed kirjutanud.

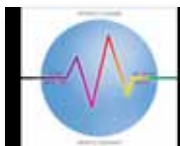

George Russell, "Round Midnight". (Plaadilt "Ezz-thetics", 1961)

Enne: Kui sissejuhatust läbi sai, oli

Monki pala muidugi täiesti äratuntav. See lugu on iseenesest ju programmiline muusika, kooskõlas pealkirjaga. Huvitav tõlgendus. Minu jaoks on Monk heliloojana hoopis rohkem väärt kui pianistina. Klaverimängijana oli ta ju päris kehv. Olen kuulnud, kuidas ta ise "Round Midnight" mängib ja mulle see eriti ei meeldi. Mu lemmikvariant sellest palast on Miles Davise kvinteti esituses.

Pärast: George Russellil on suur muusika-teoreetiline pärand. Russellil üks esimesi jüngreid oli tegelikult Bill Evans. Ise Russell mõjule ei pääsenud, tundub mulle.

Ornette Coleman, "Song X". (Plaadilt "Sound Grammar", 2006)

Enne: Sellise stiili suur asjatundja ma ei ole. Vahel kuulan,

lihtsalt, et teaks, mida kõike tehakse. Huvi sellise muusika vastu on pigem sportlik – kuidas mängijatel välja tuleb. Esteetiliselt naudingut see ei paku, hakkab eemalduma sellest, mis käib minu jaoks jazzi mõiste alla. Jazz peab olema selline, mis kaasa tõmbab. Ma ei tohi saada aega millelegi muule mõelda, pean tundma, et olen sada protsenti muusikasse sisse elanud.

Praegusel hetkel teeb bassimees seal väga head tööd. Olen ise nooruses natuke bassi õppinud ja tean, kui hea peab olema, et sellega toime tulla.

Pärast: Ornette Coleman on olnud alati uue taotleja. Kui ütlesite, et ta polegi pärast seda plaati salvestanud, siis on võimalik, et tal tekkis samasugune refleks nagu Miles Davisel – tundis, et on vaja teha pikem paus.

Pat Metheny "New Chautauqua". (Plaadilt "New Chautauqua", 1979)

Enne: Lahe lugu, mis on mitme stiili ris-

tumispunktis. Siin on kantri, jazzi ja popi elemente. See võib olla lihtsalt meeleolumuusika, aga kõlbab hästi ka tantsumuusikaks. Ma ei tea, kes

see võiks olla.

Pärast: Ma ei ole teda palju kuulanud. Ma pole suur kitarrimuusika fänn, kitarristidest on mulle ehk enim meeldinud Wes Montgomery ja muidugi bossanoovamuusikud.

Miles Davis, "Ife". (Plaadilt "Big Fun", 1974)

Enne: Kui aus olla, siis see ei kuulu mu lemmikžanrite hulka. Küsimus on esteetikas ja eetikas. Mida keegi millekski

peab. Ma kuulan seda meeeldi kontserdil, aga ma ei kujuta ette, et paneksin kodus sellise plaadi mängima ja mõnuleksin selle saatel. Minu jaoks jääb siin midagi puudu. Kõla ja taotlused on teistsugused. Elektroonikaga on professionaalselt ümber käidud. Ma aktsepteerin loomulikult professionaalsust, aga hinge ta ei lähe. Eks ta *funk*'i ja *jazz-rock*'i kanti hoiab. Sellel on ka ju kümneid eri harusid, ega ma neid kõiki ei teagi. "Kunst kunsti pärast" nagu Vene revolutsiooni aegu.

I. H.: Kes seda wah-wah trompetit võiks mängida?

Nojah, varem osati seda efekti sordii-niga teha. Kuuekümnendatel olid veerandtoontrompetid, viimasel ajal olen kuulnud, et neid on jälle kasutama hakatud. Seal oli lisaventil, millega oli võimalik veerandtoone tekitada. Võibolla keegi leiab neile mingi mõistliku kasutuse, paarikümne aasta pärast kuulatakse, et vau, küll on kihvt lugu, küll mängib hästi! Kuuekümnendate avangardis ei ole ma kuulnud ühtegi lugu, kus see veerandtoontrompet end oleks õigustanud.

Pärast: Eks ta püüdis ja iseenesest on see ju päris õnnestunud jazzi ja rocki ühendamine.

I. H.: See on päris pikk lugu, kestab kaks-kümmend minutit.

Ega mul kahju ei ole, kui seda lõpuni ei kuula. Aga seoses lugude pikkustega – kuuekümnendatel mängis mõni mees tuntud lugu kaks-kümmend minutit ja esimesed kaheksateist minutit kuulaja nuputas, mis lugu see võiks olla. Alles lõpus mängis jupikese teemat ka, et oleks teada, mis see ikkagi on.

Elleri Jõulumuusika Festival 2014

1. detsember kell 20 Tubina saal

KAIDO OTSING 55. Esinevad metsasarveklassi õpilased

2. detsember kell 16 Elleri saal

LUMISED KLAHVID. Esinevad klaveriosakonna õpilased

2. detsember kell 19 Tubina saal

ÕHTUMUUSIKA MOZARTIGA. Mozarti sonaate esitavad Ebe Müntel ja Jorma Toots

5. detsember kell 18 Elleri saal

LÄBI LUME. Annela Läänelaiu viulikklassi õpilaste kontsert

10. detsember kell 18 Tubina saal

ELLERI KOOL 95. SÜNNIPÄEVAKONTSERT. Esinevad õpilased ja vilistlased

11. detsember kell 18 Tartu raekoda

FLÖÖDIHELID RAESAALIS. Noorteosakonna flöödiõpilaste kontsert

12. detsember kell 18 Tartu Ülikooli aula, 13. detsember kell 17 Paide Kultuurikeskus
ELLERI KOOL 95. SÜNNIPÄEVAGALA.

*Eller Sümfoonia, Elleri Kontsertkoor, solistid, dirigent Lilyan Kaiv
Kavas: Eller, Beethoven, Saint-Saëns, Stravinski*

15. detsember kell 18 Tartu raekoda

LAULAME JÕULUD VALGEKS. Esinevad lauluosakonna õpilased

16. detsember kell 19 Tubina saal

VASKSED JÕULUD. Priit Sonni vaskpilliklassi õpilaste kontsert

Kaastegev Lõuna-Eesti Noorte Puhkpilliorkester

16. detsember kell 17 väike saal

OOTAME PÜHI. Tiina Konksu klaveriklassi õpilaste kontsert

17. detsember kell 18 Tubina saal

NOORTEOSAKONNA JÕULUKONTSERT

18. detsember kell 18 Tubina saal

TRUMMI JÕULUD. Raivo Rebase löökpilliklassi õpilaste kontsert

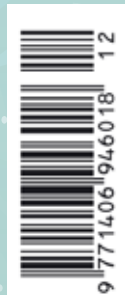
18. detsember kell 17 Elleri saal

NOORTE HELILOOJATE JÕULUKONTSERT

22. detsember kell 18 Elleri saal

ETTEVALMISTUSKLASSIDE JÕULUKONTSERT

Kontserdid on tasuta

ELLERI 95
KOOL